

VAASAN YLIOPISTO

Filosofinen tiedekunta

Viestinnän monialainen maisteriohjelma

Anna Jussila

Vika ei siis ollut kielessä vaan lukijassa

Lukijasubjektien sosiaaliset roolit suomalaisten kirjablogeien arvioissa

Digitaalisen median pro gradu -tutkielma

Vaasa 2015

SISÄLLYS

TAULUKOT JA KUVIOT	3
TIIVISTELMÄ	5
1 JOHDANTO	7
1.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset	8
1.2 Tutkimusaineisto	10
1.3 Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen rajoitteet	11
2 YOUNG ADULT -KIRJALLISUUS JA BLOGGAAMINEN	15
2.1 YA kirjallisuusgenrenä	15
2.2 YA kaupallistamisen kohteena	17
2.3 Blogit yksilöiden identiteettien rakennuskanavana	18
2.4 Aiempi tutkimus	19
3 SOSIAALISET ROOLIT JA MINÄN PAREMMUUS KRIITTISESSÄ DISKURSSIANALYYSISSÄ	21
3.1 Tekstin genre ja ideologisuus	21
3.2 Konteksti ja rekisteri	24
3.3 Systemis-funktionaalinen kieliteoria sosiaalisen maailman kategorisoijana	26
3.3.1 Ideationaalinen metafunktio: Prosessit, osallistujat, olosuhteet	27
3.3.2 Interpersoonainen ja tekstuaalinen metafunktio	31
3.4 Subjektin semanttiset roolit ja valenssi suomen kielessä	32
3.5 Identiteetit yksin ja osana yhteisöjä	33
3.5.1 Lukijasubjektit sosiaalisen kokemusmaailman todentajina	36
3.5.2 Yhteisöjen arvostamat kulttuurimuodot	35
3.6 Yhteenveto	36

4 LUKIJASUBJEKTIEN SOSIAALISET ROOLIT KIRJABLOGIEN ARVIOISSA	38
4.1 Kohderyhmäjaottelu sisällön erittelyn keinoin	39
4.2 Lukijasubjektien sosiaaliset roolit teemoittelun keinoin	41
4.2.1 Aikuisen roolinimitykset ja tunnekausatiivit	42
4.2.2 Nuoruuttaan muisteleva aikuislukija	53
4.2.3 Aikuinen ennako-oletuksia tekevänä lukijana ja lukemisen oikeutus	58
4.2.4 Aikuinen ulkopuolisena lukijana	64
4.3 Tulosten tarkastelu	70
4.3.1 Lukijasubjektien ideologia ja kirjasta käytetyt nimitykset	72
4.3.2 Kirja-arvio rekisterinä	73
4.3.3 Sosiaaliset roolit ja aikuislukijan paremmuus	74
4.3.4 YA-yhteisöjen eriytyminen ja YA-mielikuvat mediassa	76
4.4 Yhteenveto	77
5 PÄÄTÄNTÖ	79
LÄHTEET	81
LIITTEET	88
Liite 1. Aineistolähteet	88
Liite 2. Lukijasubjektin nimeämä ensisijainen kohderyhmä kirjalle sekä lukijasubjektin kokema kuuluvuus kohderyhmään	92
Liite 3. Aikuisten lukijasubjektien roolinimitysten ja muiden sosiaalisten roolien lukumäärät kirjablogeittain	93

TAULUKOT

Taulukko 1. Relationaalisten prosessien pääluokat (Halliday & Matthiessen 2004: 216)	29
Taulukko 2. Lukijasubjektien itsestään käyttämät roolinimitykset ja nimitysten yhteydessä olevien virkkeiden sävy	46
Taulukko 3. Roolinimityksien yhteydessä olevat prosessit lausetasolla	52
Taulukko 4. Rooliin <i>nuoruuttaan muisteleva aikuislukija</i> liittyvien prosesseja ilmaisevien finiitti- ja infiniittiverbien verbien osuus	58
Taulukko 5. Rooliin <i>ennakko-oletuksia tekevä aikuislukija</i> liittyvien prosesseja ilmaisevien verbien osuus	63
Taulukko 6. Rooliin <i>ulkopuolinen aikuislukija</i> liittyvien prosesseja ilmaisevien verbien osuus	69

KUVIOT

Kuvio 1. Tutkimuksen kulku	14
Kuvio 2. Kielen ja kontekstin mallinnus Egginsin ja Martinin (1997: 243) mukaan sovellettuna tutkimukseeni young adult -kirjallisuudesta kirjablogien arvioissa	26
Kuvio 3. Prosessien, osallistujien ja olosuhteiden tyypillinen ilmeneminen lauseessa (ks. Halliday & Matthiessen 1999: 55; Halliday & Matthiessen 2004: 176)	31
Kuvio 4. Lukijasubjektien nimeämä ensisijainen kohderyhmä kirjalle <i>Punainen kuin veri</i>	39
Kuvio 5. Lukijasubjektien kokema kuuluvuus kirjan <i>Punainen kuin veri</i> ensisijaiseksi mainittuun kohderyhmään	40
Kuvio 6. Aikuisten lukijasubjektien sosiaalisten roolien esiintyvyys eri kirjablogien arvioissa	42

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta****Tekijä:**

Anna Jussila

Pro gradu -tutkielma:*Vika ei siis ollut kielessä vaan lukijassa*

Lukijasubjektien sosiaaliset roolit suomalaisten kirjablogeien arvioissa

Tutkinto:

Filosofian maisteri

Koulutusohjelma:

Viestinnän monialainen maasterikoulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto:

Digitaalinen media

Valmistumisvuosi:

2015

Työn ohjaaja:Terttu Harakka

TIIVISTELMÄ:

Tämän tutkielman tarkoituksena on selvittää, miten kirjablogeissa vaikuttavat lukijasubjektit ilmentävät kokemaansa ristiriitaa kirjan ensisijaiseksi koetun kohderyhmän ja oman lukijaroolinsa välillä. Tutkielma käsittelee nuorille tarkoitettua kirjallisuuden luokittelua ja erityisesti uutta markkinavetoista populaarikirjallisuuden muotoa eli young adult -genreä.

Keskeistä taustateoriaa tutkimuksessa edustaa John Fiskin käsitys yleisön roolista aktiivisena toimijana eli subjektina. Tutkimuksessa hyödynnetään uutta termiä *lukijasubjekti*, jolla kuvataan kirja-arvioijaa aktiivisena, lukukokemustaan kommentoivana lukijana. Lukijasubjektin käsitykset genrestä ja itsestä lukijana muokkautuvat osana yhteiskunnan sosiaalisia käytäntöjä. Lähtökohtaisena tutkimusmenetelmänä hyödynnetään sisällön erittelyä ja teemoittelua. Lausetason analyysissä hyödynnetään perinteiseen kielioppiin nojaavaa semanttisten roolien tarkastelua sekä M.A.K. Hallidayn systeemis-funktionaalista kielioppia.

Tutkimusaineiston muodostavat 40 suomalaisessa kirjablogissa julkaistua arviota Salla Simukan teoksesta Punainen kuin veri. Teos on avausosa kirjailijan *Lumikki*-trilogialle. Arviot on julkaistu kirjablogeissa välillä 19.2.2013–29.12.2014.

Tutkimuksessa selviää, että sosiaalisilla rooleilla rakennetaan identiteettiä osana lukijayhteisöä, joka muodostaa nuorelle kohderyhmälle vastakkaisen, kriittisen aikuisten lukijoiden yhteisön. Lukijasubjektit kyseenalaistavat kohderyhmään kuulumisensa käyttämällä semanttisista rooleista eniten KOKIJAA sekä relationaalisia ja mentaalisia prosesseja ilmentäviä asenteellisia ilmauksia. Lukijasubjektit asettavat itsensä korkeampaan asemaan kuin kirjan ensisijaiseksi koettu kohderyhmä, minkä seurauksena sosiaalisten yhteisöjen epätasaro toteutuu. Samalla roolinimitysten ja muiden sosiaalisten roolien *nuoruuttaan muisteleva aikuinen* sekä *ennakko-oletuksia tekevä lukija* avulla identiteettiä korostetaan. *Ulkopuolisen aikuislukijan* roolin avulla identiteettiä pyritään taas häivyttämään.

AVAINSANAT: young adult, lukijasubjekti, kirjablogi, arvio, sosiaaliset roolit, identiteetti, ideologia, systeemis-funktionaalinen kielioppi

1 JOHDANTO

Maailma on saanut todistaa viime vuosina lukuisia kirjasarjoista tehtyjä menestystarinoita, joista mediayhtiöt ovat luoneet elokuvia, pelejä ja kokonaisvaltaisia mediatuotteita. Voimallisimpana alkusysäyksenä ilmiölle lienevät J. K. Rowlingin *Harry Potter* -kirjat, -elokuvat ja -pelit, joita ovat seuranneet pääasiallisesti nuorille ja nuorille aikuisille suunnatut fantasiasarjat *Twilightista Nälkäpeliin*. Eri mediatalot ja kustantajat etsivät jatkuvasti seuraavaa kassamagneettia erityisinä kohderyhminään nuoret ja nuoret aikuiset. Mediateollisuudella onkin tapana luoda teoksista kyseiselle kohderyhmälle kokonaisvaltaisia, sarjamaisia tuotteita, joiden konseptiin kuuluu olennaisena osana viihteellisyys.

Nuorille aikuisille tarkoitettua, suhteellisen laaja-aiheista kirjallisuutta on alettu kutsuaan hiljattain young adult -kirjallisuudeksi. Kansainvälisesti lyhenne on vakiintunut viime vuosina muotoon YA. Tällöin viitataan sekä teini-ikäiseen nuorten aikuisten kohderyhmään että laajempaan kirjoja lukevaan ja ostavaan täysi-ikäiseen lukijayhteisöön, jota kiinnostavat lähtökohtaisesti viihteelliset mediatuotteet. (Cappella 2010: 2; Kaplan 2011: 70)

Nykyään kustantajat pitävät kirjablogeja ja niissä julkaistuja kirja-arvioita oivina vertaismarkkinointikeinoina, joilla vaikutetaan suoraan potentiaaliin lukijoihin ja näiden asenteisiin kirjaa kohtaan. Kirjablogeja pitävät usein nuoret aikuiset, jotka ovat keskittyneet kirjoittamaan arvioita fiktiokirjallisuudesta. Arvioissa perinteisesti joko suositellaan teosta toisille lukijoille luettavaksi tai väheksytään sitä. Kirjablogien asema osana suomalaisten kirjojen näkyvyyden parantamista on viime vuosina kasvanut yhä merkityksellisemmäksi. Kun sanomalehtien levikki sekä kirja-arvioiden määrä lehdissä on vähentynyt, lukijoiden katseet ovat siirtyneet internetiin, jossa suomalaiset kirjablogit ovat alkaneet toimia näkyvästi. Lisäksi usealle kustantajalle kirjabloggaajat ovat yhä tärkeämpi sidosryhmä markkinointiviestinnän kannalta. (Jalkanen & Pudas 2013: 82–83)

Tutkimukseni perustana toimii käsitys siitä, että Salla Simukan teos *Punainen kuin veri* on young adult -kirjallisuuden eli YA-kirjallisuuden edustaja ja osa viihteen sekä tuotteistamisen aikakautta. Simukan teos ilmestyi Tammen julkaisemana helmikuussa 2013 (Tammi 2014). Se sai osakseen runsaasti huomiota mediassa ja esimerkiksi Image-lehti julkaisi lähes kymmensivuisen artikkelin Simukasta ja YA-kirjallisuusilmiöstä (ks. Palmén 2014: 26–34).

Viestintätieteelliselle tutkimukselle löytyy tarvetta kirjablogien ja young adult -kirjallisuuden tutkimuskentällä, jossa lukijan ja kirjan ensisijaisen kohderyhmän rooli näyttäytyvät uudenaikaisessa valossa suhteessa aikaisempaan tutkimukseen. Suhteellisen harvoin akateemisessa maailmassa on tutkittu kirjoihin keskittyviä blogeja, vaikka ne ovat erityisesti Suomessa olleet suosittuja (ks. Jalkanen & Pudas 2013: 30). Vuonna 2006 ilmestyi ensimmäinen yksittäisen henkilön pitämä suomenkielinen kirjablogi (Jalkanen & Pudas 2013: 25). Young adult -kirjallisuuteen keskittyviä blogijulkaisuja ei ole tiettävästi tutkittu Suomessa lainkaan. Muutamia opinnäytetöitä on tehty Suomessa young adult -kirjallisuudesta, mutta tällöin on keskitytty pikemminkin e-kirjan käytettävyyteen kuin kirjasta viestimiseen (ks. Roth 2013).

1.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten kirjablogien arvioissa esiintyvät lukijasubjektit ilmentävät kokemaansa ristiriitaa ensisijaiseksi koetun kohderyhmän ja oman lukijaroolinsa välillä.

Lukijasubjektin käsite nojaa tutkimusperinteeltään John Fiskin (1987: 50) television katsojien tutkimukseen *tekstuaalisesta* ja *sosiaalisesta subjektiudesta*, jota katsoja tai lukija rakentaa samaistumalla tekstisisältöön ja tulkitsemalla ohjelmaa itselleen merkityksellisellä tavalla. Oletan, että subjekteissa näkyy samanaikaisesti yhteiskunnan yhteisöjen ja niiden

normien alaisuudessa toimiminen sekä yksilön henkilökohtaiset tulkinnat tekstistä. Hyödynnän Fisksen subjektikäsitteestä jatkamaani yhdyssanailmaisua *lukijasubjekti*, joka perustuu olettamukseeni bloggaajista samanaikaisina tekstien aktiivisina lukijoina ja merkityksentuottajina. Lisäksi termin käytöllä erotan toisistaan arvioissa mainitut kirjan ensisijaiseen kohderyhmään luokitellut lukijat sekä arvion kirjoittajat.

Käytän tutkimuksessani tästä eteenpäin termiä *lukijasubjekti*, kun on kyse bloggaajista tekstien tulkitsijoina ja sosiaalisten roolien rakentajina. Käyttäessäni taas termiä *bloggaaja* teorialuvussa 2.3 *Blogit identiteettien rakennuskanavana* viittaan pikemminkin bloggaukseen tutkimuksen kontekstina, joka on institutionalisoitunut tietynlaisiksi sosiaalisiksi käytännöiksi nykymediassa. Esimerkkinä sosiaalisesta käytännöstä toimii bloggaajien harrastama itsebrändäys sosiaalisessa mediassa, jolla pyritään luomaan todellisesta bloggaajahenkilöstä mahdollisimman positiivinen mielikuva tekstin lukijalle. Bloggaajalla viittaan blogin ylläpitäjään ja todelliseen henkilöön sen sisällön luoja, kun taas lukijasubjektilla viittaan ainoastaan lukukokemustaan kommentoivaan yksilöön. Käsittelem lukijasubjektia sekä arvoiteltavan kirjan eli luetun tekstin vastaanottajana että kirjablogin arvion lähettäjänä.

Tutkimuskohteina ovat Lumikki-trilogiaan kuuluvasta ensimmäisestä osasta *Punainen kuin veri* tehdyt arviot suomalaisissa kirjablogeissa. Lumikki-trilogia on tamperelaisen kirjailija Salla Simukan menestykseksi kasvanut kirjasarja, jonka oikeudet on myyty 43 maahan (Tammi 2014). Tutkimus sijoittuu suhteellisen vähän tutkitulle alueelle, johon sisältyy tarkastelun kohteeksi valitsemani YA-kirjallisuuden edustaja, joka on kirjablogeissa lukijasubjektien arvostelun kohde, sekä kirjan lukijat.

Tutkimuksen tavoitteeseen vastaan seuraavien tutkimuskysymysten avulla:

1. Ketkä lukijasubjektit määrittelevät kirjan ensisijaiseksi kohderyhmäksi arvioissaan?
2. Millaisilla roolinimityksillä lukijasubjektit kuvaavat itseään lukijoina?

3. Mitä muita sosiaalisia rooleja aikuiset lukijasubjektit omaksuvat kyseenalaistaessaan kuulumisensa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään?

Ensisijaisella kohderyhmällä tarkoitan tutkimuksessani lukijasubjektin mainitsemaa kirjan ydinkohderyhmää, jolle kirja on lukijasubjektin mielestä varsinaisesti suunnattu. Tarkastelen ensisijaisesti lukijasubjektien arvioissaan rakentamia *sosiaalisia rooleja* sosiaalisten *identiteettien* osina. Näin ollen tutkimusperinne sijoittuu M.A.K. Hallidayn systeemifunktionaalisen kielitieteen viitoittamalle tutkimuskentälle sosiaalis-semanttisten roolien osalta, jossa Norman Faircloughin kriittinen diskurssianalyysi vaikuttaa taustateorianä. Käsitän identiteetin siten roolia laajempänä käsitteenä, niin että identiteetti muodostaa yläkäsitteen sosiaalisille rooleille.

Lukijan samaistuminen kirjan ensisijaiseksi koettuun kohderyhmään on tutkimukseni ytimessä. Tutkimuksellinen kiinnostukseni kohdistuu lukijasubjektien keinoihin omaksua erilaisia sosiaalisia rooleja kyseenalaistaessaan kuuluvuutensa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään. Lisäksi tarkastelen lukijasubjektien nimityksiä itsestään kirjan lukijoina. Sosiaalisilla rooleilla viittaa tekstin toimijoihin, joista saadaan tietoa Hallidayn kehittelemän systeemifunktionaalisen kieliopin metafunktioiden avulla (ks. Halliday & Matthiessen 2004), joista tärkeimpänä tässä tutkimuksessa esiintyy kokemusmaailmasta kertova ideationaalinen metafunktio.

1.2 Tutkimusaineisto

Tutkimusaineistoni muodostuu 40 eri kirjablogin arviosta, joissa on arvosteltu Salla Simukan teos *Punainen kuin veri*. Romaanin sarjamaisen luonteen vuoksi aineisto sisältää myös koko trilogiaa koskevia arvioita, jotka olen sisällyttänyt tekemääni analyysiin. Kirjablogit valitsin järjestyksessä Google-hakukoneesta tuleviin tuloksiin perustuen. Suoritin haun hakanajonolla: *Salla simukka punainen kuin veri* ja valitsin haun perusteella aineistoon 40

ensimmäistä kirjablogia. Kelpuutin aineistoon kaikki itsenäiset kirjablogit, joissa teos oli arvosteltu. Nimitystä *kirjablogi* hyödynnän tästä eteenpäin aina kun viitataan kuhunkin itsenäiseen blogiin, johon yksittäinen *arvio*, toisin sanoen aineistossa analysoitava teksti, sisältyy.

Arvioiden pituudet vaihtelevat 71 sanasta (KB28) aina 1500 (KB3) sanaan asti. Vanhin kirja-arvio on päivätty 19.2.2013 ja uusin 29.12.2014. Arvioista huomioin ainoastaan kirjoitetun tekstimuotoisen materiaalin, eivätkä arvioihin liitetyt kuvat kuulu osaksi analyysia. Arvioissa ilmenevä lukukokemus sekä huomiot omasta roolista lukijana sijoittuvat usein tekstin loppupuolelle. Rakenteellisesti arviot koostuvat useimmiten otsikosta, jossa on teoksen nimi, juoni- ja henkilökuvauksesta sekä lukijan henkilökohtaisesta lukukokemusosioista. Tutkimuksellinen kiinnostukseni kohdistuu tekstin viimeiseen osioon, jossa lukijat kuvaavat itseään lukijana ja arvioivat kirjan sopivuutta itselleen kirjan oletetun ensisijaisen kohderyhmän suhteen. Aineistosta rajaan pois arvioissa siteeratut muut kirja-arviot eli sitaatit muista blogeista, jotta analyysissä säilyy blogikohtainen johdonmukaisuus kunkin lukijasubjektin osalta.

Takaan aineiston johdonmukaisuuden ja luotettavuuden valitsemalla aineistoon 40 peräkkäistä eri kirjablogin arviota. Salla Simukan teosta koskevat arviot ovat suhteellisen tuoreita, ja niitä ei ole tiettävästi hyödynnetty vielä muissa tutkimuksissa.

1.3 Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen rajoitteet

Teoreettisen pohjan tutkimukselle tarjoavat Fiskin (1987; 2001; 2011) käsitykset yleisöstä sosiaalisina lukijoina eli subjekteina ja Faircloughin (1992; 1995; 1997) kriittinen diskursianalyysi. Aineiston teoreettinen analyysi perustuu sisällön erittelylle, teemoittelulle subjektin semanttisten roolien tarkastelulle sekä Hallidayn SF-kieliopille. Yhdistelmä on tar-

koituksen mukainen, sillä arviot tarjoavat heterogeenisen aineiston, jossa lukijasubjektit kyseenalaistavat kohderyhmään kuulumisensa vaihtelevin kielellisin keinoin.

Tulkitsen aineistoa lähtökohtaisesti sisällön erittelyllä. Sisällön erittelyä on 2000-luvulla usein hyödynnetty tutkimuksissa tarkasteltaessa erilaisia verkkokeskusteluja ja sosiaalisen median kanavia, kuten blogeja (Hakala & Vesa 2013: 217). Menetelmän avulla tunnustetaan ennalta valittuja yksiköitä, kuten toimijoita, asenteita ja mielipiteitä. Sisällön erittelyn hyödyntämiselle ainoa vaatimus on analyysiyksiköiden helppo tunnistettavuus, laskettavuus sekä niiden esiintyminen riittävän usein aineistossa. (Fiske 2001: 179–180) Hyödynnän sisällön erittelyn käsitettä samankaltaisesti kuin Hakala ja Vesa (2013: 216–217), jotka sisällyttävät käsitteen alaan sekä määrällisen että laadullisen tutkimuksen piirteitä. Sisällön analyysistä erittely eroaa tutkimusotteen luonteessa, joka perustuu tietyn ilmiön objektiiviseen laskettavuuteen (Väliverronen 1998: 15). Toisin sanoen tässä tutkimuksessa ensisijaiseen kohderyhmään koettu kuulumisuus havaitaan usein tietystä kohdasta blogin arviota, jossa lukijasubjekti tuo kuulumisuutensa eksplisiittisesti esille.

Analyysi etenee tutkimuksessa siten, että aluksi erittelen arvioihin sisältyviä kohderyhmähuomioita, joissa lukijasubjektit määrittelevät, kenelle kirja on heidän mielestään tarkoitettu. Tämän jälkeen luokittelen lukijasubjektien tekemien huomioiden mukaisesti kirjablogien arviot kohderyhmään kuuluviksi (KYLLÄ) ja siitä kieltäytyviin (EI). Lukijasubjekti kyseenalaistaa oman kuulumisuutensa kohderyhmään omaksumalla erilaisia sosiaalisia rooleja. Sosiaalisten roolien luokat muodostan teemoittelemalla arvioita siten, että kiinnitän huomiota analyysissäni niihin kohtiin, joissa lukijasubjekti ei koe kuuluvansa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään. Eskolan ja Suorannan (1996: 135) mukaan teemoittelu on usein tutkimuksen ensimmäisiä tiedonhankintamenetelmiä, joiden avulla nostetaan esiin tutkimusongelmaa valaisevia ydinteemoja. Sisällön teemoittelun jälkeen tarkastelen kirjablogien arvioita lausetasolla ja hyödynnän sosiaalisten roolien tarkastelussa Hallidayn systeemifunktionaalista kielioppia (sf-kielioppi) sekä kieliopillisia semanttisia rooleja rinnakkain (ks. Hakulinen, Vilkkuna, Korhonen, Koivisto, Heinonen & Alho 2004: 870). Tulkintayk-

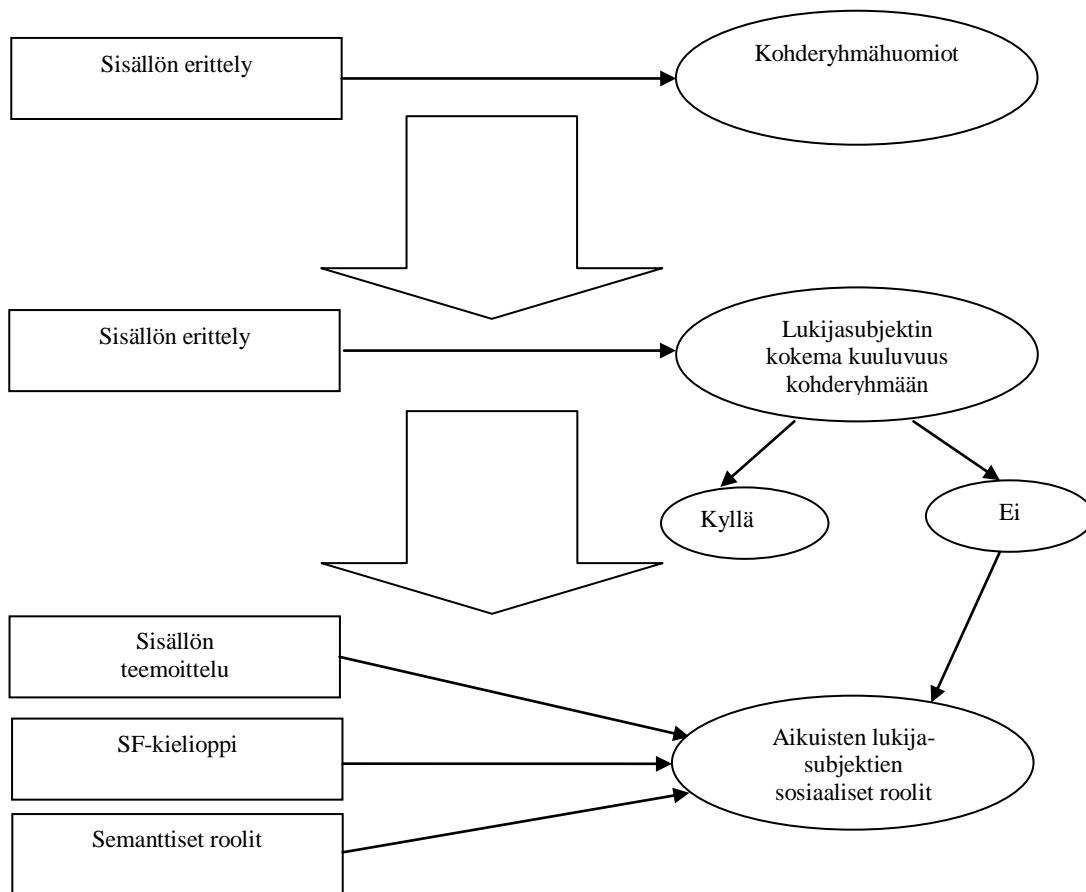
sikköjä ovat ensisijaisesti lauseet ja niissä vaikuttavat prosessit, jotka ilmenevät finiitti- ja infiniittimuotoisina verbeinä, lauseiden toimijat sekä olosuhteet eli adverbialit. Koska lauseissa tarkastellaan sekä infiniitti- että finiittimuotoisia verbejä, jakaantuvat ne toisinaan samastakin lauseesta eri prosessiluokkiin, jotka perustuvat Hallidayn ja Matthiessenin (2004) sf-kieliopilliseen termistöön. Tämä on kuitenkin suhteellisen harvinaista, sillä lauseen päämerkitys tiivistyy usein yhteen prosessiluokkaan, jolloin suhteellisen neutraaleja apuverbejä, kuten *voida*, ei pidetä merkityksellisenä sisällön kannalta, vaan tällöin molempien verbien prosessiluokitus tehdään infiniittimuotoisen verbin mukaan. Toisena olennaisena analyysimenetelmänä tässä tutkimuksessa on Hallidayn ja Matthiessenin (2004) kehittämä sf-kielioppi, joka perustuu kriittisen lingvistiikan perinteeseen. SF-kieliopin kolmesta metafunktiosta tärkeimpään osaan analyysissä nousee ideationaalinen metafunktio, jonka tarkastelun kautta voin analysoida tekstin lauseiden prosesseja, niiden osallistujia sekä olosuhteita (ks. Halliday & Matthiessen 1999: 7–8; Halliday 2007: 184).

Tekstien erilaiset kategorisoinnit, representaatiot ja roolinimitykset ovat kiinnostukseni kohteena tarkastellessani lukijasubjektien huomioita kohderyhmästä ja siihen kuulumiseen sekä kuulumiseen kokemukseen liittyviä lukijoiden rakentamia sosiaalisia rooleja. Puhujan valinnat konkretisoituvat tekstissä erilaisina asenteellisina representaatioina, joissa lukijasubjektin lauseopilliset sanavalinnat rakentavat sosiaalista toimijuutta. SF-kielioppi on tutkimuksessani apuväline myös subjektin semanttisten roolien tarkasteluun kielellisen tason analyysissä. Semanttiset roolit perustuvat perinteisiin kieliopillisiin rooleihin ja toimijoihin (ks. Hakulinen ym. 2004: 870), joiden tarkastelun avulla SF-kieliopillinen aineiston tutkiminen laajenee monipuolisemmaksi tekstianalyysiksi. Lisäksi tutkimuksen tavoite eli lukijasubjektien ilmentämä ristiriita kohderyhmän ja oman lukijaroolinsa välillä ulottuu laajemmalle kontekstitasolle, jonka tarkasteluun päästään kielellisen analyysin kautta.

Tutkimukseni tuottaa yhden kuvauksen ja subjektiivisia tulkintoja, sillä hyödynnän tutkimuksessani myös laadullista eli kvalitatiivista tutkimusotetta. Tutkimusote tukee parhaiten tutkimuksen tavoitetta pyrkiessäni tutkimaan ja ymmärtämään tiettyä ilmiötä yksityiskoh-

taisesti ja syvällisesti (ks. Ronkainen, Pehkonen, Lindblom-Ylänne, Paavilainen 2011: 81). Laadullinen tutkimusote on perusteltu, sillä tutkittavat ilmiöt, lukijasubjektin ilmentämä kuulumattomuuden tunne ensisijaista kohderyhmää kohtaan sekä young adult -kohderyhmästä puhuminen, havaitaan tekstin yksityiskohtaisella mikrotasolla. Toisin sanoen edellä mainitut tekijät näkyvät sanoissa sekä lauseiden rakenteellisissa ratkaisuissa. Kriittinen diskurssianalyysi taas tarjoaa tutkimukselle teoreettisen lähtökohdan, jossa painotetaan sosiaalisten käytäntöjen eli kokonaisvaltaisen bloggauskulttuurin analyysia tutkimuksen kontekstina. Niissä merkitykset muodostuvat sosiaalisesti, osana verkon yhteisöjä ja niiden sisäistä käyttäytymiskulttuuria (Chouliaraki & Fairclough 1999: 16).

Kuviossa 1 tutkimuksen kulku on esitetty prosessikaaviona:

Kuvio 1. Tutkimuksen kulku

2 YOUNG ADULT -KIRJALLISUUS JA BLOGGAAMINEN

YA-kirjallisuus on käsitteenä vahvasti latautunut erilaisilla konnotaatioilla, sivumerkityksillä ja assosiaatioilla, joilla on vaikutusta tämän tutkimuksen tekemiseen ja asetettuihin tutkimuskysymyksiin. Seuraavissa alaluvuissa selvitän käsitteen alkuperää ja sisältöä.

2.1 YA kirjallisuusgenrenä

Young adult on termi, joka on vakiintunut viime vuosina tarkoittamaan erityisesti nuorille ja nuorille aikuisille suunnattua bestseller-kirjallisuutta, jolle on nykyään ominaista monien eri mediakanavien hyödyntäminen, mikä näkyy niin kirjojen viestintästrategiassa kuin myös varsinaisessa sisällöntuotannossakin. Käsite on laaja-alaisempi kuin *nuortenkirja* kirjallisuusluokituksena, ja siihen sisältyy nykyajalle leimallista mediatuotteistamista toisin kuin perinteiseen nuortenkirjaan. (Kaplan 2005)

YA-kirjallisuudeksi yleisesti kutsuttu kirjallisuusgenre herättää voimakkaita mielipiteitä puolesta ja vastaan, sillä sen määrittely on yhä enemmän median ja erityisesti vertaislukioiden, kirjabloggaajien, vastuulla. Kustantajat eivät luonnollisesti voi kontrolloida kirjablogeissa julkaistua sisältöä, jossa kuuluminen luetun kirjan kohderyhmään saatetaan kyseenalaistaa räikeällä ja näkyvällä tavalla. Termin yleisyyden takia ja väärinymmärrysten välttämiseksi, olen päättänyt käyttämään tässä työssä ilmausta *YA-kirjallisuus*, jonka kohderyhmäksi ovat vakiintuneet viime vuosina niin nuoret kuin aikuisetkin. Vaikka tutkimukseni aineistossa puhutaan usein nimenomaan *nuorista* ja *nuortenkirjojen* lukijoista, YA kuvaa yläkäsitteenä kattavammin modernia nykyajan ilmiötä.

Young adult on ilmaus, jolla viitataan perinteisesti sekä kaunokirjallisuuden alalajiin että tiettyihin siihen liittyviin kaupallisiin elementteihin. Sille on ominaista monien eri mediakanavien hyödyntäminen, mikä mahdollistaa myyntimenestyksen syntymisen ja oletet-

tavasti korkeamman markkina-arvon potentiaalisena elokuvasarjana. YA:ta on käytetty kirjallisuuden ja mediatuotteiden luokitteluun viime vuosina, ja se on alkanut saavuttaa yhä enemmän huomiota myös kirjallisuuspireissä. Esimerkiksi *The Alan review* julkaisi YA-ilmioistä kokonaisen teemanumeron, jossa keskityttiin muun muassa YA-kirjallisuuden hyödyntämään ”konvergenssikulttuuriin”. Sen mukaan erilaiset teknologiset (digi)kirjan ja videon sekoitukset eli hybridit osallistavat ja saavat nuoret lukijat innostumaan lukemisesta aikaisempaa enemmän (Groenke & Maples 2010).

YA-käsitettä ei tunnettu vielä 2000-luvun alussa kovinkaan hyvin esimerkiksi Kiinassa (Chenglin 2001: 33–34). Young adult -käsitteen alaan voidaan sisällyttää useita 2000–2010-luvuilla suosituksi nousseita kirjasarjoja, kuten Stephenie Meyerin *Twilight* ja Suzanne Collinsin *Nälkäpeli* sekä uusimpana tulokkaana suomalaisen kirjailijan Salla Simukan *Lumikki*-trilogia. Cappellan (2010: 5–6) mukaan niille on ominaista vahva viihteellisyys, sarjamaisuus, erilaiset paranormaalit tapahtumat sekä nuorten päähenkilöiden identiteetin etsiminen ja rakentaminen. Lisäksi YA-genreä on määritelty lupaukseksi noin 12–18-vuotiaille suunnatusta kirjasta, joka sisältää tiettyjä kohderyhmää kiinnostavia viihteellisiä elementtejä, kuten romantiikkaa ja jännitystä (Cart 2008; Nilsen & Donelson 2009: 3). Laajamittaisesti YA määritellään usein teini-ikäisille suunnatuksi, kohderyhmään perustavaksi luokaksi, vaikka se on käytännössä 1990-luvulta alkaen laajentunut kustantajien vaikutuksesta ja kattaa nykyisin yhä suuremman ikäjakauman aina alle 10-vuotiaista yli 20-vuotiaisiin asti. Nimestään huolimatta YA-kirjallisuus vetoaa myös suureen osaan muita kohderyhmiä, jotka ovat teini-ikänsä jo ohittaneet. (Cappella 2010: 2; Kaplan 2011: 70) Amerikkalaisen tutkimuksen mukaan yli puolet YA-kirjojen ostajista onkin aikuisia lukijoita (Bowker 2012).

Kustantajien ikäluokkalaajennus on mahdollistanut sen, että YA-kirjailijat voivat entistä vapaammin kirjoittaa vakavammista ja monimutkaisemmista ilmiöistä ja henkilöhahmoista (Cart 2001: 96). Kustantajille YA:n tapaiset lisäluokittelut ovat hyödyllisiä, koska ne nopeuttavat kohdeyleisön löytämistä kirjan luokse sekä helpottavat erityisesti kirjallisuus-

agenttien työtä kirjan myynnissä kustantajille (Deahl & Rosen 2012: 4). Samalla kirjallisuusagentin tekemä valinta osaavista kustantajista merkitsee kirjan menestykselle yhä enemmän, sillä kustantajien on kyettävä markkinoimaan tuotetta kohderyhmälle oikeissa mediakanavissa (HS 2013). YA-kirjallisuusgenre on vasta viime vuosikymmenen aikana vakiintunut yleiseen käyttöön kirjallisuusagenttien ja kustantajien joukossa, vaikka kirjallisuuden luokittelukeinona se ei sinänsä olekaan uusi (Cappella 2010: 2, 7). Kotimaisia kirjoja ja kirjailijoita maailmalla markkinoivan suomalaisen kirjallisuusagentin suurin menestys viime vuonna oli Salla Simukan young adult -genreä edustava teos *Punainen kuin veri* (HS 2013).

2.2 YA kaupallistamisen kohteena

YA-kirjallisuuteen on viime vuosina kohdistunut aikaisempaa enemmän tuotteistamista, johon liittyy kirjan ympärille rakennettavia lukuisia virtuaalimaailmoja (Carter 2011: 190–191). Samalla YA-kirjallisuuden luomat yhteisöt ja yhteisöllisyys linkittyvät vahvasti online-yhteisöissä rakennettuihin lisämerkityksiin ja markkinoijien mahdollisuuksiin kaupallistaa kirja tuotteeksi (Carter 2011: 193). YA-kirjallisuuden kaupallistuminen ja monimediastrategia näkyvät vahvasti esimerkiksi vuonna 2014 julkaistussa teoksessa *Endgame* ja sen suurellisessa lanseerauksessa. Ideana oli, että se julkaistaan lukuisissa maissa samanaikaisesti, jotta mahdollisimman moni lukija pääsisi selvittämään kirjan kautta välitettävää arvoitusta. Sen ratkomiseen tarvittiin *Endgame*-mobiilipeliä, -elokuvaa ja yhteisön tukea (HS 2014).

YA-kirjallisuuden markkinoinnille ominaisia ovat koko kirjasarjan lanseeraus ja samanaikainen tiedottaminen lyhyellä aikavälillä. Myös Simukan Lumikki-trilogian käännösoikeudet myytiin yli 40 maahan nopealla tahdilla (Tammi 2014). YA-kirjallisuus ja sen monimedialuonne kietoutuvat yhteen, sillä kirjasta muovatun mediatuotteen oletetaan viihdyttävän myöhemmin myös esimerkiksi elokuvateollisuudessa. Kun siis tarkastellaan monime-

diatuotetta suhteessa YA-kirjallisuuteen tai päinvastoin, havaitaan, että molemmat lainaavat ominaisuuksia toisiltaan. YA ei siksi ole perinteinen kirjallisuuden luokittelukeino tai lupaus tietynaiheisesta sisällöstä, vaan se voi olla hyvinkin heterogeeninen aihepiiriltään, koska vain kohderyhmä on määritelty sen luokituksessa. Näin ollen YA-genre koostuu todellisuudessa erilaisista viihteellisistä kirjallisuuden lajityypeistä.

Kirjabloggaajat tarjoavat kustantajille keinoja markkinoida teostaan epäsuorasti. Kustantajat saattavatkin lähettää kirjoja kohderyhmään sopiville bloggaajille, joiden kustantajat toivovat julkaisevan positiivisia arvioita kirjasta. Tehdyt arviot myös lisäävät kirjasta saatujen osumien määrää hakukoneissa (Rutherford 2009). Samalla varsinaisissa kirjablogeissa niin sanottujen ”lahjottujen arvioijien” määrää voi olla haasteellista arvioida, jos bloggaaja ei kirjalahjoitusta selkeästi blogissaan ilmaise. Oletettavasti kirjan näytekappaleena saavat bloggaajat lienevät kuitenkin vielä Suomessa suhteellisen harvinaisia, sillä kaiken kaikkiaan elantonsa bloggaamisesta saavia henkilöitä Suomessa oli vuonna 2012 vain muutamia satoja (ks. YLE 2012). Kirjan näytelahjana saavien bloggaajien merkitystä osana analyysiä ei sovi kuitenkaan sivuuttaa kirjasta rakennettua merkitystodellisuutta tutkittaessa, sillä sen voi olettaa vaikuttavan arvostelijan riippumattomuuteen ja näin ollen kirjan saamiin positiivisiin arvioihin.

2.3 Blogit yksilöiden identiteettien rakennuskanavana

Blogilla tarkoitetaan perinteisesti päiväkirjamaista, sosiaalisen median julkaisua internetissä, jossa sen kirjoittaja eli bloggaaja päivittää säännöllisesti tietyn aihepiirin ympärille kiinnostuvaa sisältöä (Jalkanen & Pudas 2013: 22). Blogien yleistyttyä niiden tyyli on alkanut vaihdella henkilökohtaisesta omaelämäkerrallisesta sisällöstä jopa mainosmaiseen sisältöön, jossa esitellään esimerkiksi tiettyjä tuotteita tai palveluja (Schmidt 2011: 160). Schmidt (2011: 161) onkin sitä mieltä, että blogit tulisi määritellä karkeasti uusiksi mediaformaateiksi, jotka mahdollistavat yksilön julkisen esiintymisen. Siten blogeissa sisältö

voi olla tekstin lisäksi myös kuvina, ääninä tai videoina. Nykyään perinteistä internetsivua ja blogialustaa ei aina helposti erota toisistaan, sillä sisällöltään ne voivat olla hyvinkin monenkirjavia ja niiden rakenne voi vaihdella suuresti (Schmidt 2011: 160; Jalkanen & Pudas 2013: 22).

Blogitekstit edustavat kirjoittajan henkilökohtaista näkökulmaa, ja usein tekstejä levitetään myös esimerkiksi muissa sosiaalisen median kanavissa (Salmenkivi & Nyman 2007: 145–146). Lisäksi blogitunnusten ja -palveluiden vaivaton saatavuus on mahdollistanut sen, että internetin käyttäjistä on tullut bloggauksen avulla yhä enemmän aktiivisia tiedon tuottajia eikä vain sen kuluttajia (Luke, Jin-Cheon & Yin-Leng 2011: 425–426). Bloggaajat voivat siten toimia mielipidevaikuttajina, jotka voivat vaikuttaa blogien lukijoiden kulutustottumuksiin (Kerr, Mortimer, Dickinson & Waller 2012). Samalla bloggaajat voivat toimia markkinoiden vastavoimina eli he voivat tuottamallaan kritiikillä heikentää mediatuotteen julkista arvoa.

MacDougallin (2012: 94) mielestä viestinnällisiä kanavia, kuten blogeja, ei voida pitää neutraaleina ajatusten ja ideoiden vaihtolustana, vaan ne on nähtävä ensisijaisesti yksilöiden ja instituutioiden identiteettien rakennuksen mahdollistavina työkaluina. Verkkomedia edustaa bloggaajien todellisuutta, jossa sosiaaliset toimijat osallistuvat jatkuvasti omien ja toisten yksilöiden asenteiden muokkaukseen. Samalla asenteet muuttuvat eläviksi yhteisön keskuudessa, kun asenteita uusinnetaan teksteissä (MacDougall 2012: 86–87) Bloggaajien kokemuksellista ympäristöä leimaa MacDougallin (2012: 87–88) mukaan interaktiivisuus, jonka avulla bloggaajat rakentavat johdonmukaisesti identiteettiään osana yhteisöä.

2.4 Aiempi tutkimus

Blogeja on tutkittu viestinnällisenä kanavana viime vuosina runsaasti. Usein tutkimukset ovat keskittyneet blogien kirjoittajiin, kuten identiteetin rakentumiseen ja itsen markkinoin-

tiin (ks. esim. Mäkinen 2012; Pluempavarn & Panteli 2013). Huomioimatta on jäänyt kuitenkin erilaisten lukijaroolien ja käsitysten tarkastelu vertailemalla blogeja keskenään. Eri-tyisesti eri tavoin rakennettujen sosiaalisten roolien rakentaminen blogeissa on jäänyt vähälle huomiolle.

Tutkimuksellisesti *young adult* ilmiönä on alkanut kiinnostaa tutkijoita vasta viime vuosina, vaikka se on saanut kasvavaa medianäkyvyyttä jo vuosikausien ajan (Cappella 2010: 2). YA-kirjallisuuden merkityksellistämistä internetissä ei ole tutkittu juurikaan Suomessa johonkin paljolti YA-kirjallisuusilmiön tuoreudesta. Carter (2011) on painottanut tutkimuksessaan YA:n tuotteistamista ja internetiä YA-kirjailijoiden ja -lukijoiden interaktiivisena kohtaamispaikkana. Miller (2011) puolestaan on tutkinut YA-kirjallisuudesta bloggaavien kirjoitus- ja lukutaitokäytäntöjen kehittymistä blogikirjoituksissa. Lähimpänä viestinnän tutkimusta lienee Rutherfordin (2009) tutkimus YA-genren sosiaalisista online-yhteisöistä ja niiden makutottumuksista sekä kokonaisvaltaisesta internetin hyödyntämisestä markkinointityökaluna. YA-kirjallisuuden viimeaikainen tutkimus on keskittynyt YA:n rooliin yhteiskunnassa ja sosiaalisen ympäristön vaikutuksen tutkimiseen suhteessa YA-kirjallisuuteen (Cappella 2010: 7)

Eri media-alustoja yhdisteleviä tuotteita eli monimediatuotteita ja niiden hyödyntämiä viihdeteollisuudesta tuttuja markkinointikeinoja on alettu tutkia vasta hiljattain. Oletettavasti yleinen ja tutkimuksellinen kiinnostus monimediatuotteita kohtaan on lisääntynyt, sillä monia eri mediakanavia ja media-alustoja hyödyntävä tuotteistaminen on ollut viime vuodet jatkuvassa kasvussa, mistä todistavat tutkimukset globaaleista ilmiöistä, kuten Matrixista (Norman 2009) ja Harry Potterista (Saldre & Torop 2012) sekä suomalaisesta monimedia-projektista The Mill Sessionsista (Wiklund-Engblom, Leminen, Westerlund, Staffans, Esch & Rajala 2012). Kaikkia tutkittavia tapauksia yhdisti niiden kiinnostus verkossa tapahtuvaan yhteisöllistämiseen, jossa edellä mainitut mediatuotteet alkoivat elää omaa elämäänsä yhteisöjen kertomuksissa.

3 SOSIAALISET ROOLIT JA MINÄN PAREMMUUS KRIITTISESSÄ DISKURSSI-ANALYYSISSÄ

Kriittinen diskurssianalyysi on suhteellisen laaja teoria sekä tutkimusmenetelmä, joka sisältää monenlaisia suuntauksia ja korostuksia aina lingvistisestä lähtökohdasta vuorovaikutuksen analysointiin ja intertekstuaalisuuteen sekä yhteiskuntatieteelliseen painotukseen. Sen epäyhtenäisyyteen viittaa erityisesti kahden rinnakkaisen termin, kriittisen diskurssianalyysin (*critical discourse analysis, CDA*) sekä kriittisen lingvistiikan (*critical linguistics, CL*) hyödyntäminen tutkimusperinteessä. Kriittinen diskurssianalyysi on nykyään kuitenkin vakiintunut terminä, joka viittaa erityisesti kielen välittämään valtasuhteiden tarkasteluun (Wodak 2002: 2). Kriittisessä diskurssianalyysissä kielenkäyttö ymmärretään sosiaalisesti ja historiallisesti vaihtelevaksi toiminnan muodoksi, joka on yhteiskunnan muovaamaa. Kielellä on myös tekstin pintatason lisäksi syvempiä yhteiskunnallisia tehtäviä, joiden tulkitsemiseksi analysoidaan kriittisesti tekstin erilaisia ideologisia voimasuhteita tekstissä ilmenevien toimijoiden välillä. (Fairclough 1997: 76)

Seuraavaksi tarkastelen tutkimuksessani hyödynnettäviä olennaisimpia diskurssianalyttisiä taustakäsitteitä, minkä jälkeen esittelen tarkemmin tutkimuksessa hyödynnettäviä analyysityökaluja.

3.1 Tekstin genre ja ideologisuus

Diskurssi on tapa, jolla merkityksellistetään tietty sosiaalisen käytännön muoto tietystä rajatusta näkökulmasta (Fairclough 1995: 14). Termillä diskurssi viitataan useimmiten puhuttuun tai kirjoitettuun kieleen sekä kuviin, videoihin ja sanattomaan viestintään sosiaalisen käytännön muotona (Fairclough 1997: 75). Tietyt diskurssit ovat vakiintuneempia kuin toiset ja hegemonisessa asemassa muihin diskursseihin verrattuna, mikä luo oletettavasti homogeenisyyttä ja yksiäänisyyttä teksteihin. Diskurssi ei vaikuta subjektin mielessä aino-

astaan tekstin tuottamis- ja lukuhetkellä vaan kokonaisen sosiaalisen kokemuksen rakentamisessa. Diskurssit ovat luonteeltaan sosiaalisia kielenkäyttötapoja, joissa lukija voi havaita voimasuhteita paljastavia ja ideologisesti latautuneita äänenpainoja, jotka ovat luonnollistuneet osaksi tiettyä tekstilajia. Tässä tutkimuksessa ei puhuta diskursseista termitasolla, vaan ne vaikuttavat pikemminkin teoreettisena taustana lukijasubjektien ideologiselle kielenkäytölle osana blogiarvioiden kielenkäyttökäytäntöitä.

Genren käsite on niin ikään melko laaja ja sitä on määritelty eri tavoin eri tutkimusaloilla (Swales 1990: 33–34). Fairclough (1997: 101) määrittelee genren yleisesti kielenkäyttötavaksi, joka palvelee tiettyä sosiaalista käytäntöä. Myös Swales (1990: 33) toteaa genren kategorisoivan tunnistettavasti eri diskursseja. Todorovin (1976: 161) mukaan taas uusi genre on aina yhdistelmä vanhoja genrejä. Fiskin (1987: 67) mukaan genrellä viitataan tietynlaiseen johdonmukaisuuteen, joka määrittelee lukijan ennako-oletuksia tulevaa kohtaan. Genret ohjaavat kielenkäyttöä ja asettavat sille myös rajat. Se sisältää kiteytyneet toiminnan rajat, jotka toisaalta rajoittavat, toisaalta venyttävät käsityksiä tiettyjen genrejen sisältämistä elementeistä. (Pynnönen 2013: 14).

Pietikäisen ja Mäntysen (2009: 81) mukaan genret kertovat siitä, mikä kussakin yhteydessä on tekstille ominaisinta ja tärkeintä. Tekstien lajityypeistä on käyty keskustelua laajasti jo 1900-luvun alkupuolelta lähtien, jolloin kirjakauppaan ja kirjastoon tarvittavat luokitukset olivat yleisesti suurimman mielenkiinnon kohteina (Heikkinen & Voutilainen 2012: 21). Genre tarkoittaa suppeimmillaan tietyn mediainstituution vakiintunutta lajityyppiä, joka määrittelee, luokittelee ja arvottaa tekstin tunnistettavaksi kokonaisuudeksi eli kielelliseksi kategoriaksi (Pynnönen 2013: 13–14; Heikkinen 1999: 29). Tutkimuksessani genreä käsitellään tässä suppeassa mielessä eli kirjallisuuden lajityyppinä. Lisäksi intertekstuaalisuus eli tekstien väliset viittaukset ovat vahvasti genreissä läsnä, sillä sekä niiden tuottamista että lukemista ohjaa lukijan odotushorisontti (Fiske 1987: 58–59; Lehtonen 2000: 182). Lehtonen (2000: 184) vertaa genrejä tuoteselosteisiin, jotka toimivat lupauksena lukijalle tietynlaisesta tuotteesta. Esimerkiksi tietyn genren edustajana mainostettu teos aktivoi lukijassa

valmiiksi tuttuja tietorakenteita, joita hyödyntämällä lukija odottaa teokselta tietynlaista sisältöä ja aiheen käsittelytapaa.

Diskurssien lailla tekstien ideologia edustaa tekstin taustalla vaikuttavaa kirjoittajan asenteellista näkökulmaa. Fiske (2011: 157–158) määrittelee ideologian sosiaalisesti rakentuvaksi arvoväritteiseksi uskomukseksi, joka vaikuttaa myös tekstin tulkintaprosessiin. Faircloughin (1992: 89) mukaan ideologia on kerrostunut ja luonnollistunut orientaatio, joka rakentuu normeille ja konventioille, joita toisinnetaan jatkuvasti. Fiske (2011) taas painottaa ideologisuuden määrittelyssä merkkien eli tekstien jatkuvaa toistoa, jonka avulla yhteisöllisyyden normit toisaalta säilyvät ja toisaalta uudelleenrakentuvat. Tyyllinen ideologisuus voi näkyä esimerkiksi tekstin konventionaalistuneessa rakenteessa. (Emt. 162–163) Rakenteelliset ratkaisut liittyvät esimerkiksi blogeissa otsikointiin ja tiettyssä järjestyksessä esitettyyn sisältöön, joka on vakiintunut kirja-arvioissa muistuttamaan perinteisen lehden toimittajan laatimia arvosteluja.

Faircloughin (1997: 13) mukaan tekstin esittämä todellisuus eli representaatio sisältää tiettyjä ideologisesti latautuneita valintoja siitä, mitä kuvaukseen sisällytetään ja mitä kuvauksesta jätetään pois. Kielen symbolit eivät esitä todellisuutta sellaisenaan, vaan ne esittävät vain kirjoittajan tekemien valintojen kokonaisuutta. Tietty ilmiö esitetään uudelleen tai toisin erilaisesta näkökulmasta. (Lehtonen 1997: 13) Hallidayn ja Matthiessenin (1999: 29) mukaan kielenkäyttäjän valintoja analysoidaan tarkastelemalla lauseen toimijoita, olosuhteita ja prosesseja. Korkeamman tason semanttisessa analyysissä on kyse abstraktimmista, esimerkiksi tekstuaalisista ja loogisista merkityksentasoista, joiden tulkintaan vaaditaan laajempaa kontekstin ja ideologioiden huomioon ottamista.

Kuvauksen tietynlaiseen representaatioon vaikuttavat sanavalinnat ovat hegemonisessa suhteessa piilossa olevaan merkitystodellisuuteen. Jokisen, Juhilan ja Suonisen (1993: 81) mukaan hegemonisuutta tuotetaan esimerkiksi toiston ja vaihtoehdottoman esittämisen avulla. Kategoriat eivät ole sattumanvaraisia, vaan ne rakentuvat ja niitä rakennetaan sosi-

aalisesti yhteiskunnassa. (Halliday & Matthiessen 1999: 68) Tekemällä valintoja erilaisista kielellisistä vaihtoehdoista bloggaaja muokkaa ja uusintaa yleisiä käsityksiä. Kriittisen diskurssianalyysin kannalta lukijan huomio kiinnittyy tällöin erityisesti marginaaliin jäävään tekstiin eli siihen mikä tekstistä puuttuu.

3.2 Konteksti ja rekisteri

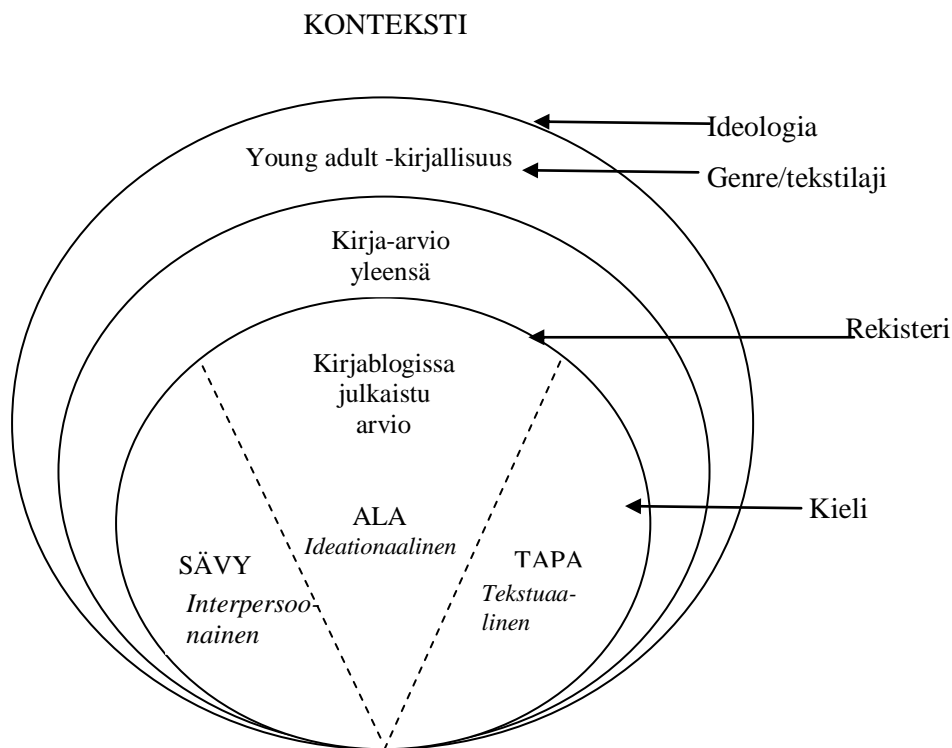
Hallidayn (1976: 53) mukaan termi konteksti viittaa suhteeseen kielen muodon ja ei-kielellisen tilanteen välillä. Toisin sanoen kontekstin tarkastelussa tekstin tulkitsijan tulee huomioida sekä kielen tekstuaalinen muoto, kuten kirjoitettu teksti että kyseisen tekstin laajemmat yhteydet sosio-kulttuurisella tasolla. Rekisteri eli tilannekonteksti sekä kulttuurikonteksti ovat Hallidayn ja Hasanin (1986: 6) hyödyntämiä termejä, joista ensimmäisellä viitataan tekstin välittömään ympäristöön ja toisella laajempaan yhteiskunnalliseen taustaan. Tällöin on kyse kielellisistä piirteistä eli niistä valinnoista, joita tekstissä on tehty ja jätetty tekemättä sekä ei-kielellisistä piirteistä eli toisin sanoen tekstin laajemmista yhteyksistä nykymaailmaan. Konteksti onkin Hallidayn ja Hasanin (1986: 5) mukaan ensisijainen tekstiin nähden.

Cookin (1992: 1–2) mukaan kontekstin alaan kuuluvat tekstin materiaalinen muoto, rinnakkaiskieli, tilanne, tekstiin liittyvät toiset tekstit, intertekstit, lukijat ja heidän tietonsa ja tulkintansa sekä tekstin funktio. Fairclough (1997: 103) taas kehottaa tekstin tulkitsijaa tarkastelemaan tekstien diskursseja, genrejä ja kategorioita, joita tunnistetaan erityisesti tekstin kielellisistä piirteistä. Kontekstin merkitys tutkimuksessa määrittelee koko tutkimusprosessia, sillä kriittisessä diskurssianalyysissä keskiössä ovat aina konteksti ja suuremmat yhteiskunnalliset rakenteet kielellisen tason lisäksi, vaikka lopullisia merkityksiä analysoidaankin tekstien mikrotason kautta (Hardy 2004: 417).

Rekisterin käsitettä on kehitetty erityisesti systeemis-funktionaalisisessa kielitieteessä. Yleisesti lingvistiikan alalla sillä viitataan kielen tilanteiseen vaihteluun (Voutilainen 2012: 70). Rekisteri liittyy Hallidayn (1978: 111) mukaan erilaisiin tilanteisiin, jotka voivat olla joko suljettuja tai avoimia sen suhteen, kuinka paljon ne sallivat kielellistä vaihtelua osallistujiltaan. Esimerkkeinä erilaisista mahdollisista rekistereistä Halliday (1978) mainitsee tiedotteet, ruokareseptit sekä keskustelun lääkärin ja potilaan väillä. Samoin rekisterin suhde genreen määrittäytyy systeemis-funktionaalisisessa kielitieteessä siten, että rekisteri edustaa tilanneyyppiä, johon kytkeytyy kielenkäytön resursseja. Rekisterien voidaan olettaa noudattavan tekstilajia vastaavien tekstin tyyppien (*text type*) käytänteitä. Siten rekisteri toimii tekstilajille eli genrelle alakäsitteenä. Tätä käsitystä tukevat myös Eggins ja Martin (1997), jotka määrittelevät genren kielenkäytön taustalla vaikuttavaksi kulttuurikontekstiksi ja itse rekisterin tilannekontekstiksi.

Rekisteri eli tilannekonteksti voidaan jakaa alaan, sävyyn ja tapaan. Eggins (2004: 213) näkee rekisterin alan konkretisoituvan kieliopillisen systeemin eli transitiivisuussysteemin kautta. Kieltä käytetään todellisuuden representaatiokeinona, jolloin erilaiset kategoriat sekä suhteet kuvaavat kokemuksellista todellisuutta (Halliday & Matthiessen 1999: 48). Eggins (2004: 9, 110) osoittaa, että tilannekontekstin sävy realisoituu useimmiten asenteellisuutta ilmentävänä modaalisuutena, kun taas tapa ilmenee temaattisuutena eli lauseen informaatorakenteen alussa pääteltävissä olevana lauseen osana. Rekisterin tapa, sävy ja ala kuvastavat vaihtelevan kielen käytön eri tasoja ja selittävät sitä, miksi kielen käyttö on erilaista esimerkiksi blogiteksteissä kuin uutisissa.

Kuviossa 2 esitän havainnollistuksen Egginsin ja Martinin (1997: 243) rekisteriteoriasta tutkimukseeni sovellettuna.

Kuvio 2. Kielen ja kontekstin mallinnus Egginsin ja Martinin (1997: 243) mukaan sovelletuna tutkimukseeni young adult -kirjallisuudesta kirjablogien arvioissa

3.3 Systemis-funktionaalinen kieliteoria sosiaalisen maailman kategorisoijana

Kriittisen diskurssianalyysin pohjana toimii Hallidayn systemis-funktionaalinen kieliteoria, jossa lähtökohtana on käsitys ihmisestä toimijana sosiaalisessa yhteisössä (Halliday & Matthiessen 1999). Kieli on funktionaalista, sillä jokainen kielen elementti ilmentää puhujan valintaa, joka on puhujan tarkoitusperän motivoima (Eggins 2004: 5). Kielen käyttäminen onkin SF-kieliteorian mukaan prosessi, joka on ensisijaisesti luonteeltaan semioottista, sillä tekstin kirjoittajan kielelliset valinnat rakentavat merkkeihin pohjautuen erilaisia merkityksiä. Lisäksi Eggins (2004: 5–7) määrittelee koko kielenkäytön ensisijaiseksi perustaksi sosiaalisen kontekstin, jonka avulla koko kielisysteemi voidaan selittää. Siten kontekstin ja kielen suhde on koko systemis-funktionaalisen kielitieteen ja tutkimuksen lähtökohta.

Halliday (1973: 65–66) esittää, että kielioppisysteemin sekä henkilökohtaisten ja sosiaalisten tarpeiden ilmentämisessä vallitsee selkeä yhteys. Hän määrittelee kolme kielen merkitystä eli metafunktiota, jotka ovat toisiinsa jatkuvasti kytköksissä: ideationaalinen, interpersonainen ja tekstuaalinen (Halliday 1973: 66). Lauseissa vaikuttaa usein samanaikaisesti siis kaksi tai useampaa metafunktiota (Eggins 2004: 213). Siten tekstin tulkitsejan on olennaista tarkastella ja analysoida lauseiden metafunktioita samanaikaisesti, ja siksi metafunktioita ei tulisikaan täysin pyrkiä erottamaan analyysissä toisistaan (Eggins 2004: 206, 214).

3.3.1 Ideationaalinen metafunktio: Prosessit, osallistujat, olosuhteet

Kielen ideationaalisessa metafunktiossa tulee ilmi todellisuuden jäsenyys erilaisten kokemusta kuvaavien prosessien kautta. Hallidayn ja Matthiessenin (2004: 29, 170) mukaan kielen perustoimintoihin lukeutuvat kokemuksen merkityksellistävät prosessit ja niihin tiiviisti liittyvät osallistujat sekä olosuhteet. Teksteissä esiintyviä erilaisia osallistujarooleja analysoidaan tarkastelemalla esimerkiksi tekijää, tekemisen kohdetta sekä niiden suhdetta toisiinsa (Halliday & Matthiessen 2004: 175). Jokainen prosessi liittyy osallistujarooleihin ja tietynlaiseen niitä kokoavaan lauserakennelmaan, joten esimerkiksi pelkkien prosessien tarkastelu ei ole riittävää, vaan analyysin on Egginsin (2004: 206, 214) mukaan tapahduttava kaikki lauseen elementit huomioon ottaen. Egginsin (2004: 210) mukaan osallistujaroolit, kuten vastaanottaja sekä puheen merkitykset rakentuvat vuorovaikutteisesti ja kokemuksellisesti.

Egginsin (1994: 229) mukaan lauseen prosessi ilmenee pääasiallisesti predikaattiverbinä. Transitiivisuutta tarkasteltaessa lauseesta analysoidaan tekijän kolmea valintaa tekstissä: prosessin valintaa, osallistujien valintaa sekä olosuhteiden valintaa (Eggins 2004: 214–215). Olosuhteiden valintaa ilmennetään esimerkiksi erilaisilla prepositioilla ja adverbeilla. Eri tekstilajeille ovat ominaisia erilaiset prosessityypit. Esimerkiksi resepteissä ilmenee usein runsaasti materiaalisia prosesseja kuvaavia verbejä, jotka kuvaavat konkreettista toimintaa (Halliday & Matthiessen 2004: 174). Tällaisia materiaalisia prosesseja kuvaavat

resepteissä esimerkiksi verbit *tehdä*, *sekoittaa* ja *vispata*. Materiaaliset prosessit ilmentävät Egginsin (2004: 215) mukaan usein konkreettista tekemistä, jossa jokin itsenäinen olio tekee jotain. Lauseessa verbit edustavat yleensä jonkinlaista dynaamista tekemistä vastakohtana olemiselle ja asiantilan ilmaisulle. Samalla lauseista voidaan erotella usein päämäärä (*goal*) ja tekijä (*actor*) (Eggins 2004: 217). Materiaaliset prosessit voivat kuitenkin edustaa myös abstraktimpaa luonnetta tapahtumassa tai tekemisessä. Halliday ja Matthiessen (2004: 180) antavat esimerkin intransitiivisesta lauseesta, jossa ainoana osallistujana on tekijä, joten tekemisen kohdetta eli objektia ei lauseessa ole. Transitiivisissa lauseissa taas toinen lauseen osallistuja näyttäytyy tekemisen kohteena. (Halliday & Matthiessen 2004: 180)

Mentaaliset prosessit kertovat jonkin tietoisien olennon ajatuksista, tuntemuksista ja aistimuksista (Halliday & Matthiessen 2004: 197). Mentaalisia prosesseja ilmenee usein jokapäiväisessä keskustelussa ja rennoissa puhetilanteissa (Halliday & Matthiessen 2004: 174). Kun materiaalisissa prosesseissa yleisimmät osallistujat ovat agentti ja kohde, mentaalisisä prosesseissa on kyse aistijasta ja ilmiöstä (Halliday & Matthiessen 2004: 201). Mentaalisissa prosesseissa ilmenee henkilön kokemuksellinen maailma, kuten tunteet ja ajatukset. Halliday ja Matthiessen antavat mentaalisisä prosesseja kuvaavista ilmauksista seuraavanlaisia verbiesimerkkejä: *pitää*, *vihata*, *muistaa*, *tuntea* ja *ajatella*. (Halliday & Matthiessen 2004: 197) Suomen kielessä puhutaan usein tunnekausatiiveista, jotka ovat tunteita tai tuntemuksia kuvaavia verbejä (Hakulinen ym. 2004: 313). Ensisijaisesti tunnekausatiivilauseita täydentää ihmistarkoitteinen objekti, kuten esimerkklauseessa ”*minua ihmetyttää*”.

Relationaalisia prosesseja kuvaavat ilmaisut viittaavat sisäiseen tai ulkoiseen kokemukseen. Ne sisältävät aina kaksi luontaista eli pakollista osallistujaa. Niillä nimetään, luokitellaan ja yleistetään. (Halliday & Matthiessen 2004: 210–211) Ne voivat olla intensiivisiä, possessiivisiä tai olosuhteista riippuvia sekä alaluokiltaan attributiivisiä tai identifioivia (Shore 1992). Identifioivien lausekkeiden paikkaa voi muunnella merkityksen muuttumatta (Halliday & Matthiessen 2004: 215). Taulukossa 1 näkyvät relationaalisten prosessien pääluokat esimerkkeineen.

Taulukko 1. Relationaalisten prosessien pääluokat (Halliday & Matthiessen 2004: 216)

	Attributiivinen 'a on x:n ominaisuus'	Identifioiva 'a on x:n identiteetti'
Intensiivinen 'x on a'	Sara on viisas	Sara on ryhmän johtaja; ryhmän johtaja on Sara
Possessiivinen 'x:llä on a'	Petrillä on piano	Piano on Petrin, Petrin on piano
Olosuhteista riippuva 'x on johonkin aikaan'	Tapahtuma on tiistaina	Huomenna on kymmenes päivä; kymmenes päivä on huomenna

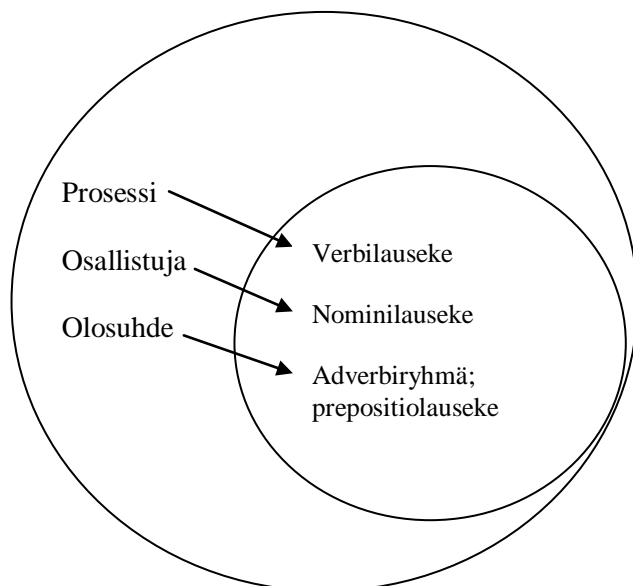
Kuten taulukosta 1 käy ilmi, attributiivinen prosessi kuvaa jonkin olion tai ilmiön ominaisuutta, kun taas identifioiva prosessi kuvaa sen identiteettiä. Attributiivinen lauseke kertoo, mihin luokkaan olio tai ilmiö kuuluu: Petri kuuluu yleiseen pianon omistajien luokkaan, ja lauseke voidaan siksi tulkita attributiiviseksi, kun taas identifioiva lauseke tarkoittaa kenelle piano kuuluu (Petrille) tai kuka on johtaja tietyistä joukosta (Sara). (ks. Halliday & Matthiessen 2004: 239) Siten identifioivassa prosessissa lauseen jäsenet voivat vaihtaa paikkaa: ”Sara on ryhmän johtaja”; ”ryhmän johtaja on Sara”, mutta attributiivisessa prosessissa tämä ei ole mahdollista. Intensiiviset ja attributiiviset lauseet on mahdollista purkaa myös osiin, jotka koostuvat ominaisuuden kantajasta (engl. *carrier* eli subjektina toimiva nominaali), intensiivisestä prosessista sekä jostakin kantajalle kuuluvasta nominaalimuotoisesta ominaisuudesta (Halliday & Matthiessen 2004: 219).

Lisäksi on olemassa muita prosessiluokkia, jotka sijoittuvat edellä mainittujen prosessien välille. Näitä ovat verbaaliset eli sanomisen prosessit, sisäisestä toiminnasta aiheutuvat ulkoisen käyttäytymisen prosessit eli behavioraaliset prosessit, joita ilmaisevat esimerkiksi verbit *hymyillä* ja *nauraa* sekä olemassaoloa kuvaavia eksistentiaalisia prosesseja ilmentävät verbit, kuten *olla* (Halliday & Matthiessen 2004: 249). Behavioraaliset prosessit ovat erityisen tulkinnanvaraisia, sillä ne sijoittuvat materiaalisten, verbaalisten ja mentaalisten prosessien rajalle (Halliday & Matthiessen 2004: 250). Halliday ja Matthiessen (2004: 251) antavat seuraavia esimerkkejä mentaalisia prosesseja esittävistä verbeistä, jotka kuvaavat

käyttäytymistä: *katsoa, kuunnella, huolehtia ja unelmoida*. Verbit *laulaa, tanssia* ja *istua* kuvaavat taas materiaalisia prosesseja muistuttavia käyttäytymisen prosesseja. Monet prosessiluokat ovatkin osittain päällekkäisiä ja tulkinnanvaraisia, joten monet verbit saattavat merkitykseltään kuulua todellisuudessa kahteen eri luokkaan. Lauseen konteksti ja sanan käyttö ratkaisevat lauseen tulkinnan. Tällöin tutkijan velvollisuutena on perustella valintansa ja nimetä verbi prosessiksi, johon se lauseen kontekstissa parhaiten sopii. (Halliday & Matthiessen 2004: 173)

Olosuhteet eivät ole välttämättömiä prosessien osia samalla tavalla kuin lauseen osallistuja. Olosuhteet ilmenevät usein adverbiaaleina, ja ne tarkentavat usein tilaa, aikaa tai esimerkiksi tapaa tai syytä. (Halliday & Matthiessen 1999: 54) Suomen kielessä adverbiaaleja käytetään esimerkiksi vastaanottajan ilmaisussa: ”Tämä on *sinulle*.” Toisaalta lauseen osallistujan tarkoitusta voidaan kuvata adverbiaalin avulla: ”Tein sen *mielenvirkistämiseksi*.” (Hakulinen ym. 2004: 449). Kokija saatetaan toisinaan ilmaista adverbiaalilla ilman suoranaista kokijaobjektia tai subjektia, jolloin infinitiivin subjektin voidaan tulkita viittaavan lauseen adverbiaaliin: ”*Minulle* tämä väite on vaikea hyväksyä” (Hakulinen ym. 2004: 504).

Kuviosta 3 havaitaan, että transitiivisuussysteemi eli prosessi, osallistuja ja olosuhde ilmenevät kielessä erilaisten lausekkeiden eli lauseen rakenneosien kautta. Lauseke voi koostua yhdestä sanasta tai peräkkäisten sanojen liitosta. Sanaliitoissa taas erilaiset määreet määrittelevät pääsananaa. (Kieli ja sen kieliopit 1994)

Kuvio 3. Prosessien, osallistujien ja olosuhteiden tyypillinen ilmeneminen lauseessa (ks. Halliday & Matthiessen 1999: 55; Halliday & Matthiessen 2004: 176)

Kuvion 3 mukaisessa järjestyksessä tutkimuksellinen kiinnostukseni kohdistuu ensisijaisesti verbilausekkeisiin, toiseksi osallistujiin ja kolmanneksi olosuhteisiin. Toisinaan ensisijaisesti olosuhteita tarkastelemalla on mahdollista tulkita tarkemmin tekstin kirjoittajan asennoitumista tiettyyn aiheeseen kuin vain prosesseja tarkastelemalla, joten kaikkien kolmen elementin tarkastelu on sisällytettävä analyysiin samanaikaisesti (ks. Eggins 2004: 213).

3.3.2 Interpersoonainen ja tekstuaalinen metafunktio

Lauseen interpersoonainen merkitys eli metafunktio sisältää vuorovaikutuksellisen näkökulman ja roolit sekä asennoitumisen niihin. Interpersoonaisen metafunktion kautta voidaan virkkeessä havaita esimerkiksi elementtejä modaalisuudesta ja polaarisuudesta, jotka tiedostamalla on mahdollista analysoida muuttuvia osallistujien rooleja sekä näiden välille muodostuvia suhteita (Halliday & Matthiessen 1999: 7). Modaalisuudessa on kyse asiainti-

lan totuudenmukaisuudesta ja puhujan uskomuksista, kun taas polaarisuudella viitataan lauseen vastakohtaisuuksiin eli elementteihin, joissa näkyy kielto- tai myöntölauseisiin liittyviä kieliopillisia elementtejä (Tieteen termipankki 2014a; 2014b). Viestin lähettäjä ilmaisee siten tunteita, asenteita ja arvioita ja sijoittaa siten itsensä suhteessa tekstin vastaanottajaan. Lisäksi verbit ilmaisevat ajallista aspektia. Koska modaalisuus ja polaarisuus liittyvät mitä suurimmassa määrin lauseen kielellisiin prosesseihin, kytkeytyvät ne tiukasti ideationaaliseen metafunktion (ks. Halliday & Matthiessen 1999: 64–65).

Tekstuaalisen funktion kautta välittyy tekstin koheesio, joka auttaa tekstiä toteuttamaan tavoitteensa. (Halliday 1973: 66) Esimerkiksi siinä tulevat ilmi tietyn rekisterin, kuten blogitekstin, edustamat rakenteelliset ja sisällölliset seikat, jotka muodostavat tekstistä yhdenmukaisen ja merkityksellisen kokonaisuuden kontekstissaan. Vaikka erityisesti ideationaalisen metafunktion analysoiminen on tutkimuksessani ensisijaista, metafunktioiden tarkasteluun on Faircloughin (1997: 51) mielestä sisällyttävä myös monipuolista lauseen eri elementtien tarkastelua, jotta analyysistä muodostuu riittävän monipuolinen kontekstin ja rekisterin tulkinnan suhteen.

3.4 Subjektin semanttiset roolit ja valenssi suomen kielessä

Subjektin tarkoite on useimmiten elollinen verrattuna muihin lauseenjäseniin. Subjektin tarkoitteita voivat olla niin pronominit, henkilöiden nimet kuin myös muutkin oliot. Subjektilla on lisäksi verbin täydennyksistä eniten tekijän eli AGENTIN ominaisuuksia, joita ovat toiminnallisuus, tapahtumien käynnistäminen sekä omavoimainen liike. Edelliset ominaisuudet pätevät myös elottomiin subjekteihin. Elolliselle subjektille taas on ominaista tajunnallisuuden piirre, johon kuuluu esimerkiksi kyky muodostaa tuntemuksia, ajatuksia ja aikomuksia. Mentaalisten ja tunneverbien subjektin erottaa usein muista täydennyksistä sen aistimiskyky, kuten esimerkiksi lauseessa: ”*Minä* kyllästyin odottamaan.” (Hakulinen ym. 2004: 870)

SF-kieliopin verbiprosessien analysoinnissa on pohjimmiltaan kyse ilmiöstä, jota kutsutaan suomen kielessä *valenssiksi*. Valenssilla tarkoitetaan verbin kykyä saada ympärilleen erilaisia lauseenjäseniä, joita kutsutaan täydennyksiksi. Ison suomen kieliopin mukaan verbit ovat kaikista sanaluokista eniten valenssillisiä. Esimerkiksi verbi *aivastaa* tarvitsee yhden täydennyksen eli aivastajan, kun taas verbi *luottaa* tarvitsee kaksi täydennystä, luottajan ja luotettavan. Edellä mainittuja toimijoita kutsutaan *semanttisiksi rooleiksi*, joista yleisimpiä ovat mentaalisen tapahtuman KOKIJA, usein elollinen tekijä AGENTTI sekä PATIENTTI eli passiivinen, vaikutuksenalaista toimintaa läpikäyvä osallistuja. (Hakulinen ym. 2004: 438)

Valenssissa on kyse tiettyjen lauseenjäsenten eli täydennysten pakollisuudesta. Ehdoton pakollisuus on harvinaista, mutta semanttiselta kannalta verbien tarkastelu edellyttää usein KOKIJAN tapauksessa esimerkiksi koetun ilmiön, KOKIJAN sekä adverbiaalimuotoisia ajan, tavan ja paikan tarkennuksia. (Hakulinen ym. 2004: 439–440) Verbin merkitys vaikuttaa lisäksi täydennysten semanttisiin rooleihin, sillä esimerkiksi mentaalisia prosesseja ilmentävät verbit *tietää* ja *uskoa* vaativat elollisia osallistujia. Toiset verbit taas ohjaavat tulkitsemaan vain tietyistä rajatusta tekijöiden joukosta, kuten esimerkiksi verbi *suomustaa*. Toisinaan kielen metaforinen käyttö estää kuitenkin yksiselitteisten päätelmien tekemisen lauseen tekijästä, kuten verbilausekkeessa ”*nylkeä joltakulta rahat*”. (Hakulinen ym. 2004: 440)

3.5 Identiteetit yksin ja osana yhteisöjä

Seuraavaksi avaan identiteetin ja subjektin käsitteitä erityisesti Fiske (1987) televisio-ohjelmien tutkimuksessa hyödyntämän tutkimusperinteen avulla. Vaikka Fiske tapauksessa kyse on tietyistä rajatusta mediatutkimuksesta, sosiaalisen subjektin alaa voidaan laajentaa kattamaan myös muita mediankanavia. Televisio-ohjelmien tarjoamat subjektipositiot ja sosiaalisten subjektien olemassaolo eivät nimittäin määritä vain edellä mainittua mediaa, vaan niitä rakennetaan jatkuvasti eri viestintäkanavissa. (Fiske 1987: 51)

Diskurssit puhuvat subjektien kautta, joiden sosiaaliset identiteetit rakentuvat näiden lausuttujen diskurssien kautta (Fiske 1987: 14–15). Lehtosen (2000: 208) mukaan lukijalla on samanaikaisesti monia eri identiteettejä, joista osa aktivoituu ja korostuu tiettyjä tekstejä lukiessa. Bergerin ja Luckmannin (1991/1965: 195) mukaan identiteetit edustavat ensisijaisesti sosiaalista ilmiötä, joka muotoutuu yksilön ja yhteiskunnan välisen jännitteen tuloksena. Jokainen teksti osallistuu sosiaalisten identiteettien, suhteiden ja uskomusjärjestelmien rakentamiseen, sillä sosiaaliset identiteetit, ryhmien väliset suhteet sekä tieto ja uskomukset rakentuvat kielenkäytön pohjalta. Sosiaaliset identiteetit nähdään Faircloughin mukaan erilaisina roolien konventioina, joita osallistujat toisintavat tai uudistavat (Fairclough 1997: 76; Fairclough 1992: 64).

Gripsrud (2002: 20) jakaa identiteetin kahteen pääluokkaan: sosiaaliseen (tai kollektiiviseen) sekä henkilökohtaiseen. Sosiaalinen identiteetti edustaa kollektiivista minuutta, joka muotoutuu yhteiskuntaan kuulumisesta ja toisten ihmisten odotuksista henkilöä kohtaan, kun taas henkilökohtaisessa identiteetissä on kyse itsen erottamisesta muista (emt. 20). Kivikurun (1998: 320) mukaan modernit identiteetit uusiutuvat median ja erilaisten yhteisöjen, kuten yhdistystoiminnan kautta. Identiteetit ovat tällöin julkisuuden muovaamia ja niiden uskottavuusaste on yleensä jäsenten keskuudessa vahva.

Yksilöt korostavat omaa identiteettiään erilaisin kielellisin keinoin. Tekemällä eri tavoin roolinsa näkyväksi, esimerkiksi minäviittauksilla, kirjoittaja voi kontrolloida sitä, millä tavalla tekstiin kirjoittuva puhujan rooli ja olemus ilmenevät tekstissä. Korostunut ja eksplisiittinen minämuotoisuus tekstissä voi yhtäältä viitata haluun erottautua tietyistä ryhmästä, mutta toisaalta se voi ilmentää halua kuulua toiseen ryhmään. Samalla kirjoittaja ilmentää ja rakentaa omaa identiteettiään sekä valta-asemaansa määrittelemällä itseään ja toisia. (Pälli 2003: 93–94) Lauseen minäpuhuja on mahdollista täysin häivyttää tekstistä esimerkiksi verbin passiivilla tai erilaisilla *geneerisillä* ilmauksilla (Luukka 1992: 143). Edellä mainittujen ilmausten avulla kirjoittaja voi kuvata ainoastaan kirjan tyypillisiä lukijoita ja jättää oman suhtautumisensa mainitsematta. Tällöin kirjoittaja pyrkii implisiittisiä keinoja

käyttäen eroon jostakin identiteettiään määrittelevästä elementistä, esimerkiksi antamalla ymmärtää, ettei itse kuulu kirjan tyypilliseen kohderyhmään.

Fisken (1987: 48–49) käsitys on yhtenevä Gripsrudin (2002) kanssa: teksteistä paljastuva sosiaalinen yksilö sisältää oletuksen henkilöstä, joka on osa yhteiskuntaa ja kuuluu sen tarjoihin yhteiskuntaluokkiin. Tekstit sisältävät myös erilaisia luokituksia liittyen esimerkiksi kansalaisuuteen, ikään ja sukupuoleen. Samalla teksteissä ilmenevät luokitukset ovat osa niistä välittyvää ideologiaa, sillä ideaali subjektipositio kutsuu lukijaa lukemaan tekstiä tietyllä tavalla ja omaksumaan sen tarjoamat käsitykset. Yksilön omaksuessa tekstin ideologiset oletukset, subjekti eli yksilö saa tästä tunnistamisen oivalluksen. Esimerkiksi tunnistamalla tietyn genren, maailma merkityksellistyy ja muuttuu sen kokijalle ymmärrettäväksi. (Fiske 1987: 49)

3.5.1 Lukijasubjektit sosiaalisen kokemusmaailman todentajina

Lukijasubjektin käsite nojaa tutkimusperinteeltään John Fisken (1987) tutkimuksiin *tekstuaalisesta* ja *sosiaalisesta subjektista* sekä lukijasta aktiivisena merkityksentuottajana. Näen Fisken käsityksissä yhtäläisyyksiä sosiaalisesti rakentuviin identiteetteihin (ks. Fairclough 1992). Ensisijaisesti oletan, että subjekteissa näkyy yhteiskunnan yhteisöjen ja niiden normien alaisuudessa toimiminen. Toisaalta niissä näkyvät yksilön omat henkilökohtaiset tulokset tekstistä. Näin ollen subjekteja määrittävät samanaikaisesti sekä niiden sosiaalinen että tekstuaalinen olemus. Lähtökohtaisena oletuksena tutkimukseni tekemiselle toimii Lehtosen (2000: 190–191) käsitys subjektista, jonka tekstuaalisuus ja sosiaalisuus on pikemminkin luonteeltaan samanaikaista kuin eriaikaista, jota Fiske (1987) taas olettaa.

Fiske (1987: 48–49) määrittelee subjektin yksilöksi, joka rakentaa aktiivisesti subjektiivisuuttaan kuulumalla sosiaaliseen verkostoon, käyttämällä kieltä ja vaikuttamalla kielenkäyttöön psyykkisten prosessien kautta. Fiske käyttää termiä *subjekti yksilön* sijaan, sillä subjekti korostaa tekevää ja tuntevaa henkilöä, joka ei ole sosiaalisesta yhteiskunnasta eril-

lään. Subjektit toimivat yhteiskunnassa sekä vallan rakenteiden alaisina että niitä uusintaen (Kunelius 2010: 222). Kuneliuksen (2010: 222) mukaan ihmisten toiminta asettautuu erilaisiin rooleihin ja instituutioihin, jotka rajaavat ja määrittelevät heidän tekemisiään ja sanomisiaan. Fiske (1987: 62) taas olettaa, että lukijat ovat pääasiassa *sosiaalisia subjekteja*, joiden lukemistapoihin, ajatuksiin ja tapoihin vaikuttavat lukijan oma menneisyys ja yhteisön tavat. Lehtosen (2000: 191–192) mukaan subjektien sosiaalisuuteen kuuluvat erilaiset tulkinnalliset yhteisöt, joita on useampi kutakin tekstiä kohden. Siksi lukijan asennoituminen tekstiin voi vaihdella merkittävästi eri tilanteissa, sillä sama lukija voi rakentaa lukuisia rooleja tekstinlukutilanteessa.

Tekstuaalinen subjekti ilmenee Fiskeen mukaan vain tietyn tekstin lukuhetkellä. Lukijasubjektin tekstuaalisella luonteella viitataan tietoon ja tapoihin, jotka syntyvät ainoastaan tekstin ja lukijan vuorovaikutuksessa. Näin ollen tekstuaalisen subjektin käsite ei sisällä lukijan sosiaalisia suhteita ja yhteiskunnan vaikutusta lukijan tulkintoihin (Fiske 1987: 62). Lehtosen (2000: 190–191) mukaan lukijat tulee taas nähdä sosiaalisina ja tekstuaalisina hahmoina samanaikaisesti. Tässä tutkimuksessa lukijoiden samanaikainen sosiaalinen ja tekstuaalinen luonne on tunnustettu ja relevantti lähtökohta kirjablogien arvioiden analyysille.

3.5.2 Yhteisöjen arvostamat kulttuurimuodot

Tarkasteltaessa eri ryhmien suhdetta toisiinsa, on syytä huomioida epätasaisesti jakautunut valta yhteiskunnassa ja sen sosiaalisissa rakenteissa (Fiske 1987: 16). Sosiaaliset ryhmät eivät ole koskaan samanarvoisia eivätkä samanlaisissa suhteissa toisiinsa. Bourdieu (1984) puhuu kulttuurisesta pääomasta, joka on epätasaisesti jakautunut toisten yhteisöjen hyväksi. Esimerkiksi yhteiskunnan korkeakulttuuriksi määrittelemät kulttuurimuodot, kuten baletti ja ooppera, koetaan arvoasteikossa korkeampi-arvoisemmiksi kuin valtavirran pitämät kulttuurimuodot, kuten niin sanottu kevyt musiikki (emt. 1–2). Tällaisilla arvojärjestelmillä on luonnollisesti vaikutusta kulttuurin kontrollointiin ja ideologisesti värityneisiin mielipiteisiin ”paremmasta” ja ”huonommasta” kulttuurista (Fiske 1987: 18).

Bourdieu (1984: 1–2) tunnistaa taiteen kulutuksessa erilaisia hierarkioita, joiden avulla luokka- ja vallanjako korostuu eri yhteisöjen välillä. Siten erilaiset kulttuuriset mieltymykset ovat hyväksyttävämpiä kuin toiset (Chong 2010: 117). Samoin kirjallisuudessa vallitsee arvostetumpia ja vähemmän arvostetumpia kirjallisuusgenrejä. Owenin (2003: 11) mukaan nuortenkirjat ovat tyypillisesti olleet aliarvostettuja ja halveksuttuja, minkä vuoksi ne ovat saaneet osakseen väheksyntää.

3.6 Yhteenveto

Subjektit rakentavat identiteettiään erilaisin kielellisin keinoin, joihin kuuluu muun muassa yksikön ensimmäisen pronominin korostaminen. Kun lauseesta tarkkaillaan erityisesti sen osallistujia ja prosesseja sekä subjektin semanttisia rooleja, saadaan selville, kuinka toimijat rakentavat identiteettiin sisältyviä sosiaalisia rooleja.

Subjektien muodostamat sosiaaliset roolit rakennetaan osana ideologisesti värittyneitä yhteisöjä, joiden edustamat arvot ja mielipiteet sanelevat kulloinkin, mikä yhteiskunnassa on arvostettua ja tärkeänä pidettyä. Siten lukijasubjektit tulkitsevat lukemiansa tekstejä osana näitä heterogeenisiä yhteisöjä, joihin he tulkitsevat kuuluvansa.

4 LUKIJASUBJEKTIEN SOSIAALISET ROOLIT KIRJABLOGIEN ARVIOISSA

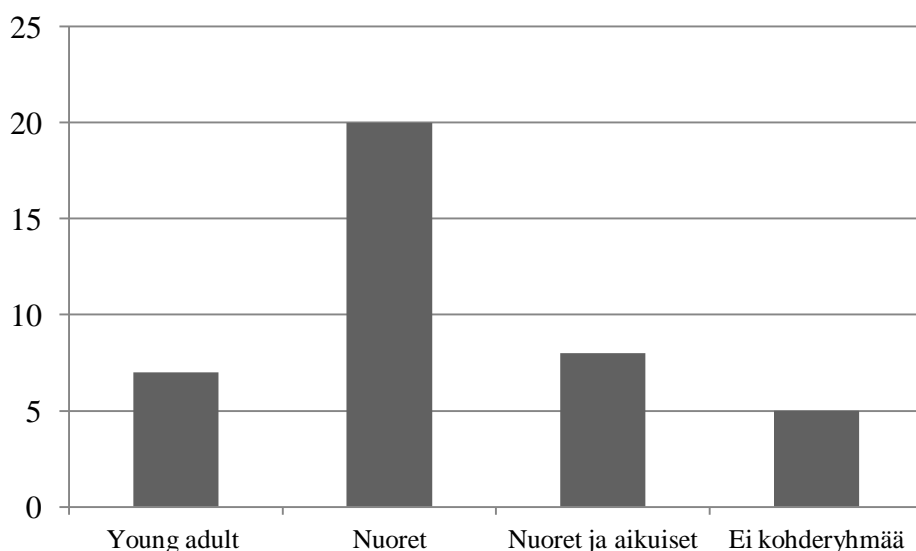
Tässä analyysiluvussa tarkastelen sekä lukijasubjektien tekemiä huomioita kirjan *Punainen kuin veri* kohderyhmästä sekä lukijasubjektien kokemaa kuuluvuutta kirjan ensisijaiseen kohderyhmään. Lukijasubjektien kokema subjektiivinen kuulumattomuuden tunne toimii perustana sosiaalisten roolien rakentumiselle. Tällöin lukijasubjekti epäsuorasti kieltäytyy kuulumasta kirjan ensisijaiseen kohderyhmään. Ristiriita tulee siis ilmi lukijasubjektin oman lukijaroolin ja kohderyhmän esittämisen tavassa, jossa näkyy kohderyhmästä erottautumisen pyrkimys. Yksityiskohtaisempi kirjablogierittely kohderyhmään kuulumisen kokemuksesta nähdään liitteessä 2.

Tyypillisesti kirjablogien arvioissa näkyy ideologinen vastakkainasettelu kirjan kohderyhmään suhtautumisessa. Toiset lukijasubjektit kokevat kirjan olevan kaikenikäisille sopivaa viihdettä ja toiset taas kokevat kirjan olevan liian yksinkertainen ja ensisijaisesti tietynikäisille nuorille lukijoille suunnattu teos. Näin ollen lukijasubjektin rakentaminen ja sosiaalisten roolien rakentuminen pohjautuvat näennäiselle kahtiajaolle: Lukijasubjektit joko kieltäytyvät tai kyseenalaistavat kuulumisensa ensisijaiseen kohderyhmään tai havainnollistavat siihen kuulumista.

Tutkimukseni aineistoni muodostavat 40 eri kirjablogeissa julkaistua arviota. Seuraavaksi käyn läpi sisällön erittelyn avulla lukijasubjektien määrittelemiä ensisijaisia kohderyhmiä kirjalle. Huomiot toimivat perustana analyysin toiselle vaiheelle, jossa jaottelen lukijasubjektien tekemiä huomioita kuulumisestaan kirjan ensisijaiseen kohderyhmään. Analyysin kolmannessa vaiheessa käyn läpi teemoittelemalla lukijasubjektien muodostamia sosiaalisia rooleja, joiden avulla lukijasubjektit kyseenalaistavat kuulumisensa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään.

4.1 Kohderyhmäjaottelu sisällön erittelyn keinoin

Kuvio 4 esittää kirjablogeissa mainittuja ensisijaisia kohderyhmiä kirjalle *Punainen kuin veri*. Ensisijaisella kohderyhmällä tarkoitetaan lukijasubjektin painottamaa ydinkohderyhmää kirjalle. Esimerkiksi kirjablogin KB4 arviossa lukijasubjekti mainitsee kirjan ensisijaiseksi kohderyhmäksi sekä nuoret että aikuiset, eikä siten näiden kahden kohderyhmän välille tehdä arvostuksellista eroa. Arvion lukijasubjekti ei tee siis suositusta siitä, kummalle kohderyhmälle kirja sopisi paremmin. Lukijasubjektien mainitsemat kohderyhmät kirjalle nähdään seuraavasti jakautuneena kuviossa (4):

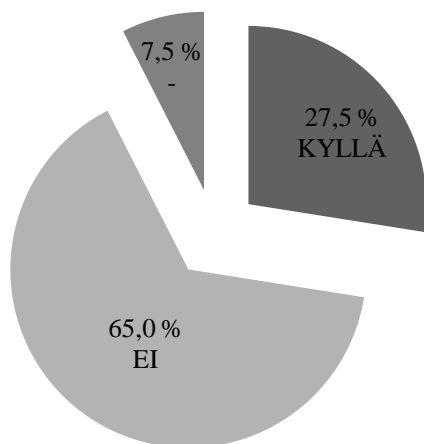

Kuvio 4. Lukijasubjektien nimeämä ensisijainen kohderyhmä kirjalle *Punainen kuin veri*

Kuviota 4 tarkasteltaessa havaitaan, että kirjan *Punainen kuin veri* kohderyhmänä pidetään ylivoimaisesti eniten *nuoria*. Yhteensä 27 kirjablogiarviossa (67,5 % kaikista 40 arviossa) lukijasubjektien nimeämä ensisijainen kohderyhmä kirjalle *Punainen kuin veri* ovat nuoret, nuoret aikuiset tai young adult. Young adult -luokkaan olen sisällyttänyt ne kirja-arviot,

joissa kirja on luokiteltu young adult -kirjallisuudeksi tai nuorille aikuisille tarkoitetuksi kirjallisuudeksi. Käsitteiden epäselvyys selittänee monen eri nimityksen käytön arvioissa, vaikka lukijasubjektit tarkoittaisivatkin samanikäistä henkilöä puhuttaessa esimerkiksi *nuoresta aikuisesta* tai *nuoresta*. Vain kahdeksassa kirjablogin arviossa (20,0 %) mainitaan, että kirja sopii yhtä hyvin sekä aikuiselle että nuorelle. Huomattavaa on myös se tekijä, että vain viidessä kirjablogissa (12,5 %) ei mainita kirjalle ensisijaista kohderyhmää ollenkaan. Tämä viittaa paitsi siihen, että kohderyhmän maininta on olennaista kirja-arvion rekisterisä, niin myös siihen, että kirjan *Punainen kuin veri* kohdalla kohderyhmän maininta saattaa olla erityisen tärkeää lukijoiden mielestä.

Lisäksi 25 kirjablogin arvioista (65,0 %) käy ilmi, ettei lukijasubjekti koe kuuluvansa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään (ks. Kuvio 5). Olen luokitellut kieltäytyvään luokkaan (EI) myös ne kirjablogien arviot, joissa kohderyhmään kuulumisen kyseenalaistetaan osoittamalla epävarmuutta. Epävarmuus voi ilmetä esimerkiksi kohderyhmälle esitettyjen kysymysten kautta. Kolmessa kirjablogin arviossa (7,5 %) lukijasubjekti ei ota kantaa, kuuluuko hän kirjan ensisijaiseksi mainittuun kohderyhmään vai ei (-).

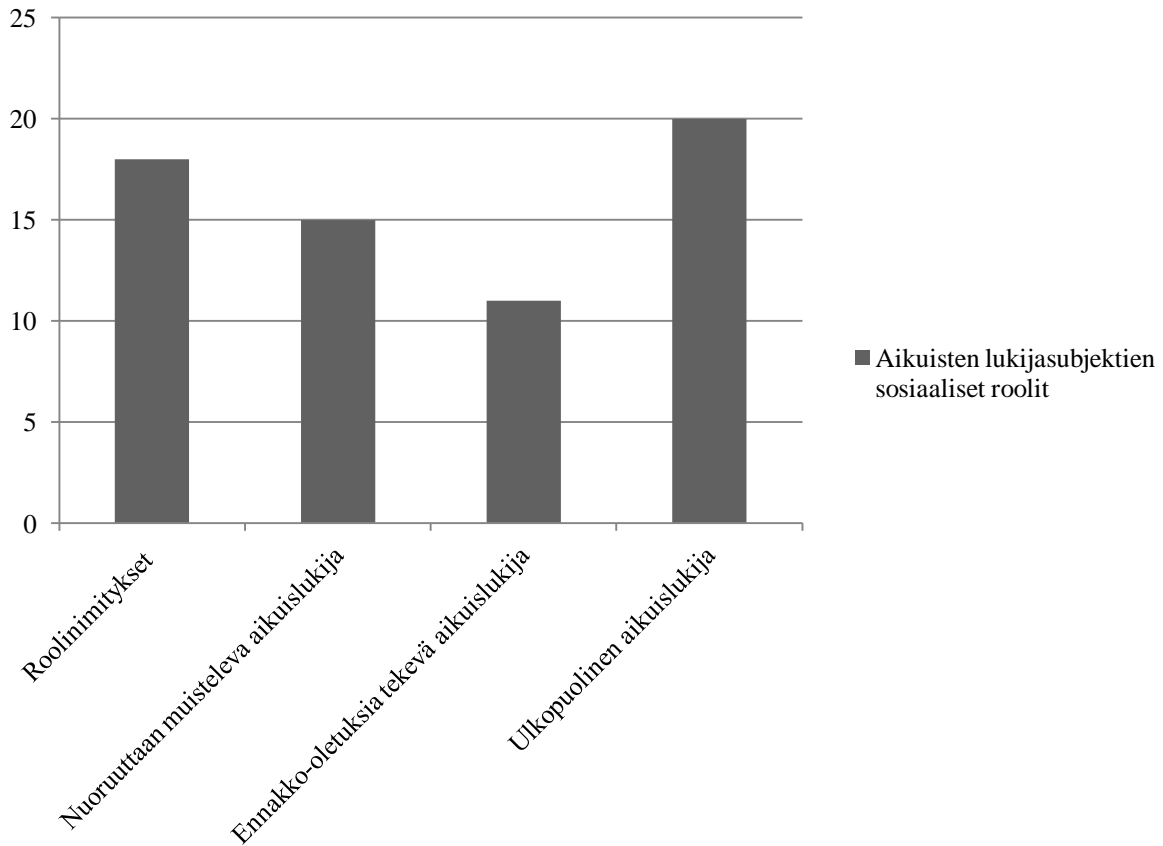
Kuvio 5. Lukijasubjektien kokema kuuluvuus kirjan *Punainen kuin veri* ensisijaiseksi mainittuun kohderyhmään

Usein oma lukijarooli esitetään tavalla, joka toimii perusteena ja oikeutuksena olla kuulumatta kirjan varsinaiseen kohderyhmään. Lukijasubjekti voi nimetä itsensä esimerkiksi *aikuislukijaksi* luoden näin vastakkainasettelun nuoren ja aikuisen lukijan mieltymysten välille. Toisinaan lukijasubjekti voi pitää kirjasta, mutta ei koe silti kuuluvansa kohderyhmään. Tällöin kirjablogin arvio voi kohderyhmästä kieltäytymisestä huolimatta olla kokonaissyvältään suhteellisen positiivinen, mikä viittaa siihen, ettei kuulumattomuus kohderyhmään tarkoita yksiselitteisesti huonoa lukukokemusta.

4.2 Lukijasubjektien sosiaaliset roolit teemoittelun keinoin

Lukeminen tuottaa merkityksellisiä käytäntöjä, joissa sosiaalisia identiteettejä ja rooleja muodostetaan (Herkman & Vainikka 2012: 43–44). Lukijasubjektit omaksuvat erilaisia sosiaalisia rooleja, kun he kyseenalaistavat kuuluvuutensa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään. Kirjablogien arvioissa kyse on useimmiten aikuisten lukijasubjektien omaksumista sosiaalisista rooleista, joilla lukijasubjektit rakentavat kriittistä lukijaidentiteettiään ja -roolejaan suhteessa ensisijaiseksi koettuun kohderyhmään (ks. Liite 3). Kirjablogien arvioissa korostuu lukijasubjektin minäpuhuja, jonka mielipiteet ilmaistaan useimmiten relationaaliin ja mentaaliin prosesseihin viittaavilla verbilausekkeilla. Lukijan semanttisia rooleja ovat tällöin useimmiten epäagentiivinen subjekti ja KOKIA.

Kuviosta 6 havaitaan, että *ulkopuolisen aikuislukijan roolia* esiintyy eniten eri kirjablogien arvioissa. Yhteensä *ulkopuolisen aikuislukijan roolia* ilmenee 20 eri arviossa, kun taas vähiten esiintyy *ennakko-oletuksia tekevää aikuislukijan roolia* eli 11 eri arviossa. Tarkempi blogikohtainen roolilaskelma löytyy liitteestä 3.

Kuvio 6. Aikuisten lukijasubjektien sosiaalisten roolien esiintyvyys eri kirjablogien arvioissa

Seuraavaksi tarkastelen lukijasubjektien omaksumia sosiaalisia rooleja tilanteissa, joissa lukijasubjekti kyseenalaistaa kuuluvuuteensa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään käyttämällä itsestään erilaisia roolinimityksiä lukijana.

4.2.1 Aikuisen roolinimitykset ja tunnekausatiivit

Selkeimmin roolin omaksuminen tapahtuu siten, että lukijasubjektit käyttävät itsestä lukijana erilaisia nimityksiä eli representaatioita. Tällainen roolin omaksuminen on eksplisiittistä ja itseä korostavaa, minkä avulla lukijasubjekti pyrkii toisaalta vahvistamaan omaa identi-

teettiään, toisaalta erottautumaan kirjan tyypillisestä *lukijasta* eli varsinaisesta nuorten lukijoiden kohderyhmästä. Lukijasubjektit käyttävät toiseksi eniten roolinimityksiä, kun kaikki aikuisten lukijoiden sosiaaliset roolit otetaan huomioon. Tapauksia on toisin sanoen yhteensä 18 eri kirjablogin arviossa (ks. Kuvio 6).

Esimerkissä (1) lukijasubjekti ilmaisee kohderyhmään kuulumisensa kyseenalaistamisesta huolimatta pitäneensä kirjasta:

- (1) Punainen kuin veri on *selvästi* nuorille suunnattu dekkari, mutta hyvä lukukokemus *myös vanhemmallekin lukijalle*. (KB24)

Esimerkissä (1) aikuislukija kuvataan vastaanottavassa PATIENTIN roolissa. Allatiivimuotoisia aikuisroolinimityksiä esiintyy aineistossa kolme kertaa. Tällöin lukijasubjekti esittää yleisiä huomioita kirjan sopivuudesta aikuiselle tai ”vanhemmallekin lukijalle”, jolloin *minä* ei ole useinkaan virkkeessä läsnä. Implisiittisesti on kuitenkin selvää, että lukija samastuu aikuisen lukijaan. Kun lukijasubjekti käyttää suhteellisen neutraaleja termejä, kuten ”aikuislukija” tai ”vanhempi lukija”, lauseissa ei esiinny runsaasti negatiivisia tunnekausatiiveja. Tällöin pikemminkin lukijasubjektit puhuvat useimmiten positiivisella tai neutraalilla sävyllä kirjan sopivuudesta aikuiselle lukijalle. Arvoasetelma värittää kuitenkin lukijasubjektin käsityksiä kirjan ensisijaisesta sopivuudesta itselle. Rinnastuskonjunktio ”mutta” aloittaa lauseen, joka kertoo kirjan olevan lukijalle ”hyvä lukukokemus”, vaikka ensimmäinen lause ilmaiseekin lukijan ensisijaisen mielipiteen: hän ei koe kuuluvansa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään.

Aikuinen lukijasubjekti esittää kritiikkiä useimmiten tietyn roolinimityksen takaa. Huumori on arvioissa yksi tunnistettavimmista keinoista, joilla voidaan helpommin ilmaista kritiikkiä esimerkiksi lukijasubjektin toimiessa ”viisastelevan kukkahattutädin” roolissa:

- (2) Minä huomasin, että *kielipainotteisena lukijana minua ärsytti* paikoin, että tarina oli kerrottu nuorten omalla puhekielellä ja tyyllillä, sellaisella, jota *on minusta (viisastelevasta kukkahattutädistä)* usein *rasittava kuunnella* ruuhkabussissa, saati lukea kirjasta. (KB5)

Esimerkissä (2) lukijasubjekti tuo kahden arvottavan roolinimityksen avulla ilmi, ettei kuulu kirjan tyyppilliseen kohderyhmään. Itsestä käytetyt nimitykset ”kielipainotteinen lukija” sekä ”viisasteleva kukkahattutäti” tekevät eksplisiittisesti eroa oletettuun nuoreen kohderyhmään. Samalla ne toimivat roolinimityksinä, eräänlaisina implisiittisinä predikatiivisina täydennyksinä minäpuhujalle, joka toimii esimerkissä (2) AGENTTINA (ks. Hakulinen ym. 2004: 468). Nimitykset liitetään negatiivissävytteisten mentaalisia prosesseja ilmaisevien verbien yhteyteen, kuten finiittiverbin ”ärsytti” ja infinitiiviverbin ”on rasittavaa kuunnella” yhteyteen, joista jälkimmäisen tulkitsen ”minua rasittaa” -tyyppiseksi tunnekausatiiviksi ja mentaaliseksi prosessiksi. Esimerkin perusteella voi sanoa, että roolinimitysten takaa lukijasubjektin on helpompi antaa negatiivista palautetta. Samalla lukijasubjektin identiteetti korostuu vahvan minän käytön myötä, jota alleviivataan itsen nimityksillä, sulkeiden käytöllä sekä adverbialilla ”minusta”. Adverbiala toimii ”minun mielestäni” -tyyppisenä mielipiteen ilmaisuna ja muistuttaa käytöltään elollisen kokijan tarvitsemaa vaikutelmaverbiä (ks. Hakulinen ym. 2004: 483).

Lukijasubjektin eli kirjablogin minän rooli täydentyy määritteiden avulla adjektiivilausekkeiksi ”*kielipainotteisesta* lukijasta” ja ”*viisastelevasta kukkahattutädistä*” (ks. Hakulinen ym. 2004: 487). Samalla erityisesti jälkimmäinen lauseke toimii humoristisena viittauksena kielipoliisimaiseen, vanhempaa ikäpolvea edustavaan lukijasubjektiin, joka arvostelee kirjan nuorten kielenkäyttöä. Mielensisäiset, mentaalisia prosesseja ilmentävät ilmaukset värittävät lukijasubjektin lukukokemusta, jonka kautta lukijasubjektin väheksyvistä roolista piirtyy arvosteleva ja sivustatarkkailijamainen olemus.

Lukijasubjektin käyttämät roolinimitykset korostavat lukijan identiteettiä. Esimerkissä (2) roolinimitys toimii olennaisena *minää* määrittävänä ja tarkentavana painotuksena, jonka lukijasubjekti on asettanut sulkuihin. Itseä kuvataan eksplisiittisesti tietynlaiseksi lukijaksi

roolinimityksin, jotka toimivat eräänlaisina kiteytyksinä, toisin sanoen selityksinä ja perusteluina lukijasubjektin voimakkaille mielipiteille. Lukijasubjekti ei käytä neutraalimpia roolinimityksiä, kuten ”aikuislukija” tai ”vanhempi lukija”, mikä ennustaa myös kirjablogin arviolle kokonaisvaltaisesti negatiivisempaa sisältöä.

Jos kaikki aikuisuuteen viittaavat lukijasubjektien käyttämät roolinimitykset itsestä laskeaan yhteen, useimmiten aikuisen lukijan roolissa toimiessaan lukijasubjekti käyttää negatiivisia verbejä (ks. Taulukko 2). Huomattavaa arvioissa on myös aikuislukijasubjektien lukumäärä. Suurimmassa osassa arvioista lukijasubjekti nimeää itsensä roolinimityksellä ”aikuislukija” (ks. Taulukko 2). Lukijasubjekti nimeää itsensä eksplisiittisesti ja usein siten, että lukijasubjekti kyseenalaistaa kirjan sopivuuden itselleen. Samalla lukijasubjekti identifioi itsensä osaksi aikuisten ryhmää ja näyttää näin kuuluvansa vastakkaiseen yhteisöön kuin kirjan koettu nuori kohderyhmä. Muita lukijasubjektien käyttämiä roolinimityksiä on merkitty taulukkoon (2) kursivilla.

Taulukossa mainittu roolinimitys *aikuislukija* sisältää lukijasubjektien aikuisuuteen viittaavat ilmaukset ”aikuinen”, ”aikuislukija”, ”vanhempi (lukija)”, ”keski-ikäinen minä”, ”kukkahattutäti”, ”rouvasihminen” sekä ”äiti-minä”. Etenkin jälkimmäisissä nimityksissä on havaittavissa vivahteita, joilla lukijasubjektit viittaavat humoristisesti omaan varttuneeseen ikäänsä. Muita lukijasubjektin itsestään käyttämiä nimityksiä ovat muun muassa ”tiukka ja nirso lukija”, ”skeptikko”, ”kriittinen lukija”, ”insinööri” ja ”kärsimätön lukija”. Roolinimityksellä ”trillerifani” itseään kuvaa yhteensä viisi eri kirja-arvion lukijasubjektia. Mitä useammin aikuislukijuus tuodaan kirjablogien arvioissa ilmi, sitä todennäköisempää on muiden kriittisten roolinimitysten sisältyminen arvioon (ks. Liite 3).

Taulukko 2. Lukijasubjektien itsestään käyttämät roolinimitykset ja nimitysten yhteydessä olevien virkkeiden sävy

Lukijasubjektien roolinimitykset	Virke positiivinen	Virke negatiivinen	Virke neutraali	Yht
<i>Aikuislukija; aikuinen lukija, aikuinen, vanhempi, rouvasihminen, keski-ikäinen, keski-ikäistyvä lukija, kukkahattutäti, äiti-minä</i>	7	11	3	21
<i>Trillerifani; trilleri-ihminen, dekkaristi-minä, Lisbeth Salander -fani, trillereiden ja dekkareiden fani, dekkareiden ystävä</i>	2	2	1	5
<i>Muut kriittiset nimitykset; tiukka lukija, nirso lukija, skeptikko, insinööri, kriittinen lukija, kielipainotteinen lukija, hidas lukija, kärsimätön lukija, levottomin lukija</i>	1	5	0	6
YHTEENSÄ	10	18	4	32

Taulukosta 2 havaitaan, että lukijanimityksiin liittyy usein ideologinen asenteellisuus: ne ovat useimmiten negatiivisia (18 kpl) ja suhteellisen usein positiivisia (10 kpl), mutta harvemmin neutraaleja (4 kpl). Lukijasubjektit omaksuvat tiettyjä roolinimiä tekemällä kielellisiä valintoja tiettyjen sanojen joukosta. Yksi lukijasubjekti voi kuvata itseään erilaisin roolinimityksin, joten roolinimitykset ovat osittain päällekkäisiä ja samassa virkkeessä voi esiintyä lukuisia roolinimityksiä. Siten lukijarooleja voi olla useitakin yhdessä arvioissa. Roolinimitysten runsas lukumäärä viittaa siihen, että lukijasubjektit kuvaavat itseään mielellään kuvailevilla attribuuteilla. Samalla määre korostaa tietynlaista lukijuutta eli lukijasubjektin omaa identiteettiä. Lukijasubjektit nimeävät itsensä useammin aikuislukijaksi (21 kertaa) kuin minkään muunlaiseksi lukijaksi (muut nimitykset yhteensä 11 kertaa), vaikka todellisuudessa aikuislukijan roolissa toimiessaan lukijasubjekti on myös usein kriittinen (ks. Taulukko 2). Toisin sanoen nimetessään itsensä aikuislukijaksi lukijasubjekti esittää useammin negatiivista kuin positiivista tai neutraalia palautetta (ks. Taulukko 2). Lisäksi roolinimityksen nimeäminen ylipäättään on usein tunnusomaisempaa negatiiviselle kuin positiiviselle arviolle, mikä näkyy 18 negatiivisessa virkkeessä ja 10 positiivisessa

virkkeessä. Tästä poikkeuksena on roolinimitys ”trillerifani”, joka esitetään yhtä usein positiivisessa kuin negatiivisessa virkkeessä.

Esimerkissä (3) kirjablogin lukijasubjekti vetoaa roolinimeensä perusteena sille, ettei pitänyt kirjasta:

- (3) Hieman tietysti *tällaista keski-ikäistyvää lukijaa haittasi se, etten ollut lukijana* kovinkaan sujuvasti *kohderyhmäläinen*. (KB29)

Lukijasubjekti ei koe kuuluvansa tiettyyn lukijoista muodostuvaan yhteisöön, kohderyhmään, joten hän ei ole kyseisen ryhmän jäsen: ”ei ole kohderyhmäläinen”. Esimerkin (3) lukijasubjekti esittää varovaisesti mentaalista prosessia kuvaavan verbin avulla kritiikkiä: ”hieman haittasi”, jonka jälkeen lukijasubjekti kuvaa itseään ”keski-ikäistyväksi lukijaksi”. Lukijasubjekti henkilöityy vahvasti keski-ikäistyvään lukijaan, jossa pronominaalinen adjektiivijohdannainen ”tällaista” ja henkilökohtainen minäkokemus ovat virkkeessä vahvasti läsnä. Lukijasubjekti esiintyy negatiivisen tuntemuksen KOKIJANA: virkkeessä on tunnekausatiivi ”haittasi”, jonka jälkeen relationaalis-attributiivisella prosessilla ilmennetään ensisijaisesta lukijayhteisöstä kieltäytymistä eli lukijasubjektin minä rinnastetaan ”kohderyhmäläiseen”. Roolinimityksen esittäminen ikään kuin perusteena kohderyhmästä kieltäytymiselle ei ole aineistossa poikkeuksellista. Tyypillisesti lukijasubjekti esittää roolinimityksen tunnekausatiivityyppisesti yksikön kolmannessa persoonassa: ”lukijaa haittasi” tai essiivissä: ”lukijana olen sitä mieltä - -”. Esimerkissä (3) yhdistyvät siten esimerkkien (1) ja (2) tunnusomaisimmat piirteet. Toisin sanoen kritiikin esittäminen roolinimityksen yhteydessä sekä kohderyhmästä kieltäytyminen tapahtuu lauseissa eksplisiittisesti.

Aikuislukijan roolinimitystä hyödyntäessään lukijasubjekti kritisoi usein nuortenkirjakonventioita. Näin toimiessaan lukijasubjekti omaksuu mielellään myös erilaisia roolinimityksiä (ks. Taulukko 2). Esimerkissä (4) lukijasubjekti kutsuu itseään ”aikuiseksi lukijaksi” ja liittää lauseen merkitykseen samalla niin sanotun kypsemmän lukijan määreitä:

- (4) Rosoa kuitenkin löytyy, joten olen tulevan suhteen toiveikas. Ehkä Simukka nostaa päähenkilönsä Paula Drewia *syvämmälle ja aikuista lukijaa miellyttävämmälle* tasolle. (KB19)

Esimerkissä (4) aikuiseen lukijaan viittaavassa lauseessa lukijasubjekti muotoilee merkityksen yleiseksi: lukijasubjekti ei ole siinä eksplisiittisesti läsnä kuten edellisessä virkkeessä. Lauseessa ”aikuinen lukija” esitetään poikkeuksellisesti KOKIJANA, johon on liitetty adjektiivit ”syvälinen” ja ”miellyttävä”. Vertailukohtana voidaan esittää lause: ”aikuista lukijaa miellyttää”. Lukijasubjekti kutsuu itseään nimittäin implisiittisesti aikuiseksi lukijaksi, sillä lauseen taustalla on kirjoittamaton predikatiivinen oletus: Olen aikuinen lukija. Siten lukijasubjekti tulee väheksyneeksi nuortenkirjoja ja erityisesti lukemaansa kirjaa *Punainen kuin veri* ilmaisten väheksyntänsä adjektiivilausekkeen avulla. Lukijasubjekti kaipaa aikuista lukijaa ”miellyttävämpää ja syvälinempää tasoa”. (ks. Hakulinen ym. 2004: 1006) Samalla lukijasubjekti tulee yleistäneeksi itsensä kuuluvaksi niiden aikuisten lukijoiden joukkoon, jotka lukevat nuorille tarkoitettua YA-kirjallisuutta. Lukijasubjekti ei kuitenkaan pidä kirjan nykyisestä tyylistä eikä arvosta sitä.

Kiintoisinta esimerkissä (4) onkin implisiittinen oletus, jonka mukaan lukijasubjekti ymmärtää tarpeen syvälinemmille henkilöhahmoille vain aikuislukijalle tärkeäksi asiaksi. Lukijasubjekti väittää implisiittisesti, että nuoret eivät kaipaa kirjoihin monipuolisuutta ja tulee samalla väittäneeksi, että aikuislukijoilla on ikään kuin luontainen tarve laadukkaampaan kirjallisuuteen kuin nuorilla. Lukijasubjekti tekee yleistäviä ideologisia oletuksia, joiden perusteella hän asettaa aikuisille tarkoitettun kirjallisuuden korkeammalle tasolle kuin nuorille tarkoitettun kirjallisuuden. Siten ikä näyttäisi olevan lukijasubjektille kriittinen tekijä kirjan arvostuksessa ja lukemistottumusten arvottamisen määrittelyssä.

Trillerifanin roolissa toimiessaan lukijasubjekti vetoaa kirjallisuusgenreen kuvaillessaan kirjan sopivuutta itselleen. Esimerkki (5) edustaa aineistossa tapausta, jossa lukijasubjekti kyseenalaistaa kohderyhmään kuulumisensa vetoamalla kirjan sisältöön:

(5) *En ole maailman suurin dekkareiden ystävä.* (KB40)

Esimerkissä (5) trillerigenre on syy lukijasubjektin vastahakoisuuteen kirjaa kohtaan, ei sen nuortenkirjaluokitus, kuten useimmissa muissa arvioissa. Lukijasubjektilla on tarve määrittellä itsensä jälleen negatiivilla eli relationaalista ja identifioivaa prosessia kuvaavalla ilmauksella, joka on semanttiselta rooliltaan epäagentiivinen, sillä siinä on käytetty verbiä ”olla”. Lauseke ”en ole” on polaarinen ja sisältää liioittelevan superlatiivijektiivilausekkeen ”maailman suurin”. Lauseesta voi päätellä, että jos lukijasubjekti olisikin ”dekkareiden ystävä” eli jännityskirjallisuudesta pitävä lukija, lukijasubjekti pitäisi kirjasta ja kuuluisi näin ollen kirjan ensisijaiseen kohderyhmään. Lukijasubjekti syyttää kuitenkin itseään siitä, ettei pidä kirjasta, sillä hän ei kuulu ”dekkareiden ystävien” joukkoon, jolle kirja on lukijan mielestä ensisijaisesti tarkoitettu.

Kun lukijasubjekti käyttää trillerifanin luokkaan kuuluvaa roolinimitystä, on lause poikkeuksetta positiivinen tai negatiivinen, mutta harvoin neutraali (ks. Taulukko 2). Nimityksien voikin ajatella olevan lukijasubjekteille merkityksellisiä ja tunteita herättäviä, koska lukijasubjektit joko kieltäytyvät niistä, kuten esimerkissä (5) tai he esittävät ne uskallusta vaativina roolihahmoina, kuten esimerkissä (6):

(6) *Vasta kun nämä sivupersoonat väsyivät huutelemaan herjojaan, dekkaristiminäni rohkeni heittäytyä juonen vietäväksi ja palella Lumikin kanssa sekä ulkona että sisällä, sekä ulkoisesti että sisäisesti.* (KB22)

Esimerkin (6) lukijasubjekti kuvailee itseään lukijana monien roolinimitysten eli ”sivupersoonien” kautta, jotka kilpailevat lukijasubjektin huomiosta. Hän viittaa ”dekkaristiminänsä” kuin se olisi jokin lukijan ”sivupersoonista”, jotka ”huutelevat herjojaan”. Kun herjojen huutelu eli kirjan lukemisen aikana koettu vastahakoisuus ja kyseenalaistaminen loppuvat, kirja vie lukijasubjektin mukanaan. Lukijasubjekti esittää nimityksen ”dekkaristiminä” aktiivisena toimijana, joka tekee uskallusta vaativan tempun ja ”heittäytyy” ja ”palelee” kirjan päähenkilön kanssa. Sanavalinnat kuvastavat täyttä uppoutumista kirjaan, jolloin lukijasubjekti esiintyy aktiivisena AGENTTINA. Vaikka kyse on sisäisestä kokemuksesta eli

mentaalista prosessia ilmentävästä finiittiverbistä ”rohjeta” ja kyse on vain mielessä tapahtuvasta toiminnasta, jossa vaikuttavat infiniittiverbit ”heittäytyä juonen vietäväksi” sekä ”palella Lumikin kanssa”, kokemuksen sanavalinnat ovat osittain ulkoista toimintaa kuvaavia. Verbi ”palella” sisältää merkityksen näkyvästä liikkeestä ja toiminnasta. Tätä korostavat myös ”ulkona” ja ”sisällä” -sanavariaatioiden toistot. ”Dekkaristi-minän” esiintulo virkkeessä esitetään myös eräänlaisen lukemisprosessin tuloksena. Haastavien vaiheiden jälkeen ”dekkaristi-minä” saa lukijassa vallan, minkä seurauksena lukeminen sujuu helpommin.

Huomionarvoista esimerkissä (6) on lukijasubjektin kokema tarve roolinimityksen käytölle. Se, että lukijasubjekti ei ilmaise kokemustaan yksikön ensimmäisen pronominin avulla sanomalla esimerkiksi ”rohkenin heittäytyä”, vaan yksikön kolmannessa eli ”dekkaristi-minäni rohkeni”, saa lukijasubjektin vaikuttamaan lukijalta, jolla on monia identiteettiin sisältyviä lukijarooleja. Samalla lukijasubjekti tuntee tarvetta määritellä kokemuksensa tietyn roolinimityksen taakse, mikä samalla toimii eräänlaisena selityksenä ja oikeutuksena kirjasta pitämiselle. Toisin sanoen, minäpuhujaa ei virkkeessä myönnä suoraan pitävänsä kirjasta vaan ainoastaan lukijasubjektin yksi roolinimityksistä eli ”dekkaristi-minä” myöntyy pitämään siitä.

Luokka ”muut kriittiset nimitykset” kokoaa yhteen lukijasubjektin käyttämät muut roolinimitykset itsestä. Lukijasubjektit haluavat tyypillisesti määritellä negatioiden avulla, mitä he ovat ja erityisesti, mitä he eivät ole. Iserin (1989: 4) mukaan lukijalle syntyy lukuprosessin aikana negatioita, jotka herättävät lukijassa tunnistettavia tunteita ja tietorakenteita. Identiteettiä ja siihen kuuluvia erilaisia sosiaalisia rooleja rakennetaan jatkuvasti pohdittaessa kirjan sopivuutta itselle.

Muut lukijasubjektin itsestään käyttämät roolinimet ovat lähes kaikki sävyiltään negatiivisia lauseen tai virkkeen yhteydessä (ks. Taulukko 2). Esimerkissä (7) lukijasubjekti kuvailee itseään kriittisin sanakääntein:

- (7) *Joko minusta itsestäni on tullut liian tiukka ja nirso lukija tai Simukka on oikeasti jättänyt jotain kirjoittamatta, mutta tämä ei iskenyt suoraan sydämeen niin kuin Sallan aiemmat kirjat.* (KB10)

Esimerkin (7) lukijasubjekti hyödyntää olosuhteista riippuvaa verbiä ”tulla joksikin” lauseessa, jossa olosuhde kuvataan prosessina (ks. Halliday & Matthiessen 2004: 243). Toisin sanoen finiittiverbissä näkyvät vertailunäkökulma alun ”minän” ja lopun ”liian tiukan ja nirson lukijan” roolinimityksien välillä. Intensiivinen relationaalinen prosessi on attributiivinen lauseessa, joka muodostaa suhteen kahden osallistujan eli roolinimityksen välille. Lauseen minätoimija muistuttaa PATIENTTISTA semanttista roolia passiivisuudessaan, jossa tapahtuu itsestä riippumaton muutos verbin ”tulla joksikin” kautta. Sen tuloksena lukijasubjekti esittää muuttumisen liian kriittiseksi lukijaksi.

Vaikka lukijasubjektin käyttämä roolinimitys ja siihen liittyvien virkkeiden merkitys on negatiivinen, lukijasubjekti käyttää adjektiivien määritteenä adverbia ”liian” tavalla, joka esittää minäpuhujan itselleen ankarana ja jopa itseään syyttelevänä (ks. Hakulinen ym. 2004: 380). Lukijasubjekti esittää roolinimitykset perusteina kritiikin esittämiseksi: ”Joko minusta on tullut - - - ” ja ”mutta tämä ei iskenyt - - -”. Lukijasubjekti muotoilee negatiivisen palautteensa varovaisesti ja esittää kaksi vaihtoehtoa sille, ettei pitänyt kirjasta: ”se ei iskenyt sydämeen” eli kirjailijan ”jonkin” poisjättämisen kirjasta tai oman nirsoitensa. Kumpikin syy on kuitenkin suhteellisen abstrakti syy lukijasubjektin vastahakoisuudelle kirjaa kohtaan. Lukijasubjektin arvostelusta havaitaan, että se, pitääkö lukija kirjasta ei ole rationaalinen ilmiö vaan vahvasti tunnepohjainen ratkaisu ja toisinaan jopa lukijan oman järjen vastainen. Kykenemättömyyttä perustella kantaansa lukija pyytää arvostelussaan ikään kuin anteeksi, sillä hän esittää olemassa olevia vaihtoehtoja omasta liiallisesta kriittisyydestään rinnastuskonjunktioilla ”joko - - - tai”.

Muut kriittiset nimitykset ovat poikkeuksetta negatiivisia sävyiltään ja lähes kaikki roolinimityksen kanssa esiintyvät lauseet tai virkkeet ovat myös negatiivisia. Nimityksille on tyypillistä niiden esiintyminen aikuislukijaroolinimityksen kanssa samassa arvioissa. Mitä

useammin aikuislukijuus tuodaan arvioissa ilmi, sitä todennäköisempää on muiden kriittisten roolinimitysten sisältyminen arvioon. Taulukkoon 3 olen eritellyt kirjablogien arvioissa esiintyvät lukijoiden itsestään käyttämät roolinimitykset ja niiden yhteydessä esiintyvät prosessit.

Taulukko 3. Roolinimityksien yhteydessä olevat prosessit lausetasolla

Lukijasubjektin roolinimitykset	Relationaalinen/ EPÄAGENTTIIVINEN	Mentaalinen/ KOKIJA	Verbaalinen	Materiaalinen/ AGENTTI	Behavioraalinen/ AGENTTI	YHT.
<i>Aikuislukija</i>	5	13	1	4	1	24
<i>Trillerifani</i>	3	1	-	-	1	5
<i>Kriittiset nimitykset</i>	2	2	-	-	2	6
YHT.	10	16	1	4	4	35

Tarkasteltaessa taulukkoa 3 havaitaan, että roolinimitysten yhteydessä esiintyy eniten mentaalisia prosesseja ilmentäviä verbejä. Toiseksi eniten roolinimitykset esitetään relationaalisia prosesseja kuvaavien ilmausten avulla. Relationaaliin prosesseihin on laskettu mukaan myös implisiittinen ”olla”-verbi roolinimityksen yhteydessä, kuten lauseessa: ”ja minulla tietty epävarmuus näin aikuisena lukijana jo niitä kohtaan”, jossa omistaminen tuodaan ilmi ilman finiittiverbiä. Vertailukohtana toimii eksplisiittisesti ilmaistu omistajuus: ”minulla on epävarmuus”. Tunnuksomaista arvioiden lukijasubjekteille onkin eksplisiittisen tai implisiittisen relationaalisen prosessin ilmentäminen tyypillisimmin ”olla”-verbin avulla sekä usein negatiivissävytteisten henkilökohtaisten ajatusten ja tunteiden esittäminen. Roolinimitykseen *aikuislukija* lukeutuvia prosesseja on enemmän kuin taulukon 2 virkkeitä ”aikuislukijan” yhteydessä, sillä olen laskenut mukaan kaikki virkkeessä esiintyvät finiitti- ja infiinitimuotoiset verbit, jotka ilmentävät prosesseja.

4.2.2 Nuoruuttaan muisteleva aikuislukija

Varsinaisten roolinimitysten lisäksi lukijasubjektit kyseenalaistavat kuulumisensa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään viittaamalla menneisyyteensä tai kirjan lapsellisuuteen. Tällöin olosijainen ajanilmaus ilmaistaan useimmiten essiivisijaisessa ikäkautta merkitsevässä lausekkeessa (ks. Hakulinen ym. 2004: 1198). Lukijasubjekti kuvailee itseään viittaamalla menneisyyteensä tavalla, jolla tuodaan ilmi epäsoviva kuulumisuus ensisijaiseen kohderyhmään. Esimerkeissä (8) ja (9) lukijasubjekti palaa nuoruutensa mieltymyksiin:

- (8) Itse ainakin *luulisin*, että *olisin pitänyt* tästä kirjasta myös *teininä*, *olinhan silloin* rikosiin ja niiden ratkomiseen liittyviin opuksiin varsin koukussa. (KB14)
- (9) Olen kertonut, *etten lukenut* niitä juuri lainkaan edes *nuorena* ja nyt *nuorten maailma on minusta aika kaukana*. (KB5)

Siinä missä edellisessä esimerkissä (8) lukijasubjekti suhtautuu nuortenkirjoihin lähtökohdaisen positiivisesti myös nykyhetkenä, jälkimmäisen esimerkin (9) lukijasubjekti mainitsee, ettei lukenut niitä ”edes nuorena”, jota kuvaa essiivisijainen ikäkautta merkitsevä lauseke. Viittaus on tyypillinen kieliopillinen ilmaus aineistossa, jossa olosuhde tuodaan esille roolin kautta. (ks. Halliday & Matthiessen 2004: 263) Lisäksi minäpuhuja esittää lukemisen materiaalisena prosessina, toisin sanoen AGENTIN toimintana, jota tämä ei ole harrastanut nuoruudessaan. Seuraavassa lauseessa lukijasubjekti viittaa varttuneisuuteensa tavalla, joka ilmaisee nuortenkirjojen lukemisen olevan jo liian myöhäistä relationaalisen, olosuhteista riippuvan ilmaisun kautta: ”nuorten maailma on kaukana”. Lauseessa suuntaa ilmaiseva adverbi-ilmaus ”kaukana” kuvaa lukijan varttuneisuutta ja ohitettua elämänvaihetta. Jälkimmäinen, varttuneisuuteen viittaava lause toimii eräänlaisena oikeutuksena sille, ettei aikuinen pidä itseään vaan nuoria kirjan ensisijaisena kohderyhmänä.

Esimerkissä (8) konditionaalisen mentaalisen prosessin ilmaus ”olisin pitänyt” kuvaa muistelua ja samaista prosessia ilmaiseva ”luulisin” aikuisen lukijan arvelua siitä, miten lukija

olisi kokenut kirjan ollessaan nuori. Fokuspartikkelilla ”myös” KOKIJANA toimiva lukija vakuuttelee, että lukijasubjekti pitää kirjasta nyt aikuisena ja olisi pitänyt siitä myös menneisyydessään (ks. Hakulinen ym. 2004: 804). Viimeinen lause toimii selittävän relationaalis-attribuutiivisen prosessin ilmaisuna: ”olla rikoksiin ja niiden ratkomiseen liittyviin opuksiin koukussa”. Lause perustelee lukijasubjektin kirjasta pitämistä ”koukussa” olemisella. Toisin sanoen minäpuhujaksi esiintyy tunneominaisuuden kantajana. Samalla lause on olosuhteista riippuva ja aikaan viittaava, josta kertoo adverbi ”silloin”. Tapahtuma tarkentuu näin tiettyyn ajanjaksoon eli teini-ikään. Koukuttuminen rikoksiin esitetään samankaltaisena lukijan ominaisuutena kuin trillerifanin kohdalla. Sillä perustellaan lausetta ”olisin pitänyt kirjasta teininä”. Virkkeestä voidaan tulkita, että lukijasubjektin mielestä kirjan nuortenkirjamainen olemus on mainitsemisen arvoinen seikka, sillä lukijasubjekti viittaa arvioissa omaan menneisyyteensä.

Nuoruuttaan muistelevan aikuislukijan tekemiä menneisyysviittauksia esiintyy yhteensä 15 eri kirjablogin arvioissa, jossa lukijasubjekti viittaa menneisyyteensä ja ilmaisee kirjan sopivan paremmin osaksi sitä (ks. Kuvio 6). Tyypillisesti nuoruuden ohittaneet lukijasubjektit puhuvat kokemuksistaan konditionaalissa muistellessaan nuoruuden kirjamieltymyksiään ja samaistuessaan nuoruuden lukijaminäänsä. Omaksuessaan nuoruuden jo ohittaneen eli muistelevan aikuisen roolin lukijasubjekti viittaa ohitettuun elämänvaiheeseen, johon luettu kirja lukijasubjektin mukaan paremmin kuuluisi kuin nykyisyyteen.

Useimmiten kirjaa luonnehditaan kirjablogin arvioissa nuorille sopivaksi nuortenkirjaksi, ei niinkään sellaisena kirjana, josta aikuinen saisi optimaalisinta tyydytystä. Tästä kertoo esimerkki (10):

- (10) Punainen kuin veri todistaa taas sen, että nuortenkirjat sopivat muillekin kuin nuorille lukijoille. *Olisin hihkunut innosta*, jos tämän kaltaisia kirjoja olisi julkaistu *silloin*, kun minä *olin teini-ikäinen*. (KB9)

Esimerkin (10) lukijasubjekti luokittelee kirjan nuortenkirjaksi, minkä jälkeen toteaa sen sopivan ”muillekin kuin nuorille”. Lukijasubjekti olettaa ensisijaisesti, että kirja on tarkoitettu nuorille lukijoille. Lukijasubjekti asettaa verbaalista prosessia ilmaisevan verbilausekkeen ”olisin hihkunut” teini-ikäisen lukijasubjektin suuhun attributiivis-relaationaalisen prosessin avulla toteamalla ”kun minä olin teini-ikäinen”. Verbaalisen prosessin kuvaus on konditionaalinen perfektissä, kuten myös seuraavan lauseen ”olisi julkaistu”, joilla ilmaistaan etteivät kyseiset asiantilat toteutuneet. Ehtolauseet ovat siten kontrafaktuaalisia. (ks. Hakulinen ym. 2004: 1081) Samalla kirja nähdään paremmin sopivan osaksi lukijan nuoruutta, ei niinkään nykyisen aikuisen lukijan arkea. Ensisijainen kohderyhmä on siis edelleen nuoriso, vaikka aikuisetkin lukijat voivat kirjasta nauttia. Huomionarvoista on lukijasubjektin kohdistama into nuoruutensa muisteluun käyttämällä konditionaalimuotoa, joka ilmaisee, että lukijasubjekti olisi nauttinut kirjasta suorastaan liioitellun riemukkaasti nuorempana: ”hihkunut innosta”. Lukijasubjektin esittämät räiskyvät tunteenilmaisut, kuten innosta hihkuminen, asettuvat sopivan osaksi nuoruutta, mutta ei aikuisuutta. Aikuislukijassa kirja ei herätä enää kovinkaan suuria tunteita, vaan kirja paikantuu jälleen ensisijaisesti lukijan nuoruuteen, vaikka lukijasubjekti antaakin ymmärtää kaikesta huolimatta pitäneensä kirjasta.

Välinpitämättömyyttä ilmaisee lukijasubjektin kuvaus samaistumisongelmasta kirjan päähenkilöä kohtaan esimerkissä (11). Esimerkissä (12) taas lukijasubjekti vetoaa siihen, ettei kirja yllättänyt trillerigenren edustajana, eikä hän siksi koe kirjan sopivan aikuiselle lukijalle.

- (11) *Pakko myöntää, että ehkä jossain vaiheessa lukioikääni olisin samaistunut Lumikkiin enemmän. (KB30)*
- (12) *Olen lukenut elämäni varrella niin monta dekkaria, ettei tämä nuorille suunnattu dekkari yllättänyt minua juonellisesti. Mutta jos olisin nuori, olisi Punainen kuin veri ehdottomasti yksi parhaimmista nuorten kirjoista joita olisin koskaan lukenut. (KB37)*

Usein nuoruuteen palaaminen konditionaalisessa muodossa ilmaistun mentaalisen prosessin avulla esitetään kuin häpeällisenä tunnustuksena, jolloin lukijasubjektin eli KOKIJAN on ”pakko myöntää” jotakin. Lukijasubjekti kokee mentaalisen, henkisen samaistumisen prosessin haasteelliseksi aikuiselle lukijalle, sillä lukijasubjekti arvelee modaalisen ”ehkä” adverbien avulla kirjan sopivan epämääräisesti ”johonkin vaiheeseen lukioikä” (Hakulinen ym. 2004: 1519). Lukijasubjektin oma uskomus asiasta ilmentää lukijan epätietoisuutta nuoruuden ajatuksistaan. Ilmaisun epämääräisyys viittaa myös siihen, että kirja olisi sopinut lukijasubjektille ensisijaisesti vain tietyssä lyhyenä ajanjaksona, mikä rajaa entisestään lukijasubjektin määritelmää kirjan kohderyhmästä ja vähentää näin sen sopivuuden tuntua aikuiselle lukijalle.

Jälkimmäisessä esimerkissä lukijasubjekti esittää ehdollisen kehuksen, jossa hän toteaa kirjan olevan ”yksi parhaimmista nuortenkirjoista joita olisin koskaan lukenut”. Samalla hän liittyy siihen kuitenkin attributiivis-relaationaalista prosessia ja epäagenttiivista subjektia ilmaisevan ehdon: ”jos olisin nuori”. Kirja ei olekaan aikuisen lukijasubjektin suosiossa, koska ”dekkari ei yllättänyt” tätä, vaan se on lukijasubjektin menneisyyden minän suosiossa. Ehto ilmentää aikuisen lukijasubjektin paremmuutta ja esittää tämän kokeneena lukijana, joka pitää dekkaria yllätyksettömänä ja kokemattomalle nuorelle lukijalle sopivana kirjana. Lisäksi merkillepantavaa on yhtäältä lukijan puhuminen kirjasta dekkarina, kun on kyse nykyhetken aikuisesta lukijasubjektista, ja toisaalta taas nuortenkirjasta, kun lukijasubjekti samaistuu nuoreen lukijaminäänsä.

Nuoruuttaan muisteleva aikuislukija tuo tyypillisesti esille oman välinpitämättömän tai negatiivisen asenteensa kirjan lapsellisia konventioita kohtaan, kuten esimerkeissä (13) ja (14):

- (13) Toisinaan tekstiin upotetut *puhekielisyydet* ja viittaukset tuttuihin merkkeihin tai muihin *nuorisojuttuihin tuntuivat* hieman *huvittavilta*, mutta toisaalta tarina oli itsessään sen verran kiinnostava että *Louis Vuittonit ja Escadan kausituoksut kykeni ohittamaan olankohautuksin*. (KB14)

- (14) Tässä kirjassa *tietynlainen lapsellisuus häiritsi ja ruokki lähinnä ajanvietettä.*
(KB17)

Lukijasubjekti puhuu esimerkissä (13) yleisesti nuortenkirjoista halventavasti, mitä alleviivaa adverbiaalisesti muotoiltu ilmaus ”muihin nuorisojuttuihin”. Lukijasubjektin mielestä puhekielisyys ja tuotemerkkien maininta tekstissä ovat kuin päälle liimattuja ja sinne sopimattomia eli toisin sanoen ”tekstiin upotettuja”. Mentaalista prosessia kuvaava verbi ”tuntuu” painottaa lukijasubjektin henkilökohtaista kokemusta. Minäpuhujaa ei kuitenkaan ole eksplisiittisesti läsnä lauseissa, vaan hän hyödyntää etäännyttäviä verbejä ilman suoraa subjektiä. Vastentahtoisuutta kuvaa ilmaus ”kyetä ohittamaan”, jossa verbi ”kyetä” kuvaa osin mentaalista ja verbilauseke ”ohittaa olankohautuksin” osin behavioraalista prosessia. Niissä ilmenee agenttiivisen käyttäytyjän eli lukijan välinpitämätön reaktio kirjassa viliseviä tuotemerkkejä kohtaan.

Esimerkissä (14) lukijasubjekti ei selitä tai kuvaile kirjan sisältöä muuten kuin viittaamalla epämääräisesti ”tietynlaiseen lapsellisuuteen”, joka negatiivista mentaalista prosessia kuvaavan verbin ”häiritsi” avulla ilmaistuna kelpaa aikuiselle lukijalle vain ajan kuluksi. Jälleen kyseessä on kokemustaan selittävä KOKIJA. Lukijasubjekti kuvaa kirjan kykenevän vain ”ruokkimaan ajanvietettä”, jonka voi tulkita agenttiivista ja behavioraalista käyttäytymisen prosessia kuvaavaksi ilmaisuksi. ”Ruokkia” ilman ajanvietekontekstia viittaisi muuten materiaaliseen prosessiin ”syöttää”. Lukija siis ”lukee” teosta suhteellisen innottomasti vain aikansa kuluksi. Esimerkissä kuvaavaa on lukijasubjektin viittaus kirjan lapsellisuuden tavalla, joka ei perustele tarkemmin syitä eikä sitä, mitä lukijasubjekti tarkoittaa ”tietynlaisella lapsellisuudella”. Lukijasubjektista piirtyy esimerkin perusteella kuva lukijasta, joka syyttää kirjan lapsellista tyyliä siitä, ettei pitänyt kirjasta. Siten syyt pitämättömyydelle kietoutuvat lapsellisuuteen ja nuortenkirjamaiseen tekstiin, jonka yläpuolelle lukija on kohottanut itsensä.

Taulukkoon 4 olen koonnut SF-kieliopin prosesseja kuvaavien verbien osuudet nuoruuttaan muistelevan aikuislukijan roolissa.

Taulukko 4. Rooliin *nuoruuttaan muisteleva aikuislukija* liittyvien prosesseja ilmaisevien finiitti- ja infiniittiverbien verbien osuus

Nuoruuttaan muisteleva aikuislukija	Mentaalinen /KOKIJA	Relationaalinen/ Epäagentiivinen subjekti	Materiaalinen/ AGENTTI	Verbaalinen	Behavioraalinen/ AGENTTI	Eksistentiaalinen/ Epäagentiivinen subjekti	YHT.
Menneisyysviittaukset	13,3 %	10,7 %	13,3 %	8,0 %	2,7 %	0,0 %	48,0 %
Lapsellisuusviittaukset	24,0 %	20,0 %	2,7 %	0,0 %	2,6 %	2,7 %	52,0 %
YHT.	37,3 %	30,7 %	16,0 %	8,0 %	5,3 %	2,7 %	100 %

Taulukosta havaitaan, että *nuoruuttaan muistelevan aikuislukijan* rooliin liittyy eniten mentaalisia prosesseja ilmentäviä verbejä (37,3 % kaikista rooliin liittyvistä verbeistä). Semanttisista rooleista tällöin KOKIJA on lauseissa eniten läsnä. Yhteensä prosesseja ilmentäviä verbejä *nuoruuttaan muistelevan aikuislukijan* roolissa oli 75 kappaletta (100 %). Prosenttiluvut on pyöristetty yhden desimaalin tarkkuudelle.

4.2.3 Ennako-oletuksia tekevä aikuislukija ja lukemisen oikeutus

Kirjablogien arvioissa lukijasubjektit esiintyvät ennakkoluuloisena YA-kirjaa kohtaan. Aikuislukija ilmentää ennakkoluulojaan lukuprosessin alussa, mutta saattaa lopulta päästä yli ennakkoluuloistaan, kuten esimerkissä (15):

- (15) Vaikka alussa minulla *olikin* hetkellisiä *vaikeuksia* *orientoitua* selkeään *nuortenkirjailmaisuun*, lopulta kirjaa *luki* ilolla. *Vika ei siis ollut* kielessä, vaan *lukijassa, joka on lukenut hävettävän vähän nuortenkirjallisuutta* viime vuosina. (KB16)

Esimerkin (15) infinitiivilauseke ”*orientoitua selkeään nuortenkirjailmaisuun*” määrittelee objektisubstantiivia ”*vaikeuksia*” ja toimii samassa merkityksessä kuin ilmaus ”*suhtautua nuortenkirjailmaisuun*”. Tulkitsen prosessia ilmentävän verbin ”*orientoitua*” verbiksi ”*suh-*

tautua” eli mentaalista prosessia ilmentäväksi verbiksi, jossa näkyy vahvasti lukijan asennoituminen tekstiin. Samalla lauseke ”minulla olikin vaikeuksia” voidaan tulkita relationaalis-possessiivista prosessia ilmentäväksi ilmaukseksi, jossa mukana on elollinen KOKIJA ”minä” vaikeuksien haltijana. Lukijasubjekti jättää perustelematta, mitä hän tarkoittaa ”nuortenkirjailmaisella”, mutta avaa lukuprosessiaan ja suhtautumisensa muuttumista passiivisella rakenteella ”kirjaa luki”. Lukijasubjekti perustelee näin ennakkoluulojaan prosessaalisesti eli käyttämällä aikaan viittaavia ilmauksia. Adverbiaalit ”alussa” ja ”lopulta” tuovat esiin vertailukohdan alun ja lopun erilaisille tuntemuksille. Passiivinen ilmaus ”kirjaa luki” antaa ymmärtää, että lukeminen on muuttunut ikään kuin automatisoituneeksi, itsestä riippumattomaksi tapahtumaksi, johon alun ”minä” ei enää vaikuta, koska se on siirtynyt taka-alalle. Samalla kirjan lukeminen on muuttunut ja lukijasubjekti lukee sitä eri tavalla eli ”ilolla”. Tämän tulkinnan mukaan kirjan lukemiseen kohdistuu muutos, ja lukeminen toimii semanttisesti lauseen kohteena eli PATIENTTINA.

Lukijasubjekti tuo ilmi oman tottumattomuutensa YA-genren lukijana. Hän pyytää omaa tietämättömyyttään anteeksi ja samalla syyttää itseään: ”vika on lukijassa”, jossa lukijasubjekti itse ilmaistaan adverbiaalimuotoisesti. Systemis-funktionaalisen prosessin ilmaisuna lukija on jollain tavalla ”viallinen”, jossa attributiivis-relaationaalista prosessia ilmentävä adjektiivi ”viallinen” kuvaa tiettyyn aikuislukijaan kuuluvaa ominaisuutta. Siinä missä *nuoruuden ohittanut aikuislukija* olettaa, ettei kirja ole riittävän tasokasta kirjallisuutta aikuiseen makuun, ennako-oletuksia tekevä ja ennakkoluuloista irti pääsevä lukija esittää ymmärtämättömyytensä itsestään johtuvana tekijänä. Lukijasubjekti kuitenkin esittää asian tavalla, joka viittaisi siihen, että nuortenkirjakonventioita voi ymmärtää ja niiden ymmärtämistä harjoituttaa lukemalla enemmän.

Lukijasubjekti kuvaa itseään relatiivisen sivulauseen avulla ”lukijaksi, joka on lukenut hävettävän vähän nuortenkirjallisuutta.” Lukeminen ilmaisee toiminnallista materiaalista prosessia, jota aikuislukija ei ole tehnyt tarpeeksi. Lukijasubjekti antaa ymmärtää, että nuor-

tenkirjallisuuden lukemiseen tarvitaan kokemusta, jotta siitä voi lukea nauttimalla ja ymmärtämällä sen konventioita ja tyyliä kirjan alusta asti.

Esimerkissä (16) lukijasubjektin ennakkoluuloisuus ilmenee prosesseja ilmaisevien verbien sekä ajan adverbiaalain avulla:

- (16) *Myönnän että alussa mietin kulmakarvat koholla, että mikäköhän oman elämänsä Lisbet Salander Lumikki onkaan, melkoisen paljon yhtäläisyyksiä oli havaittavissa. (KB20)*

Lukijasubjekti todentaa ennakkoluuloisuutta lähes vastentahtoisesti mentaalista prosessia kuvaavan verbin ”myöntää” avulla, joka tekee lauseen subjektista KOKIJAN. Mentaaliseksi sen tekee tapahtuman henkinen luonne, sillä lukijasubjekti kirjoittaa muuttuneista tunteuksistaan lukuprosessin aikana ja kuvaa kirjoittamishetkellä vallinnutta tunnetta myöntämällä olleensa kirjan alussa ennakkoluuloinen eli ”kulmakarvat koholla” Lumikki-päähenkilöä kohtaan. Liitepartikkeli ”-kaan” kuvaa lukijasubjektin alkujaan pilkallista asennoitumista kirjan hahmoa kohtaan, kun tämä vertaa hahmoa aikuisten dekkarisarjan päähenkilö Lisbeth Salanderiin, jonka kirjailija Stieg Larsson loi Millennium-trilogiaansa varten. Aikuislukija vertaa aluksi ikään kuin vähättelevästi nuortenkirjan ja ”kypsemille” aikuisille lukijoille tarkoitetun kirjan hahmoja keskenään. Muuttunutta tilannetta kuvaa kuitenkin ajan adverbiaalain ”alussa” korostaminen, kuten edellisessä esimerkissä. Oletettavasti kirjan lopussa lukijasubjektin suhtautuminen on muuttunut, vaikka hän ei sitä eksplisiittisesti kerrokaan.

Toisaalta aikuislukija oikeuttaa lukemisensa vetoamalla siihen, että lukee kirjaa toista henkilöä varten. Tällöin verbi ”myöntää” on avainasemassa ilmaisemassa virkkeen mentaalista prosessia, joka korostaa ”nuoremmille tarkoitettujen” kirjojen lukemisen vaativan selitystä aikuisen lukijan tapauksessa:

- (17) *Myönnän, että nykyään tartun usein nuoremmille lukijoille tarkoitettuun kirjaan myös vähän "sillä silmällä" eli mietin lukiessani voisiko kirjaa jo suositella esikoiselle (11v) luettavaksi. (KB18)*

Lukemisen oikeutus määrittelee lukijan ennako-oletuksia kirjaa kohtaan. yli Se luetaan, koska sen ajatellaan olevan tarkoitettu ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Esimerkin (17) kaltaisia tapauksia, joissa nuortenkirjan lukeminen esitetään jotenkin häpeällisenä ja selityksen vaativana tekona, on aineistossa kolme. Tapaukset liittyvät aina lukijan jälkikasvuun, jolla oikeutetaan oma lukeminen. Siinä materiaalista prosessia ilmentävä verbi yhdistyy adverbiaaliin, joka kuvaa lukijan asennoitumista kirjaan: ”tarttua kirjaan ´sillä silmällä´”. Mentaalista prosessia ilmentävät verbit ”myöntää” ja ”miettiä” ovat jälleen lukijasubjektin eli KO-KIJAN käytössä, kun tämä tunnustaa lukevansa nuortenkirjoja. Siinä missä esimerkin (17) lukijasubjekti käyttää mentaalista prosessia ilmentävää verbiä ”myöntää” osana oman lukemisen oikeutusta, esimerkin (16) lukijasubjekti käyttää prosessia ilmentäen anteeksi-pyyntöä, joka koskee lukijan omia vääriä ennakkoluuloja kirjaa kohtaan. Lukijasubjekti käyttää fokuspartikkelia ”myös” merkityksessä, joka implikoi sanotun koskevan fokusta vaihtoehtoiseen (ks. Hakulinen ym. 2004: 803). Toisin sanoen aikuislukija myöntää lukevansa nuortenkirjoja sekä suositelutarkoituksessa lapselleen, jota ilmentää adverbiaali ”esikoiselle”, että muussa henkilökohtaisessa tarkoituksessa.

Esimerkissä (17) lukijasubjektille tuottaa ongelmia kirjan määrittelemisen nuortenkirjaksi. Lukeminen täytyy toisin sanoen oikeuttaa mainitsemalla jokin lukemisen motiivi. Lukemisen aloittamiseen vaikuttaa kirjan markkinointi tietyille kohderyhmälle tarkoitettuna kirjana. Lukijasubjekti kokeekin ”nuoremmille tarkoitettun kirjan” lukemisen vaativan selitystä.

Ennakkoluuloisuus ilmenee värikkäin sanakääntein, joita tehostetaan konkreettisia materiaalisia prosesseja ilmentävillä verbilausekkeilla:

- (18) *Tartuin kirjaan pienin varauksin. (KB17)*
 (19) *En taipunut kirjan edessä kuitenkaan helposti. (KB22)*

”Tarttua” kuvaa konkreettisesti sekä lukijasubjektin asennoitumisen laatua että konkreettista toimintaa, joten tulkitsem verbin jälkimmäiseksi eli materiaaliseksi prosessiksi. Ennakkoluuloisuus ilmenee käyttäytymisverbin valenssissa, joka vaatii usein vierelleen adverbiaalitäydennyksen eli sen miten tai millä tavoin henkilö suhtautuu johonkin (ks. Hakulinen ym. 2004: 940). Lukijasubjekti esittää materiaalista prosessia ilmentävän verbin ”tarttua” aktiivisen minätoimijan eli AGENTIN osana.

Vaikka verbiä ”taipua” käytetään henkistä toimintaa tarkoittavana ilmauksena, sanavalinta ”taipua” viittaa materiaaliseen prosessiin, jolla kuvataan lukijasubjektin vahvaa vastarintaa kirjaa kohtaan. Lukijasubjektin lukukokemuksesta välittyy taistelunomainen mielikuva, joka korostuu materiaalista prosessia ilmentävän verbin käytössä. Lukijasubjekti näyttäytyy vastentahtoisena ja itsepäisenä lukijana, joka väkisin pakotetaan taipumaan kirjan pauloihin. Siten tulkitsem materiaalista prosessia kuvaavan taipumisen semanttiselta rooliltaan PATIENTIKSI. Ennakkoluulot elävät vahvoina lukijasubjektin päässä, joten lukukokemuksen tuottama taipuminen eli asenteen muutos vaaditaan, jotta lukijasubjekti kykenee nauttimaan kirjasta.

Poikkeuksellista tapausta ennako-oletuksia tekevissä aikuislukijoissa edustaa identifioivaa relationaalista prosessia ilmentävän verbin avulla ilmaistu suorasukainen kuvailu itsestä:

(20) *Olen varmasti viimeinen ihminen, jonka pitäisi arvioida nuortenkirjoja.*
(KB5)

Relatiivilause määrittelee päälausetta, jossa lukijasubjekti kuvaa itseään ”viimeiseksi ihmiseksi, jonka pitäisi arvioida nuortenkirjoja”. Ennakkoluuloisuus tuodaan eksplisiittisesti ilmi kuvailemalla itseä predikatiivisin määrein: ”olla viimeinen ihminen, joka - -”. Merkitykseltään superlatiivinen ”viimeinen” tarkentaa lukijasubjektin identiteetin ainutlaatuiseksi kuvaukseksi siitä, ettei ole muita lukijoita, jotka olisivat epäsovivampia lukemaan kirjan. Siten kyseessä on relationaalista ja itseä identifioivaa prosessia kuvaavasta epäagentiivisesta ilmaisusta. Aikuisesta piirtyy käsitys lukijana, joka jo lähtökohtaisesti suhtautuu negatii-

visesti nuortenkirjan lukemiseen, ennen kuin hän on edes aloittanut kirjan lukemista. Vai-
kutelmaa korostaa virkkeen sijainti aivan arvion alussa.

Merkillepantavaa on lukijasubjektin tapa muotoilla mielipiteensä nuortenkirjagenren ympä-
rille. Lukijasubjektin asenne koko kohderyhmälle tarkoitettua kirjallisuutta kohtaan vaikut-
taa myös yksittäiseen tapaukseen eli siihen, miten kirjaan *Punainen kuin veri* suhtaudutaan.
Samalla lukijasubjektin asenne määrittelee koko lukukokemusta, sillä tietyille kohderyhmäl-
le eli lukioikäisille tarkoitettuna kirjana ja genren edustajana kirjalta odotetaan tietynlaisia
pakollisia elementtejä, kuten tiettyjen aiheiden käsittelyä.

Aikuislukija ilmentää ennakkoluulojaan vastentahtoisesti käyttämällä ilmauksessa kahta
mentaalista prosessia ilmentävää verbiä: ”joutuu myöntämään”. Toisinaan kun lukijasub-
jekti myöntää ennakkoluulonsa, hän kertoo prosessuaalisesta lukukokemuksesta, joka on
lopulta osoittautunut odotettua positiivisemmaksi. Lukuprosessiin saattaa tällöin liittyä
myös hienoista häpeää ja itse syyttelyä, kuten ilmauksessa ”vika ei siis ollut kielessä vaan
lukijassa.”

Seuraavaan taulukkoon on koottu ennakko-oletuksia tekevän lukijan rooliin liittyvät pro-
sesseja ilmentävät verbit:

Taulukko 5. Rooliin *ennakko-oletuksia tekevä aikuislukija* liittyvien prosesseja ilmaisevien
verbien osuus

Ennakko- oletuksia tekevä lukija	Mentaalinen/ KOKIJA	Relationaalinen/ Epäagenttiivinen subjekti	Materiaalinen/ AGENTTI	Verbaalinen	Behavioraalinen/ AGENTTI	YHT.
Ennakkoluulot & lukemisen oikeutus	28,6 %	35,7 %	16,1 %	8,9 %	10,7 %	100 %

Taulukosta 5 havaitaan, että ennakko-oletuksia tekevän lukijan rooliin liittyy eniten relationaalisia prosesseja ilmentäviä verbejä, joissa subjekti on tyypillisesti epäagentiivinen. Yhteensä prosesseja ilmentäviä verbejä *ennakko-oletuksia tekevän aikuislukijan* roolissa oli 56 kappaletta (100 %). Prosenttiluvut on pyöristetty yhden desimaalin tarkkuudelle.

4.2.4 Aikuinen ulkopuolisena lukijana

Ulkopuolisuutta kohderyhmästä ilmennetään ensinnäkin eksplisiittisellä kieltäytymisellä kohderyhmästä. Kohderyhmään kuulumisen kyseenalaistetaan tyypillisimmin epävarmuuden osoituksin. Samalla kohderyhmään kuulumisen on niin merkittävä osa lukijan identiteettiä, että se vaikuttaa kirjan jatko-osan lukemishaluihin. Vaikka kirja olisi kokonaisuudessaan lukijasubjektia miellyttänytkin, koetaan kohderyhmästä kieltäytyminen mainittavan arvoiseksi tekijäksi. Eksplisiittinen kieltäytyminen tai sen kyseenalaistus polaarisiin lauserakentein mainitaan yhteensä seitsemässä eri kirjablogin arviossa. Toisin sanoen 17,5 %:ssa kaikista arvioista esiintyy eksplisiittinen arvio kohderyhmästä kieltäytymisestä. Tyypillisimmin lukijasubjekti esittää epävarmuuden osoituksin arvelunsa kirjan sopimattomuudesta itselle, kuten esimerkissä (21):

- (21) *Itse en taida kuulua* romaanin *varsinaiseen kohderyhmään*, joten *en vielä tiedä tulenko lukemaan* trilogian seuraavan osan. (KB24)

Aikuislukija kieltäytyy eksplisiittisesti esittämällä lieviä epävarmuuden osoituksia kohderyhmästä, kuten ilmauksissa ”en taida” ja ”en tiedä”. Lukijasubjekti käyttää pronominia ”itse” tavalla, joka viittaa implisiittisesti minäpuhujaan. Tulkitsen verbilausekkeen ”en taida kuulua” mentaalista prosessia kuvaavaksi ilmaisuksi, sillä finiittimuotoinen verbi ”taida” ilmaisee lukijasubjektin sisäistä epävarmuutta. Toisaalta pelkän verbin ”kuulua” tulkitsen ilmaisevan relationaalis-attribuutiivista prosessia, koska siihen liittyy toive ”olla jonkin ryhmän jäsen” (ks. Hakulinen ym. 2004: 482). Taulukossa 6 havaitaan, että relationaalisiksi prosesseiksi luokiteltavia ilmauksia on arvioissa eniten, minkä voidaan väittää johtuvan runsaasta määrästä ilmauksia ”kuulua” ja ”olla”. Esimerkin (21) toisen polaarisen lauseen

voidaan tulkita selittävän lukijasubjektin vastahakoisuutta tarttua kirjan jatko-osaan. Kohderyhmään kuulumisen tärkeys osoittautuu olennaiseksi tekijäksi lukuinnon syntymisessä. Lukijasubjekti ei niinkään selitä vastahakoisuuttaan kirjan huonoudella vaan epäsopivalla kuuluvuuden kokemuksellaan kohderyhmään: ”en taida kuulua - - -, joten - - -”. Lukijasubjektin ”minä” toimii virkkeen KOKIJANA, joka selittää epäsopivaa kuuluvuuden kokemukseen tiettyyn lukijakuntaan eli tässä yhteydessä kirjan kohderyhmään. Koska lukijasubjekti ei koe kuuluvansa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään, hän jopa kyseenalaistaa seuraavan osan lukemisensa materiaalista prosessia ilmentävällä ilmauksella ”tulla lukemaan”. Henkilökohtainen kokemus kohderyhmään kuulumisesta onkin olennaista lukijasubjektille.

Suorimman kyseenalaistuksen kuulumisestaan kohderyhmään esittää lukijasubjekti, joka esittää itselleen kysymyksiä esimerkissä (22):

(22) - - - *olenko edes kirjan kohderyhmää ja kenelle kirja oikein on tarkoitettu.*
(KB22)

Vaikka lukijasubjekti ei esitä arvelujaan suoraan, tulkitsemisen virkkeen kuuluvan ulkopuolisen aikuislukijan rooliluokitukseen. Lukijasubjekti nimittäin kyseenalaistaa oman roolinsa esittämällä relationaalis-attribuutiivista prosessia kuvaavia ilmauksia ”olla osana kohderyhmää” sekä ”olla tarkoitettu jollekulle”. Lukijasubjekti liittää ne pohdintaan siitä, onko kirjalla ylipäätään sopivaa kohderyhmää kysymällä ”kenelle kirja on tarkoitettu”. Näiden ilmausten määrittelemisen intensiivisiksi attribuutiivis-relaationaalisia prosesseja kuvaaviksi ilmaisuiksi perustuu olettamukseen, jonka mukaan määritteet eivät ole inklusiivisia, eli ne eivät ole tiettyyn yksittäiseen määritteeseen sidottuja. Esimerkiksi lukijasubjekti puhuu kohderyhmästä yleisenä joukkona, johon kuuluu samanlaisista asioista pitäviä lukijoita. Ihmistarkoitteinen pronomini ”kenelle” (ks. Hakulinen ym. 2004: 1116) ei liioin tarkenna kohderyhmää, vaan se jää lukijasubjektille itselleenkin mysteeriksi. Partikkeli ”edes” puolestaan vahvistaa lukijasubjektin kuulumattomuuden tunnetta, joka on herännyt lukuprosessin aikana. Lisäksi ensimmäisen lauseen minätoimija edustaa epäagentiivista subjektia, sillä kyseessä on kysyvä predikatiivilause (ks. Hakulinen ym. 2004: 870).

Toiseksi *ulkopuolinen lukija* hyödyntää implisiittistä kieltäytymistä kohderyhmästä, kun yksikön ensimmäinen pronomini ”minä” ei ole lauseissa läsnä. Lisäksi lauseeseen kirjoittuu implisiittinen oletus lukijasta, joka ei ole osa mainittua ensisijaista kohderyhmää. Esimerkissä (23) lukijasubjekti ilmaisee implisiittisesti, ettei koe olevansa osa kirjan ensisijaista kohderyhmää:

- (23) Punainen kuin veri on viihdyttävä ja *sopivan* jännittävä teos, jonka *kohderyhmä toivottavasti löytää*. (KB14)

Esimerkissä (23) lukijasubjekti tekee itsestään virkkeessä näkymättömän ja puhuu ”nuoresta lukijasta” kolmannessa persoonassa. Lukijasubjekti säilyy esimerkeissä implisiittisesti vaikuttavana puhujana, joka on toista mieltä epäsuorasti kuin mainittu kohderyhmä. Tunnusomaista kohderyhmästä puhumiselle on eräänlainen tunteettomuus ja itsen etäännyttäminen virkkeistä. Esimerkissä (23) lukijasubjekti kuvailee kirjaa, minkä jälkeen hän toivoo kirjan ”kohderyhmän löytävän teoksen”. Verbin ”löytää” tulkitseen edustavan agenttiivista behavioraalista prosessia, sillä lukijasubjekti toivoo lauseessa potentiaalisten lukijoiden ”käyttäytyvän” tavalla, jolla he saisivat kirjan käsiinsä. Kyse on siten konkreettisesta kirjan löytämisestä ja siihen törmäämisestä, esimerkiksi sattumalta kirjastossa tai internetissä. Rivien väliin kirjoittuu käsitys puhujasta, joka ei koe kuuluvansa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään. Myös teosta lukijasubjekti kuvaa ”sopivan jännittäväksi” kirjaksi ikään kuin vähätellen ja väittäen, ettei kirja ollut erityisen jännittävä lukukokemus aikuiselle lukijalle.

Osassa kirjablogien arvioista ulkopuolinen aikuislukija tarkentaa kohderyhmämainintaansa, kuten esimerkeissä (24) ja (25):

- (24) Lumikki on taidolla rakennettu päähenkilö, johon *nuoren lukijan on* takuulla *helppo samaistua*. (KB16)
- (25) Houkuttimena toimii myös teoksen sivujen ulkoreunan värjääminen punaiseksi. Tehokeino *varmaan kutsuu etenkin kohderyhmäänsä eli nuoria* lukijoita. (KB3)

Esimerkissä (24) lukijasubjekti asettaa itsensä lauseen ulkopuolelle puhumalla ”nuoresta lukijasta”, jolle samaistuminen on helppoa. Lukijasubjektin ilmaisema ”samaistuminen” ilmentää mentaalista prosessia. Modaalinen asenneadverbi ”takuulla” korostaa lukijan varmuutta nuorten lukijoiden suhtautumisesta asiaan (ks. Hakulinen ym. 2004: 656). Ilmaisuu on poikkeuksellinen aineistossa, sillä se esittää lukijan varmana asianlaadusta, vaikka hän ei itse kuulukaan niihin nuoriin lukijoihin, jotka esitetään KOKIJOINA. Lukijasubjektin muotoilema virke onkin positiivinen kauttaaltaan, mikä selittää varmuuden siitä, että lukija on huomannut kirjan ansiot. Silti hän ei kommentoi omaa suhtautumistaan asiaan.

Jälkimmäisessä esimerkissä (25) lukijasubjekti määrittelee kohderyhmäksi nuoret lukijat tarkentavalla konjunktiolla ”eli”, joka kytkee toisiinsa kaksi syntaktisesti samantyyppisiä lausekettä eli ”kohderyhmän” sekä ”nuoret lukijat” (ks. Hakulinen ym. 2004: 983). Samalla lukijasubjekti tulee luokitelleeksi itsensä ulos kohderyhmästä. Tulkintaa tukee lukijasubjektin esittämä epävarmuuden osoitus kommenttiadverbillä ”varmaan”, joka ilmentää lukijasubjektin epätietoisuutta koskien kohderyhmän mieltymyksiä kirjan visuaalisesta ilmeestä eli sivujen värjäamisestä punaiseksi. Kommenttiadverbi välittää puhujan asennoitumisen esitettävään asiaan (emt. 656). Siten lukijasubjektilla ei ole varmuutta kohderyhmän mieltymyksistä, mutta hän arvelee tehokkeinon todennäköisesti toimivan. Fokuspartikkeli ”etenkin” korostaa lauseen objektia eli kohderyhmää. Ilmaisuu on samalla inklusiivinen eli se painottaa tehokkeinon mahdollisesti miellyttävän muitakin lukijoita kuin ydinkohderyhmää (ks. Hakulinen ym. 2004: 803–804).

Tulkitsen verbin ”kutsua” tässä kontekstissa agenttiivista behavioraalista prosessia kuvaavaksi ilmaukseksi, sillä se kehottaa lukijoita ostamaan tai ainakin tarttumaan kirjaan ja aloittamaan sen lukemisen ulkoisen tehokkeinon houkuttelemina. Kyse on siis toimintaa edistävästä prosessista, joka liitetään kirjan oletettuun kohderyhmään, mutta ei lukijasubjektiin itseensä. Toisaalta prosessiin viittaava verbi ”kutsua” ei ole selvästi materiaallinen luonteeltaan, sillä se ei selvästi viittaa toimintaan, joka liikkuisi konkreettisesti paikasta toiseen.

Lukijasubjekti esiintyy myös ulkopuolisena tarkkailijana ja tiedustelijana, jolla rakennetaan eroavaisuutta kohderyhmään nähden. Ilmaukset ilmentävät lukijan tiedusteluintoa ja uteliaisuutta nuorten maailmaa ja erityisesti nuorissa lukijoissa heränneitä ajatuksia kohtaan. Tällöin lukijasubjekti esimerkiksi osoittaa ulkopuolisen asemansa ilmentämällä uteliaisuuttaan nuorten maailmaa kohtaan, kuten esimerkissä (26):

(26) *Olihan se kiva sukeltaa lukiolaisen maailmaan.* (KB17)

”Lukiolaisen maailma” kuvataan eksoottisena paikkana, johon aikuinenkin voi syventyä kirjaa lukemalla. Samalla esimerkin (26) lukijasubjektista piirtyy käsitys lukiolaista vanhempana lukijana, jolle tarjoutuu pääsy nuoremman henkilön ajatusmaailmaan vain kirjan kautta. Vaikka lukijasubjekti käyttää mentaalista prosessia edustavaa värikästä infinitiivimuotoista verbi-ilmausta ”sukeltaa”, jolla ilmaistaan metaforisesti erilaiseen todellisuuteen tutustumista ja syventymistä, aikuislukijasubjekti kuvaa kokemustaan suhteellisen värittömästi ainoastaan ”kivaksi”. Nuoruus näyttäytyy lukijalle arkitodellisuudesta luoksepääsemättömänä paikkana, jonne voi päästä vain syventymällä eli ”sukeltamalla” kirjan sisälle. Ilmaisussa käytetään mentaalista prosessia ilmaisevaa verbiä, jonka toiminnalla ei ole tekemistä vedessä tapahtuvan tai muunlaisen toiminnallisen sukeltamisen kanssa. Mentaalinen sukeltaminen tapahtuu aistijan ja KOKIJAN päässä. Siten sen synonyyminä voisivat tässä yhteydessä toimia paremmin mentaalisen prosessin näkyväksi tekevät verbit ”syventyä” tai ”uppoutua”.

Esimerkin (27) tarkkaileva lukijasubjekti kokee, että kirjaa tulee lukea sellaisenaan ilman ennako-oletuksia ja kuvitelmia sille tarkoitettusta kohderyhmästä:

(27) *Yritin lukiessani olla mieltimättä liikaa, miten olisin lukenut kirjaa nuorena tai arvailla miltä se vaikuttaa nykyisten nuorten lukijoiden silmin.* (KB40)

Huomionarvoisia virkkeessä ovat mentaalisia prosesseja ilmentävät verbit ”yrittää” sekä infinitiivimuotoinen ”miettiä”, sillä ne osoittavat nuoreen kohderyhmään samaistumisen olevan lukijalle eli KOKIJALLE houkutteleva ajatus lukemisen aikana. Erityisesti ilmiö näkyy

adverbiaalina toimivassa lausekkeessa ”olla miettimättä” (ks. Hakulinen ym. 2004: 1542). Lukijasubjektin suhtautuminen kirjaan sellaisenaan on aineistossa poikkeuksellinen, sillä se ilmentää lukijan haluttomuutta samaistua oletettavan nuoren kohderyhmän ajatusmaailmaan. Siinä missä *nuoruuden ohittanut aikuinen* vetoaa nuoruutensa kirjoihin ja mieltymyksiin menneisyyden kepeänä huvina, polaarinen muoto tiedustelussa ”miettimättä” ilmentää päinvastaista asennoitumista.

Koska lukijasubjekti kokee tarpeettomaksi nuorempien lukijoiden ajatusten arvailun, piiryy lukijasubjektista käsitys kohderyhmästä ulkopuolisesta, vanhemmasta henkilöstä. Implisiittisesti tekstiin kirjoittuu oletus lukijasubjektin varttuneisuudesta, sillä tämä ei kuulu enää nykyisiin nuoriin vaan nuoruuden vaihe on jo takanapäin. Mentaalisia prosesseja ilmentävät verbit ”yrittää”, ”miettiä” ja ”vaikuttaa” sekä behavioraalista prosessia ilmentävä verbi ”arvailla” korostavat virkkeessä lukijasubjektin vaikeutta olla samaistumatta nuoreen lukijaan. Virkkeessä näkyy koko lukuprosessin aikana muotoutunut vastakkainasettelu nuoren ja aikuisen kohderyhmän välillä sekä pohdinta kirjan sopivuudesta itselle.

Taulukossa 6 nähdään kunkin prosessin osuus *ulkopuolisen aikuislukijan* roolissa.

Taulukko 6. Rooliin *ulkopuolinen aikuislukija* liittyvien prosesseja ilmaisevien verbien osuus

Ulkopuolinen lukija	Mentaalinen/ KOKIJA	Relationaalinen/ Epäagentiivinen subjekti	Materiaalinen/ AGENTTI	Verbaalinen	Behavioraalinen / AGENTTI	YHT.
Tiedustelija- tarkkailija	10,0 %	8,3 %	3,3 %	1,7 %	8,3 %	31,6%
Eksplisiittinen arvio kieltäyty- misestä	10,0 %	11,8 %	3,3 %	0,0 %	0,0 %	25,1%
Implisiittinen kieltäyty- minen	15,0 %	20,0 %	3,3 %	3,3 %	1,7 %	43,3%
YHT.	35,0 %	40,1 %	9,9 %	5,0 %	10,0 %	100 %

Taulukosta havaitaan, että *nuoruuttaan muistelevan aikuislukijan* rooliin liittyy eniten relationaalisia ja mentaalisia prosesseja ilmentäviä verbejä. Yhteensä prosesseja ilmentäviä verbejä *ulkopuolisen aikuislukijan* roolissa oli 60 kappaletta (100 %). Prosenttiluvut on pyöristetty yhden desimaalin tarkkuudelle.

4.3 Tulosten tarkastelu

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka kirjablogien arvioiden lukijasubjektit kyseenalaistavat sosiaalisten roolien rakentamisen kautta kuulumisensa kirjan *Punainen kuin veri* ensisijaiseen kohderyhmään. Lähtökohtana tutkimukselle toimi käsitykseni Salla Simukan kirjasta *Punainen kuin veri* young adult -genreä edustavana kirjana, josta luodut mielikuvat mediassa muokkaavat lukijoiden suhtautumista itseensä YA-kirjan lukijana. Lukijasubjektien kohderyhmään kuulumisen tunnetta analysoin menetelmällä, jossa yhdistin sisällön erittelyn, teemoittelun ja Hallidayn SF-kieliopin sekä kieliopilliset semanttiset roolit.

Lukeminen osoittautuu kirjablogien arvioissa olevan useimmiten materiaalistien prosessien luokkaan kuuluva verbi, sillä lukijasubjektit kuvaavat tyypillisesti sen dynaamisena tekemisenä, joka vie mukanaan tai jota ei ole ehditty tehdä tarpeeksi. Lukeminen on aktiivista toimintaa, jota lukijasubjektit harrastavat tai haluaisivat harrastaa säännöllisesti. Värikäimmillään sanavalinnat ilmentävät behavioraalisia prosesseja, jolloin lukijasubjektit kuvaavat sisäisestä toiminnasta ilmenevää ulkoista käyttäytymistä, kuten lauseissa *pyöritellä silmiään vanhempana* ja *skeptikko irvisteli juonen epäuskottavuudelle*. Verbaalisia prosesseja kuvaavia ilmauksia roolinimityksien yhteydessä ilmeni vain yksi: *Äiti-minäni huusi toistuvasti päähenkilölle*. Lause kuvaa tyypillistä värikästä kielenkäyttöä, jolla lukijasubjektit kuvaavat samaistumistaan kirjan tapahtumiin.

Kokemus kohderyhmään kuulumisesta esitetään eniten mentaalisia sekä relationaalisia prosesseja kuvaavien ilmausten avulla, jotka ilmentävät lukijasubjektin sisäistä ja tunneperäistä kokemusta sekä nimeävät lukijoita erilaisilla roolinimityksillä. Kieltäytyminen kuulumasta kohderyhmään tapahtuu useimmiten implisiittisesti puhumalla kohderyhmästä, johon itse ei kuuluta (ks. Taulukko 6). Lukijasubjekti tekee usein oletuksia kohderyhmän toiminnasta tuomalla esiin oman epävarmuutensa kohderyhmän mahdollisia mieltymyksiä kohtaan. Tämä näkyy erityisesti roolissa *aikuinen ulkopuolisena lukijana*, jossa roolissa lukijasubjektit esiintyvät eniten kaikki kirjablogit mukaan lukien (ks. Kuvio 6). Roolissa toimiessaan lukijasubjekti kieltäytyy epäsuorasti kuulumasta kirjan ensisijaiseen kohderyhmään. Toisaalta eksplisiittisesti esitetty varovainen *arvio kieltäytymisestä* osoittaa, että todellisuudessa arvioissa esiintyy vain harvoin tapauksia, joissa kirjan ensisijaiseksi koetusta kohderyhmästä kieltäydytään suorasukaisesti eli relationaalisia prosesseja ilmentävien ilmausten avulla ilman arvelujen, omien uskomusten tai kyseenalaistuksien esittämistä (ks. Taulukko 6).

Semanttisten roolien suhteen SF-kieliopillinen aistija eli KOKIJA sekä epäagentiivinen subjekti ovat lukijasubjektien arvioissa useimmiten läsnä. KOKIJA vastaa mentaalisten prosessien aistijaa ja verbaalisten prosessien lausujaa, kun taas AGENTTI vastaa materiaalisten ja behavioraalisten prosessien toimijaa tai käyttäytyjää, joka esiintyy arvioiden värikkäimmissä ilmauksissa. Tällöin lukijasubjekti hyödyntää erityisesti henkistä toimintaa, kuten enakkoluuloja ilmentävää ilmausta *kulmakarvoja kohottamalla*. Tunnusomaista lukijasubjektien sosiaalisten roolien muodostamiselle on identiteetin rakentaminen lukijayhteisöihin kuulumisen kautta. Siten mentaalisia ja relationaalisia prosesseja ilmentävät verbit, kuten *kuulua* kohderyhmään, muodostavat merkittävän osan arvioissa esiintyvistä, prosesseja kuvaavista ilmauksista kokemuksen selittäjinä. Epäagentiivinen subjekti esiintyy aina intensiivisten relationaalisten prosessien toimijana, joita lukijasubjektin sosiaalisten roolien yhteydessä on eniten rooleissa *aikuinen ennako-oletuksia tekevänä lukijana* sekä *aikuinen ulkopuolisena lukijana* (ks. Taulukot 5 ja 6).

Poikkeuksellisia luokkia identiteetin rakennuksen kannalta ovat lukijasubjektin itsestään käyttämät roolinimitykset sekä rooli *aikuinen ulkopuolisena lukijana*, joista ensimmäisessä minuus on implisiittisesti läsnä, kun taas jälkimmäisessä se on tarkoituksellisesti häivytetty. Näitä sosiaalisia rooleja aineistossa esiintyy myös eniten (ks. Taulukko 6). Lisäksi mitä useammin aikuislukijuus tuodaan kirjablogien arvioissa ilmi, sitä todennäköisempää on muiden roolinimitysten sisältyminen arvioon (ks. Liite 3). Toisinaan lauseista paljastuvien prosessien lisäksi lukijasubjektien käyttämistä adverbiaaleista voi päätellä lukijan samaisutumisen kirjan ensisijaiseen kohderyhmään. Lauseiden näkyviksi tekemät prosessit eli verbit, osallistujat eli usein subjektit ja olosuhteet eli adverbilausekkeet muodostavatkin kokonaisuuden ja sosiaalisten roolien kannalta merkityksellisen yhdistelmän, joiden elementtejä ei ole tarpeen erottaa toisistaan.

4.3.1 Lukijasubjektien ideologia ja kirjasta käytetyt nimitykset

Subjektit ovat samanaikaisesti vallan ylläpitäjiä ja sen kohteita. Ideologisesti subjektit uusintavat erilaisia toimintaa rajaavia rooleja kaikissa yksilöiden välisissä suhteissa. (Kunelius 2010: 222) Vaikka Lehtosen (2000: 191–192) mukaan tulkinnallisia yhteisöjä on useampi kutakin tekstiä kohden, aikuiset lukijasubjektit valitsevat usein vahvasti kriittisen roolin, joka tuodaan näkyvästi esille osana aikuislukijayhteisöjen hyväksyttynä koettuja normeja. Lukijasubjektit toimivat rajallisten vaihtoehtojen verkostossa, kun he ilmentävät kokeamaansa eroa kirjan ensisijaisesta kohderyhmästä. Ideologiset käytännöt näkyvät lukijasubjektien sosiaalisten roolien muodostuksessa ja ennen kaikkea mikrotason kielellisissä ilmauksissa, joissa vaikuttavat itsestä käytetyt nimitykset ja mielikuvat arvostetusta ja vähemmän arvostetusta lukijasta. Arvioissa näkyy koko lukuprosessin aikana muotoutunut vastakkainasettelu nuoren kohderyhmän ja aikuisen lukijasubjektin välillä.

Lukijasubjektit määrittelevät genreä ja sen kohderyhmää jatkuvasti uudelleen. Lukemisessa on usein kyse siitä, pidetäänkö kirjaa ensisijaisesti nuorille ja nuorille aikuisille tarkoitettuna kirjana vai trillerinä, jonka koetaan sopivan paremmin aikuiselle lukijalle. Mielipiteet

kirjasta vaikuttavat siihen, koetaanko kirja ylipäättään lukemisen arvoiseksi. Käsitteiden epäselvyys selittää monen eri nimityksen käyttöä kirjablogien arvioissa: *nuori aikuinen* voi tarkoittaa toiselle lukijasubjektille samanikäistä kuin *nuori* toiselle lukijasubjektille. Toisaalta, kun lukijasubjektien mielipiteet kirjasta leviävät kirjablogista toiseen, muodostuu lukijoiden yhteisö, joiden mielipiteillä on vaikutusta ainakin samoja kirjoja lukevan yhteisön keskuudessa. Näin kirjan lukeminen tehdään aikuislukijalle helpommaksi: se ei ole niin hävettävää eikä lukemista tarvitse aina oikeuttaa esimerkiksi omaa lasta varten lukemalla. Samalla kirjasta käytetyt nimitykset, kuten *trilleri*, *nuortenkirja* ja *young adult*, kuuluvat olennaisena osana kohderyhmään kuulumisen kokemukseen. Termit vaikuttavatkin kirjan yleiseen hyväksyttävyyteen lukijoiden keskuudessa.

Kirjablogien arvioissa esitetyissä mielipiteissä näkyy ideologisesti värittyneitä käsityksiä nuortenkirjasta pelkästään nuorille tarkoitettuna kirjana. Tämä on ymmärrettävää jo pelkästään kirjojen yleisen jaottelun vuoksi, mikä näkyy nimityksissä *young adult* ja *nuortenkirja*. Ne ohjaavat lukijoita arvioimaan ja esittämään huomioita kohderyhmästä ja samalla kirjan oletetusta sisällöstä. Toisaalta ne, jotka kokevat kuuluvansa kirjan ensisijaiseen kohderyhmään, eivät erityisesti korosta kirjan olevan YA-kirja vaan pikemminkin trilleri. Ideologisesti on kyse tilanteesta, jossa lukijat kokevat tarpeelliseksi määritellä itsensä suhteessa tiettyihin genreihin. Siinä missä *young adult* -genren tai nuortenkirjojen koetaan jo lähtökohtaisesti olevan suhteellisen hävettävää lukemista, vaikuttaa *trillerin* lukeminen olevan hyväksytympää aikuisten lukijoiden yhteisössä.

4.3.2 Kirja-arvio rekisterinä

Lukijasubjektuuteen vaikuttaa merkittäväällä tavalla yhteys, jossa subjektit toimivat, toisin sanoen blogit ja niiden kirja-arviomainen luonne. Blogiarviot ovat pääasiassa eräänlaisia arvosteluja, joissa minän rooli on huomattavasti suurempi kuin perinteisissä toimittajan kirjoittamissa sanomalehdissä julkaistuissa artikkeleissa, jotka pyrkivät objektiivisuuteen (ks. Lithgow 2012: 284). Lähtökohtaisesti kirjoja arvostelevat bloggaajat voidaan alun pe-

rinkin nähdä huomattavasti kriittisempinä lukijoina kuin esimerkiksi television katsojat (ks. Lehtonen 2000: 208). Kuitenkin kirja-arvion rekisterissä huomionarvoista on siihen sisältyvät positiiviset ja negatiiviset mielipiteen ilmaisut. Ideologisesti on jopa suotavaa, että sekä kirjan hyvät että huonot puolet mainitaan arvioissa, joten ainoastaan negatiivista arvostelun kohtaa tarkastelemalla on haasteellista nähdä bloggaajan kokonaisvaltainen mielipide. Kirjabloggaajia eivät rajoita kulttuuritoimittajien saamat tarkat merkkimäärät arvosteluilleen, vaan kirjaa voidaan analysoida loputtoman rönsyilevästikin eri näkökulmista. Tämä näkyikin aineiston arvioiden vaihtelevissa pituuksissa (ks. luku 1.3 *Tutkimusaineisto*).

Kirjablogissa julkaistu arvio edustaa Egginsin ja Martinin (1997) kieltä ja sen kontekstia käsittelevässä teoriassa tiettyä rajattua rekisteriä, jolle ovat ominaisia runsas mentaalisia prosesseja ilmentävien verbien määrä, relationaalisia prosesseja ilmentävien verbien käyttö sekä *minän* näkyvä rooli. Siinä missä esimerkiksi virallinen toimittajan tekemä kirja-arvio ei useinkaan sisällä erityisen runsaasti suoria minämuotoisia mielipiteen ilmaisuja, kirjablogien arvioiden minän identiteetin rakennus erilaisten sosiaalisten roolien ja niiden kanssa ilmenevien prosessien avulla on huomattava. *Ulkopuolisen lukijan* rooli muistuttaa piilevydessään eniten ammattitoimittajan tyyliä, jossa pyritään tekemään huomioita kirjan kohderyhmästä ikään kuin objektiivisesti *minän* roolia häivyttämällä.

4.3.3 Sosiaaliset roolit ja aikuislukijan paremmuus

Lukijasubjektit kyseenalaistavat kohderyhmään kuulumisensa rakentamalla erilaisia sosiaalisia rooleja, jotka liittyvät lukijasubjektin aikuisuuteen. Kirja nähdään vain nuorille sopivana teoksena, josta aikuinen lukija ei voi saada optimaalisinta kaunokirjallista tyydytystä. Tunnepitoisuus on lukijasubjektin lukukokemuksen kuvauksessa vahvasti läsnä, eikä rationaalisuutta tai muita syitä sille, ettei kirjasta pidetä, koeta edes oleellisiksi selittää. Tällöin roolinimitykseen vetoaminen, kuten esimerkiksi *trillerifaniudesta* kieltäytyminen, koetaan riittävänä selityksenä myös kohderyhmään kuulumisen kieltäytymiselle. Lisäksi havaittiin,

että mitä useammin aikuislukijuus tuodaan kirjablogien arvioissa ilmi, sitä todennäköisempää oli muiden kriittisten roolinimitysten sisältyminen arvioon (ks. Liite 3).

Lukijasubjekti käyttää itsestään tyypillisesti humoristisia roolinimityksiä, joiden takaa kriitikki ilmaistaan. Roolinimitykset toimivat toisinaan humoristisina identiteetin rakennustyökaluina, joilla pyritään erottautumaan tyypillisestä ja toisinaan jopa halveksuttavasta kohderyhmään kuuluvasta lukijasta. Toisinaan lukijasubjektit saattavat pitää kirjasta, mutta he eivät pidä kirjan saamista lisämerkityksistä, joita yhteisöissä kirjalle määritellään. Nuortenkirja, erityisesti nuorille aikuisille tarkoitettu kirjallisuus eli *young adult* nähdään leimallisesti alempaan luokkaan kuuluvana kirjallisuudenlajina, jonka konventiot, kuten nopeat juonenkäänteet, viihteellisyys, jännittävyys ja lapsellinen yksinkertaisuus eivät miellytä aikuista lukijaa. Tämä näkyy etenkin lukijasubjektien yleisessä negatiivisessa suhtautumisessa nuortenkirjoja kohtaan, kun he omaksuvat erilaisia roolinimityksiä. Roolinimitysten takaa on myös helpompi laukoa kriittisiä mielipiteitä, jolloin lukijasubjekti saa vapauden ikään kuin toimia kyseisessä roolissa eikä omana itsenään.

Nuoruuttaan muisteleva aikuislukija pyrkii rakentamaan sosiaalista rooliaan vetoamalla nuoruuteensa ja muistelemalla sitä, millä tavalla olisi suhtautunut kirjaan menneisyydessään. Aikuisena hän näkee kirjan kuitenkin itselleen liian lapsellisena ja jopa huvittavana teoksena. Lapsellisuusviittaukset korostavat erityisesti lukijan kokemaa ylemmyyttä kirjan ensisijaista kohderyhmää kohtaan.

Aikuinen ennakko-oletuksia tekevänä lukijana myöntää usein olleensa kirjan lukemisen alussa ennakkoluuloinen, mutta kohdattuaan ennakkoluulonsa hän esittää lukemisen helpotuneen loppua kohti. Tällöin hän saattaa esittää syyksi oman aikuisuutensa ja tottumattomuutensa nuortenkirjojen lukemiseen. Ennakkoluuloisuutta ilmenee myös lukemista oikeutettaessa, jonka avulla aikuislukija saa hyvän syyn lukea nuoremmille tarkoitettua kirjaa. Kirjan lukeminen muusta syystä saatetaan kokea häpeällisenä. Siten ennakkoluuloisuus näkyy lukijasubjekteissa lähinnä eksplisiittisenä myöntymisenä ja väärässä olonsa myön-

tämisenä sekä implisiittisempänä lukemisen oikeutuksena, jolloin lukeminen tapahtuu suositelutarkoituksessa.

Siinä missä roolinimitykset toimivat itsen korostuskeinoina ja osana rakennettua identiteettiä, toimii *ulkopuolinen lukija* arvioissa hienovaraisena lauseisiin piiloutujana. Tällöin identiteettiä ei korosteta, vaan lukija päinvastoin pyrkii sulautumaan tekstinsä taakse. Tarkkojen sanavalintojen avulla lukijasubjekti tuottaa itselleen roolin, joka pysyttelee ulkopuolella kirjan ensisijaisesta kohderyhmästä. Esimerkiksi *lukijasta* puhutaan yleisenä kirjan lukijana, mutta samalla lauseeseen kirjoittuu implisiittinen oletus lukijasubjektin erottautumisesta kyseisestä ryhmästä. Rooli pyrkii muistuttamaan toimittajamaista ja puolueetonta kirja-arvioijan asennetta, jolloin vieroksunta kirjaa kohtaan ilmaistaan mahdollisimman hienovaraisesti.

4.3.4 YA-yhteisöjen eriytyminen ja YA-mielikuvat mediassa

Lukemisen kautta lukijasubjektit rakentavat itselleen sosiaalisia rooleja. YA-kirjallisuutta lukevien voidaan olettaa kuuluvan suhteelliseen heterogeeniseen yhteisöön, jossa vallitsee kiinnostus samanlaisiin asioihin. Lukijoiden suhde online-median aikakautena ei ole fyysinen, mutta yhteisöjä leimaa sitäkin merkittävämpi yhteinen harrastus. Merkittävä yhteinen tekijä kirjablogien arvioissa vaikuttavien lukijasubjektien välillä ovat niiden kommentit kirjan ensisijaisesta kohderyhmästä sekä oman asennoitumisensa esiintuominen. Lukijasubjektit toimivat kirjan arvioijan roolissa asettautuen jopa kirjan yläpuolelle vetoamalla kirjassa niihin tekijöihin, jotka eivät heitä miellytä. Näin rakentuu uudenlainen aikuisten kriittinen YA-yhteisö ja siihen jopa viitataan kirjablogien arvioissa. Henkilökohtaista identiteettiä rakennetaan ja heijastetaan osana yhteisöllistä, sosiaalista identiteettiä, jonka muodostaa aikuisten lukijoiden kriittinen yhteisö. Nuortenkirjat ovatkin tyypillisesti halveksuttuja aikuisten ja kokeneempien lukijoiden keskuudessa, ja siten sosiaalisten ryhmien epätasa-arvoisuus toteutuu arvioissa.

Kirjan markkinoijien ja median näkökulmasta erilaisten YA-lukijoiden ja -yhteisöjen tiedostaminen ja huomioiminen on ensisijaisen tärkeää, sillä kirjoja lukevat nykyään erityisesti täysi-ikäiset lukijat. Silti termitasolla *young adult* ei ole vieläkaan juurtunut lukijoiden joukkoon, jotka kirjan nuortenkirjamaiseen olemukseen vedoten saattavat kieltäytyä luke-masta kirjasarjan seuraavaa osaa pelkästään siksi, koska kirjan ei koeta olevan suunnattu täysi-ikäisille lukijoille. Siten kirjoista tulisi viestiä johdonmukaisesti tavalla, joka ei vain vetoa nuoriin lukijoihin, vaikka nämä olisivatkin kirjan ensisijaisena kuluttajaryhmänä, vaan täysi-ikäisten lukijayhteisöjen huomiointi tulisi ottaa yhä enemmän huomioon niin kirjan visuaalista ulkonäköä kuin myös muita markkinointikeinoja myöten. Kansainvälisel-lä tasolla eri-ikäiset lukijayhteisöt on jo huomioitu vuosien ajan menestyksekkäästi esimer-kiksi Harry Potter -kirjojen tapauksessa, jossa eri-ikäisille lukijoille oli laadittu erilaiset kannet (ks. The Telegraph 2007).

Viime vuodet ovat olleet ratkaisevia kokonaisen YA-alakulttuurin syntymiselle, mikä taas on mahdollistanut lukuisten lukijayhteisöjen muodostumisen. Samalla kustantajista ja kir-jailijoista on tullut oman tuotteensa myyjiä, jotka pyrkivät tuomaan kirjansa julki potentiaa-lisille lukijayhteisöille merkityksellisellä tavalla. Nämä yhteisöt vaikuttavat erityisesti ku-vitteellisella ja symbolisella tasolla myös lukijoiden mielessä (Sassi 2009: 26). Kuvitteelli-set tasot vaikuttavat oletettavasti myös lukijasubjektien mielikuviin *young adult* -kirjallisuudesta ja sen sopivuudesta itselle. Tästä kertoo vahva, tunnelatautunut suhtautumi-nen kirjaan ja tarpeeseen rakentaa omaa identiteettiä jopa vastakkaiseen suuntaan ensisijai-sesta kohderyhmästä, jos sitä ei koeta itselle merkitykselliseksi.

4.4 Yhteenveto

Kirjablogien lukijasubjektit rakensivat arvioissa käsityksiä itsestään lukijoina, jotka luokit-telin ensisijaiseen kohderyhmään kuuluviin ja siitä kieltäytyviin lukijoihin. Tutkimukselli-sesti kiinnostavaa oli analysoida niitä kielellisiä keinoja, joita kohderyhmästä kieltäytyvät

tai siihen kuulumisensa kyseenalaistavat käyttivät. Tutkimuksen tuloksena paljastui, että lukijat ovat useimmiten aikuisia, jotka käyttävät itsestään erilaisia roolinimityksiä kyseenalaistaessaan kuulumisensa ensisijaiseen kohderyhmään. Lisäksi lukijasubjektit rakensivat muita sosiaalisia rooleja, joihin kuuluivat *nuoruuttaan muisteleva aikuinen*, *ennakkoletuksia tekevä lukija* sekä *aikuinen ulkopuolisena lukijana*. Roolien avulla aikuislukija rakensi itsestään käsitystä arvonsa tuntevana lukijana, joka piti itseään parempana ja kokeneempänä lukijana kuin kirjan ensisijaiseksi koettua kohderyhmää. Henkilökohtainen itseä korostava identiteetin rakennus kietoutui osaksi sosiaalisten odotusten ja paineiden täyttämää identiteettiä, joiden avulla pyrittiin tekemään eroa muihin lukijoihin. Samalla roolinimitysten ja sosiaalisten roolien *nuoruuttaan muisteleva aikuinen* sekä *ennakkoletuksia tekevä lukija* avulla identiteettiä erityisesti korostettiin. Roolin *aikuinen ulkopuolisena lukijana* avulla identiteettiä pyrittiin taas häivyttämään, jotta oma rooli ensisijaisen kohderyhmän ulkopuolisena jäsenenä tuli arvion lukijalle selväksi.

Lukijasubjektien puheenvuorojen kautta muodostui kriittinen aikuisten lukijoiden yhteisö, jonka asenteelliset representaatiot itsestä ja ensisijaiseksi koetusta kohderyhmästä muodostivat keskinäisen ristiriidan sosiaalisten ryhmien välille. YA-kirjallisuus nähtiin vähemmän arvostetumpana kuin esimerkiksi aikuisille tarkoitettut dekkarit. Siten kirjan lukuprosessin alussa vaikuttavat tunnepohjaiset mielikuvat vaikuttavatkin lukijan päässä pitkään, ja siksi lukijan ei ole helppoa päästä niistä eroon. Tällöin identiteetin rakennus ja itsen korostus on perusteltua, mikä toimii samalla keinona erottua varsinaisesta kohderyhmästä.

5 PÄÄTÄNTÖ

Tutkimukseni sijoittuu kirjallisuuden ja viestinnän tutkimuksen jatkumolle, jossa kirjallisuus ja siitä puhuminen osana verkkoyhteisöä kietoutuu osaksi lukijan ja tekstin välisen vuorovaikutuksen suhdetta. Siinä missä kirjallisuuden tutkimus keskittyy pikemminkin kirjallisuuden sisällön ja lukijoiden ja tekstin vuorovaikutuksen vertailuun, tässä tutkimuksessa viestinnällisyys näkyi erityisesti kielitieteellisen analyysimetodin hyödyntämisessä. Lukijoiden itsestään käyttämiä nimityksiä ja näiden suhtautumista kirjan kohderyhmään tarkasteltiin osana viestinnällistä kirjablogiarvion rekisteriä. Tutkimuksellinen kiinnostukseni kohdistui erilaisiin representaatioihin lukijasta sekä siihen, kuinka lukijoiden asenteet ja suhtautuminen kirjaan muovautuvat heidän käsitteellisillä mielikuvatasoillaan, joihin oletettavasti median ja markkinatalouden tekemät määritelmät ovat vaikuttaneet ideologisella tasolla. Lukijasubjektien itsestään tuottamat representaatiot olivat eräänlaisia identiteetin rakennustyökaluja eli rooleja, joiden avulla omaa persoonallisuutta tuotiin esille kirjan konventioita kritisoivissa tilanteissa. Huomionarvoista olivat näiden tilanteiden negatiivinen luonne sekä lukijoiden tarve esiintyä parempina kuin kirjan ensisijaiseksi koettu nuori kohderyhmä.

Ideologisesti yhteiskunnassa on ollut vallalla muutos, jossa kaikenlaisia yleisöjä kohdellaan yhä enemmän kuluttajien tavoin. Samalla sekä sisällöntuottajille että markkinoijille kasaantuu jatkuvasti enemmän painetta viihdyttää yleisöjä. (Fairclough 1997: 23) Organisaatioiden ja yritysten menestys tulevaisuudessa riippuu yhä enemmän siitä, kuinka uuden teknologian avulla tuotetaan kuluttajien tarpeita palvelevia kokonaisvaltaisia tuotteita (Wilenius 2004: 25). Menestykseen liittyy viihteellisyyden ja tuloksellisuuden vaade, joka lienee nykypäivää kirjakustantajienkin arjessa. Kuitenkin myös toimivia konsepteja eli kokonaisvaltaisia tuotteita tarvitaan, jotta ne löytävät kohdeyleisönsä ja saavat mahdollisimman laajaa näkyvyyttä. Siten lukijan aikaisemmin hankittu mieltymys genreen ja tietämys sen konventioista saavat tämän todennäköisesti myös uudelleen kiinnostumaan tiettyä genreä edustavasta kirjallisuustuotteesta (Hoskins, McFadyen & Finn 2004: 73).

Erityisesti young adult -kirjallisuudesta puhuminen voi vaikuttaa ideologisella tasolla arvioissa olevaan kohderyhmähuomioiden runsaaseen määrään. Siksi tulevaisuudessa tehtävä tutkimus voisi keskittyä vertailemaan myös muita kuin young adult -kirjallisuudesta julkaistuja arvioita verkossa. Lisäksi lukijoihin kohdistettua tutkimusta voitaisiin tehdä nykyistä enemmän lukijoita haastatteleamalla, jotta saataisiin vielä syvällisempää tietoa lukemiseen vaikuttavista tekijöistä, kirjoista muodostetuista mielikuvista ja niihin liittyvistä lukijarooleista.

LÄHTEET

- Berger, Peter L. & Thomas Luckmann (1991/1965). *The Social Construction of Reality. A Treatise in the Sociology of the Knowledge*. Lontoo: Penguin Books.
- Bourdieu, Pierre (1984). *Distinction. A social critique of the judgement of taste. (La Distinction, kääntänyt Richard Nice)*. Lontoo: Routledge.
- Bowker (2012). Young Adult Books Attract Growing Numbers of Adult Fans [online]. [Siteerattu 7.7.2014]. *ProQuest affiliate*. Saatavilla: http://www.bowker.com/en-US/aboutus/press_room/2012/pr_09132012.shtml
- Cappella, David (2010). Kicking It up Beyond the Casual. Fresh Perspectives in Young Adult Literature. *Studies in the Novel* 42: 1–2, 1–10.
- Cart, Michael (2001). From insider to outsider. The Evolution of Young Adult Literature. *Voices from the middle* 9: 2, 95–96.
- Cart, Michael (2008). The Value of Young Adult Literature [online]. [Siteerattu 7.7.2014]. American Library Association. Saatavilla: <http://www.ala.org/yalsa/guidelines/whitepapers/yalit>
- Carter, James Bucky (2011). Graphic Novels, Web Comics and Creator Blogs. Examining Product and Process. *Theory Into Practice* 50, 190–197.
- Chenglin, Lin (2001). A Study of Chinese Young Adult Reading and Its Market. *Publishing Research Quarterly* 17: 3, 33–41.
- Chong, Derrick (2010). *Arts Management. Mastering Management in the Creative and Cultural Industries Series*. Lontoo: Routledge.
- Chouliaraki, Lilie & Norman Fairclough (1999). *Discourse in late Modernity. Rethinking Critical Discourse Analysis*. Edinburgh: Edinburg University Press.
- Cook, Guy (1992). *The Discourse of Advertising*. Lontoo: Routledge.
- Deahl, Rachel & Judith Rosen (2012). New adult. Needless Marketing-speak or Valued Subgenre? *Publishers Weekly* 259: 51, Dec 17, 2012. 4–4.
- Eggins, Suzanne (1994). *An Introduction to Systemic Functional Linguistics*. Lontoo: Pinter Publishers.

- Egins, Suzanne (2004). *Introduction to Systemic Functional Linguistics*: 2. painos. Lontoo: Continuum.
- Egins, Suzanne & J.R. Martin (1997). Genres and registers of discourse. Teoksessa: T.A. Van Dijk (toim.). *Discourse as structure and process. Discourse studies. A multi-disciplinary introduction*. 1. Lontoo: Sage, 230–256.
- Fairclough, Norman (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity Press.
- Fairclough, Norman (1995). *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*. Lontoo: Longman.
- Fairclough, Norman (1997). *Miten media puhuu. (Media Discourse, kääntäneet Virpi Blom & Kaarina Hazard)*. Tampere: Vastapaino.
- Fiske, John (1987). *Television culture*. Lontoo: Routledge.
- Fiske John (2001). *Merkkien kieli. Johdatus viestinnän tutkimukseen. (Introduction to Communication Studies, kääntäneet Veikko Pietilä, Risto Suikkanen & Timo Uusitupa)*. 7. painos. Tampere: Vastapaino.
- Fiske, John (2011). *Introduction to Communication Studies*. 3. painos. Lontoo: Routledge.
- Gripsrud, Jostein (2002). *Mediekultur – mediesamhälle (Mediekultur, mediesamfunn, kääntänyt Sten Andersson)*. Göteborg: Daidalos.
- Groenke, Susan L. & Joellen Maples (2010). Young Adult Literature Goes Digital. Will Teen Reading Ever be the Same? *The Alan Review* 37: 3, 38–44.
- Hakala, Salli & Juho Vesa (2013). Verkkokeskustelut ja sisällön erittely. Teoksessa: Salla-Maaria Laaksonen, Janne Matikainen & Minttu Tikka (toim.). *Otteita verkosta. Verkon ja sosiaalisen median tutkimusmenetelmät*. Tampere: Vastapaino.
- Hakulinen, Auli, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen & Irja Alho (2004). *Iso suomen kielioppi*. 2. painos. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Halliday, M.A.K. (1973). *Explorations in the functions of language*. Lontoo: Edward Arnold.
- Halliday, M.A.K. (1976). Categories of the theory of grammar. Teoksessa: Gunther Kress (toim.). *Halliday: System and function in language*. Lontoo: Oxford University Press. 52–72.

- Halliday, M.A.K. (1978). *Language as social semiotic: The social interpretation of language and meaning*. Lontoo: Arnold.
- Halliday, M.A.K. (2007). *Language and Education*. Lontoo: Continuum.
- Halliday, M.A.K. & Christian Matthiessen (1999). *Construing Experience through Meaning. A Language Based Approach to Cognition*. Lontoo: Continuum.
- Halliday, M.A.K. & Christian Matthiessen (2004). *An introduction to functional grammar*. 3. painos. Lontoo: Arnold.
- Halliday, M.A.K. & Ruqaiya Hasan (1986). *Language, Context, and Text. Aspects of Language in Social-Semiotic Perspective*. Victoria: Deakin University.
- Hardy, Cynthia (2004). Scaling up and Bearing down in Discourse Analysis: Questions Regarding Textual Agencies and Their Context. *Organization* 11: 3, 415–425.
- Heikkinen, Vesa (1999). Ideologinen merkitys kriittisen tekstintutkimuksen teoriassa ja käytännössä. SKS:n toimituksia No 728. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura.
- Heikkinen, Vesa & Eero Voutilainen (2012). Genre – monitieteinen näkökulma. Teoksessa: Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.). *Genreanalyysi. Tekstilajitutkimuksen käsikirja*. Helsinki: Gaudeamus. 17–47.
- Herkman, Juha & Eliisa Vainikka (2012). *Lukemisen tavat. Lukeminen sosiaalisen median aikakaudella*. Tampere: Tampere University Press.
- Hoskins, Colin, Stuart McFadyen & Adam Finn (2004). *Media Economics. Applying Economics to New and Traditional Media*. Thousand Oaks: SAGE publications.
- HS (2013). Kirjallisuusagentti: Suomalaiset kirjailijat ovat lyömässä läpi Yhdysvalloissa [online]. Laatinut Riitta Koivuranta. Kulttuuri 29.11. 2013. [Siteerattu 15.10.2014] Saatavilla: <http://www.hs.fi/kulttuuri/a1385706998250>
- HS (2014). Scifi-kirjan lukijat jahtaavat aarretta. Laatinut Verna Vuoripuro. 1.8.2014, B3.
- Iser, Wolfgang (1989). *Prospecting: From Reader Response to Literary Anthropology*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Jalkanen, Katja & Hanna Pudas (2013). *Rivien välissä. Kirjablogikirja*. Helsinki: BTJ Finland.

- Jokinen, Arja, Kirsi Juhila & Eero Suoninen (1993). *Diskurssianalyysin aakkoset*. Tampere: Vastapaino.
- Kaplan, Jeffrey S. (2005). Young Adult Literature in the 21st Century: Moving Beyond Traditional Constraints and Conventions. *The ALAN review*, winter 2005, 11–18.
- Kaplan, Jeffrey (2011). Why Literacy (and Young Adult Literature) Matters: A Review of Current Research. *The ALAN review* 38: 3, 69–72.
- Kerr, Gayle, Kathleen Mortimer, Sonia Dickinson & David S. Waller (2012). Buy, boycott or blog. Exploring online consumer power to share, discuss and distribute controversial advertising messages. *European Journal of Marketing* 46: 3/4, 387–405.
- Kieli ja sen kieliopit (1994). *Opetuksen suuntaviivoja*. Opetusministeriö. Helsinki: Painatuskeskus.
- Kivikuru, Ullamaija (1998). Identiteetit viestinnässä. Samastumisen ja erottautumisen kierre. Teoksessa: Ullamaija Kivikuru & Risto Kunelius (toim.). *Viestinnän jäljillä. Näkökulmia uuden ajan ilmiöön*. Helsinki: WSOY. 319–338.
- Kunelius, Risto (2010). *Viestinnän vallassa. Johdatus joukkoviestinnän kysymyksiin*. 5.–8. painos. Helsinki: WSOYPro Oy.
- Lehtonen, Mikko (1997). *Merkityksen merkitys. Huomioita kulttuurintutkimuksen lähtökohdista ja nykytilasta* [online]. [Siteerattu 9.10.2014] *Tiedotustutkimus* 20: 1, 10–19.
- Lehtonen, Mikko (2000). *Merkitysten maailma*. Tampere: Vastapaino.
- Lithgow, Michael (2012). Defying the News: New Aesthetics of ‘Truth’ in Popular Culture. *Canadian Journal of Communication* 37: 2, 281–302.
- Luke, Kien-Weng Tan, Na Jin-Cheon & Theng Yin-Leng (2011). Influence Detection between Blog Posts through Blog Features, Content Analysis, and Community Identity. *Online Information Review* 35: 3, 425–442.
- Luukka, Minna-Riitta (1992). *Akateemista metadiskurssia. Tieteellisten tekstien tekstuaalisia, interpersonaalisia ja kontekstuaalisia piirteitä*. Korkeakoulujen kielikeskusten julkaisuja nro 46. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- MacDougall, Robert C. (2012). *Digination. Identity, organization, and public life in the age of small digital devices and big digital domains*. Plymouth: Fairleigh Dickinson University Press.

- Miller, Donna Lynn (2011). *Talking with our Fingertips. An Analysis for Habits of Mind in Blogs about Young Adult Books*. Phoenix: Arizona State University.
- Mäkinen, Katariina (2012). *Becoming Valuable Selves. Self-Promotion, Gender and Individuality in Late Capitalism*. Tampere: Tampere University Press.
- Nilsen, Alleen Pace & Kenneth Donelson (2009). *Literature for Today's Young Adults*. 8. painos. Boston: Pearson.
- Norman, Rosalind Regine (2009). *Miramax films from 1979 to 2005. A study of Strategic Film Choices and Effective Marketing*. USA: ProQuest.
- Owen, Mary (2003). Developing a Love of Reading. Why Young Adult Literature is Important? *Orana* 39: 1, 11–17.
- Palmén, Joanna (2014). Haluttu. *Image*, nro 210, toukokuu 2014: 26–34.
- Pluempavarn, Patchareeporn & Niki Panteli (2013). *Social Identity Development through Blogging*. Bath: University of Bath.
- Pietikäinen, Sari & Anne Mäntynen (2009). *Kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Pynnönen, Anu (2013). Diskurssianalyysi. Tapa tutkia, tutkita ja olla kriittinen. N:o 379/2013. Working paper. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Pälli, Pekka (2003). *Ihmisyhmä diskurssissa ja diskurssina*. Acta Universitatis Tamperensis 910. Tampere: Tampere University Press. Väitöskirja.
- Ronkainen, Suvi, Leila Pehkonen, Sari Lindblom-Yläne & Eija Paavilainen (2011). *Tutkimuksen voimasanat*. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Roth, Heidi (2013). *Lumina - a fantasy story for young adults: a case study on designing a concept for an experience e-book* [online]. [Siteerattu 8.7.2014]. Opinnäytetyö. Metropolia ammattikorkeakoulu. Saatavilla: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/63887/Roth_Heidi.pdf?sequence=1
- Rutherford, Leonie Margaret (2009). Industries, artists, friends and fans: Marketing young adult fictions online [online]. *First Monday* 14: 6. [Siteerattu 22.7.2014] Saatavilla: <http://firstmonday.org/ojs/index.php/fm/article/view/2443/2160>
- Saldre, Maarja & Peeter Torop (2012). Transmedia space. Teoksessa: Indrek Ibrus & Carlos A. Scolari (toim.). *Crossmedia innovations*. Frankfurt am Main: Peter Lang. 25–44.

- Salmenkivi, Sami & Niko Nyman (2007). *Yhteisöllinen media ja muuttuva markkinointi 2.0*. Helsinki: Talentum.
- Sassi, Sinikka (2009). Mitä kuuluu yleisölle verkkoviestinnän aikakaudella? Teoksessa: Sirkku Kotilainen (toim.). *Suhteissa mediaan*. NYKYKULTTUURIN TUTKIMUSKESKUKSEN JULKAISUJA 99. Jyväskylä: Nykykulttuuri.
- Schmidt, Jan-Hinrik (2011). (Micro)blogs. Practices of Privacy Management. Teoksessa: Sabine Trepte & Leonard Reinecke (toim.). *Privacy online. Perspectives on Privacy and Self-Disclosure in the Social Web*. Lontoo: Springer. 159–174.
- Shore, Susanna (1992). Aspects of a systemic-functional grammar of Finnish. Ph.D. thesis. Sydney: Macquarie University.
- Swales, John M. (1990). *Genre Analysis. English in Academic and Research Setting*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tammi (2014). Salla Simukan Lumikki-trilogian käännösoikeudet on myyty 43 maahan [online]. [Siteerattu 10.12.2014]. Julkaistu 22.7.2007. Saatavilla: <http://www.tammi.fi/uutiset/-/news/23104321>
- The Telegraph (2007). Adult fans taking over Harry Potter [online]. [Viitattu 20.3.2015]. Saatavilla: <http://www.telegraph.co.uk/culture/books/3666031/Adult-fans-taking-over-Harry-Potter.html>
- Tieteen termipankki (2014a). Kielitiede: modaalisuus [online]. [Viitattu 9.4.2014] Saatavilla: <http://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:modaalisuus>
- Tieteen termipankki (2014b). Kielitiede: polaarisuus [online]. [Viitattu 9.4.2014]. Saatavilla: <http://www.tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:polaarisuus>
- Todorov, Tzvetan (1976). *The Origin of Genres. New Literary History*, 8. 159–170.
- Voutilainen, Eero (2012). Rekisteri. Teoksessa: Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.). *Genreanalyysi. Tekstilajitutkimuksen käsikirja*. Helsinki: Gaudeamus. 70–76.
- Väliverronen, Esa (1998). Mediatekstistä tulkintaan. Teoksessa: Anu Kantola, Inka Moring & Esa Väliverronen (toim.). *Media-analyysi. Tekstistä tulkintaan*. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus- ja koulutuskeskus. 13–39.
- Wiklund-Engblom, Annika, Seppo Leminen, Mika Westerlund, Simon Staffans, Michaela Esch & Risto Rajala (2012). Towards transmedia innovation. An empirical analy-

sis of a multiplatform format. Teoksessa: Indrek Ibrus & Carlos A. Scolari (toim.). *Crossmedia innovations*. Frankfurt am Main: Peter Lang. 179–198.

Wilenius, Markku (2004). *Luovaan talouteen. Kulttuuriosaaminen tulevaisuuden voimavarana*. 2. painos. Helsinki: Edita.

Wodak, Ruth (2002). What CDA is About – A Summary of Its History, Important Concepts and Its Developments. Teoksessa: Ruth Wodak & Michael Meyer (toim.). *Methods of Critical Discourse Analysis*. Lontoo: Sage Publications. 1–12.

YLE (2012). Mainostus elättää satoja bloggaajia [online]. Päivitetty 24.10.2012 [Siteerattu 13.8.2014]. Saatavilla:
http://yle.fi/uutiset/mainostus_elattaa_satoja_bloggaajia/634365

LIITTEET

Liite 1. Aineistolähteet

KB = kirjablogi

- KB1 Hulluna kirjoihin [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri (Lumikki-trilogia #1) 14.3.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://hullunakirjoihin.blogspot.fi/2014/03/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB2 Kirsin kirjanurkka [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 26.2.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://kirsinkirjanurkka.blogspot.fi/2013/02/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB3 Lukeminen on pääasia [online]. Kesäkuun lukupiiri: Salla Simukan Punainen kuin veri. 15.6.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://plaza.fi/lukeminen/lukupiiri/kesakuun-lukupiiri-salla-simukan-punainen-kuin-veri>
- KB4 Lukeneuvoja [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 24.9.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://lukeneuvoja.blogspot.fi/2013/09/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB5 Koko lailla kirjallisesti [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri – ja saako kirjassa olla puhekieltä? 17.3.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://www.lily.fi/blogit/koko-lailla-kirjallisesti/salla-simukka-punainen-kuin-veri-ja-saako-kirjassa-olla-puhekielta>
- KB6 Kirjavinkit [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 1.3.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://www.kirjavinkit.fi/arvostelut/punainen-kuin-veri/>
- KB7 Tarinoiden taikaa [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 27.5.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://tarinoidentaikaa.blogspot.fi/2013/05/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB8 Nenä kirjassa [online]. Punainen kuin veri / Salla Simukka. 22.2.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://nenakirjassa.blogspot.fi/2013/02/punainen-kuin-veri-salla-simukka.html>
- KB9 Anna minun lukea enemmän [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 27.3.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://annaminunlukeaenemman.blogspot.fi/2013/03/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>

- KB10 Kirjoitan ja luen, siis olen [online]. Naiskiintiö, pakolaiskiintiö – homokiintiö? 25.6.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://kirjoitanjaluen.blogspot.fi/2013/06/luin-punainen-kuin-veri-salla-simukka.html>
- KB11 Kirjasfääri [online]. Salla Simukka: Lumikki-trilogia. 17.3.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://kirjasfaari.fi/2014/03/salla-simukka-lumikki-trilogia/>
- KB12 Järjellä ja tunteella [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 19.2.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://jarjellajatunteella.blogspot.fi/2013/02/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB13 Narseskan kirjanurkkaus [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 22.2.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://narseskankirjanurkkaus.blogspot.fi/2014/02/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB14 Kujerruksia [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 11.4.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://pigeonnaire.blogspot.fi/2013/04/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB15 Oksan hyllyltä [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 14.3.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://oksanhyllylta.blogspot.fi/2014/03/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB16 Calendula [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 25.5.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://stazzy.net/index.php/calendula/2014/salla-simukka-punainen-kuin-veri>
- KB17 Ullan luetut kirjat [online]. Salla Simukka Punainen kuin veri. 9.2.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: http://ullankirjat.blogspot.fi/2014/02/salla-simukka-punainen-kuin-veri-tammi_9.html
- KB18 Ja kaikkea muuta [online]. Nuorisodekkari jännitti vähän vanhempaakin – Salla Simukka: Punainen kuin veri. 24.2.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://jakaikkeamuuta.blogspot.fi/2014/02/nuorisodekkari-jannitti-vahan.html>
- KB19 Amman lukuhetki[online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 24.2.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://ammankirjablogi.blogspot.fi/2013/02/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>

- KB20 Kirjakirppu [online]. Salla Simukka – Punainen kuin veri. 9.5.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://kirja-kirppu.blogspot.fi/2014/05/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB21 Riihimäen lukion lukudiplomi [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 28.1.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://lukudiplomi.blogspot.fi/2014/01/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB22 Kirjakuiskaaja [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 19.1.2014. [Lainattu 28.12.2014]. Saatavilla: <http://kirjakuiskaaja.blogspot.fi/2014/01/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB23 Notko, se lukeva peikko [online]. Punainen kuin veri – Salla Simukka. 7.6.2013. [Lainattu 28.12.2014]. Saatavilla: <http://notkopeikko.blogspot.fi/2013/06/punainen-kuin-veri-salla-simukka.html>
- KB24 Kirjaimellista [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 18.6.2013. [Lainattu 28.12.2014]. Saatavilla: <http://kirjaimellista.blogspot.fi/2013/06/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB25 Ellen lukee [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 16.11.2014. [Lainattu 28.12.2014]. Saatavilla: <http://ellenlukee.blogspot.fi/2014/11/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB26 Kirjakartano [online]. Punainen kuin veri – Salla Simukka. 27.12.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://kirjakartano.blogspot.fi/2014/12/punainen-kuin-veri-salla-simukka.html>
- KB27 Kirjakaapin kummitus [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 23.10.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://kirjakaapinkummitus.blogspot.fi/2014/10/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB28 Kirjoista [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri / Valkea kuin lumi. 23.2.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://kirjakko.blogspot.fi/2014/02/salla-simukka-punainen-kuin-veri-valkea.html>
- KB29 Mari A:n kirjablogi [online]. Salla Simukka – Punainen kuin veri. 11.3.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://marinkirjablogi.blogspot.fi/2013/03/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB30 Todella vaiheessa [online]. Punainen kuin veri. 27.5.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://todellavaiheessa.blogspot.fi/2014/05/punainen-kuin-veri.html>

- KB31 Olipa kerran kirjablogi [online]. Salla Simukka – Punainen kuin veri. 28.3.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://kerrankirjablogi.blogspot.fi/2013/03/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB32 Hannan kirjokansi [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 21.9.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://hannankirjokansi.blogspot.fi/2014/09/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB33 Vinttikamarissa [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 1.7.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://vinttikamarissa.blogspot.fi/2013/07/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB34 Lukutoukan kulttuuriblogi [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 7.3.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://kristankirjat.blogspot.fi/2013/03/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB35 Värikäs päivä [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 27.2.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://varikaspaiiva.blogspot.fi/2013/02/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB36 Kaiken voi lukea! [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 5.3.2013. [Lainattu 28.12.2014]. Saatavilla: <http://kaikenvoilukea.blogspot.fi/2013/03/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>
- KB37 Aamunkajon lukukokemukset [online]. Salla Simukka: Punainen kuin veri. 6.7.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://aamunkajo.vuodatus.net/lue/2013/07/salla-simukka-punainen-kuin-veri>
- KB38 Elämä on ihanaa [online]. Kirjavinkkaus: Salla Simukan Lumikki-trilogia. 29.12.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://elamaonihanaa.omablogi.fi/kirjavinkkaus-salla-simukan-lumikki-trilogia/>
- KB39 Uljas Metsosen kirjallisuusblogi [online]. Simukka, Salla: Punainen kuin veri. 12.3.2014. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <https://uljasmetsonen.wordpress.com/2014/03/12/simukka-salla-punainen-kuin-veri/>
- KB40 Luetut, lukemattomat [online]. Simukka, Salla: Punainen kuin veri. 18.4.2013. [Lainattu 30.12.2014]. Saatavilla: <http://luetutlukemattomat.blogspot.fi/2013/04/salla-simukka-punainen-kuin-veri.html>

Liite 2. Lukijasubjektin nimeämä ensisijainen kohderyhmä kirjalle sekä lukijasubjektin kokema kuuluvuus kohderyhmään

KIRJABLOGI	LUKIJASUBJEKTIN NIMEÄMÄ ENSISIJAINEN KOHDERYHMÄ KIRJALLE	KOETTU KUULUVUUS KOHDERYHMÄÄN
KB1	Yli 13-vuotiaat	KYLLÄ
KB2	Nuoret aikuiset	KYLLÄ
KB3	Nuoret	EI
KB4	Nuoret ja aikuiset	KYLLÄ
KB5	Nuoret	EI
KB6	Nuoret	KYLLÄ
KB7	Nuoret	KYLLÄ
KB8	Nuoret ja aikuiset	KYLLÄ
KB9	Nuoret ja aikuiset	KYLLÄ
KB10	Nuoret	EI
KB11	Nuoret aikuiset	EI
KB12	Nuoret	EI
KB13	Nuoret	EI
KB14	Nuoret	EI
KB15	Nuoret	-
KB16	Nuoret	EI
KB17	Nuoret	EI
KB18	Nuoret	EI
KB19	Nuoret ja aikuiset	EI
KB20	Nuoret	EI
KB21	Nuoret ja aikuiset	EI
KB22	-	EI
KB23	Lukioikäiset tytöt	EI
KB24	Nuoret	EI
KB25	-	EI
KB26	Nuoret	KYLLÄ
KB27	Nuoret ja nuoret aikuiset	EI
KB28	-	KYLLÄ
KB29	Nuoret aikuiset	EI
KB30	Nuoret	EI
KB31	-	-
KB32	Young adult/nuoret aikuiset	EI
KB33	Nuoret ja nuoret aikuiset	EI
KB34	Nuoret	KYLLÄ
KB35	Nuoret ja aikuiset	KYLLÄ
KB36	Nuoret aikuiset	EI
KB37	Nuoret	EI
KB38	-	-
KB39	Nuoret	EI
KB40	Nuoret	EI

Liite 3. Aikuisten lukijasubjektien roolinimitysten ja muiden sosiaalisten roolien lukumäärä

KIRJA-BLOGI	AIKUILUKIJAN-ROOLINIMITYS	MUU ROOLINIMITYS	MUU LUKIJASUBJEKTIN SOS. ROOLI	AIKUISUUS ILMI KIRJABLOGISSA
KB1	-	-	-	-
KB2	-	-	-	-
KB3	x	-	x	x
KB4	-	-	x	x
KB5	x	x	x	x
KB6	x	-	-	x
KB7	-	-	-	-
KB8	-	-	-	-
KB9	-	-	x	x
KB10	-	x	-	-
KB11	-	-	-	-
KB12	x	-	x	x
KB13	-	-	-	-
KB14	-	-	x	x
KB15	-	-	-	-
KB16	-	-	x	x
KB17	x	-	x	x
KB18	x	-	x	x
KB19	x	-	x	x
KB20	-	-	x	x
KB21	x	x	-	x
KB22	x	x	x	x
KB23	-	-	x	x
KB24	x	-	x	x
KB25	-	x	x	-
KB26	-	-	-	-
KB27	x	-	x	x
KB28	-	-	-	-
KB29	x	-	x	x
KB30	x	-	x	x
KB31	-	-	x	x
KB32	-	-	x	x
KB33	x	x	x	x
KB34	-	-	-	-
KB35	-	-	-	-
KB36	-	-	-	-
KB37	-	x	x	x
KB38	-	-	-	-
KB39	-	-	-	-
KB40	x	x	x	x
YHT.	15	8	23	24